

ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

มนต์ศิริ ชวลิตนิธิกุล

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2559

ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

มนต์ศิริ ชวลิตนิธิกุล

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2559

GRADUATE STUDENTS' EXPECTATION OF POLITICIANS' DECENT BUDDHIST ROLES, MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY, ROI ET CAMPUS

MONSIRI CHAVALITNITIKUL

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS

FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS

DEPARTMENT OF GOVERNMENT

GRADUATE SCHOOL

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

B.E. 2559 (2016)

หัวข้อสารนิพนธ์	:	ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ชื่อนักศึกษา	:	มนต์ศิริ ชวลิตนิธิกุล
สาขาวิชา	:	รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	ดร.ไพรัช พื้นชมภู
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิต
(พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺโฒ (ผศ.ดร.) วิทยาลัย

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ (พิเศษ)ดร.สุกิจ ชัยมุสิก)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร.ไพรัช พื้นชมภู)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ)

..... กรรมการ
(ดร.พัชรี ศิลารัตน์)

..... กรรมการ
(ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title	:	Graduate Students' Expectation of Politicians' Decent Buddhist Roles, Mahamakut Buddhist University, Roi Et Campus
Student's Name	:	Monsiri Chavalitnithikul
Department	:	Government
Advisor	:	Dr.Phairat Phuenchomphoo
Co-Advisor	:	Asst. Prof. Dr. Somkiet Kietjareon

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

..... Dean of Graduate
(Phramaha Boonsri Ñaṇanvuddho (Asst.Prof.Dr.)) School

Thematic Committee

..... Chairman
()

..... Advisor
(Dr.Phairat Phuenchomphoo)

..... Co-Advisor
(Asst. Prof. Dr. Somkiet Kietjareon)

..... Member
(Dr.)

..... Member
(Dr.Suwat Jitjun)

Copyright of the Graduate School, Mahamakut Buddhist University

หัวข้อสารนิพนธ์ : **ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**

ชื่อนักศึกษา : **มนต์ศิริ ชวลิตนิธิกุล**

สาขาวิชา : **รัฐศาสตร์การปกครอง**

อาจารย์ที่ปรึกษา : **ดร.ไพรัช พื้นชมภู**

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : **ผศ.ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ**

ปีการศึกษา **2558**

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ,2) เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ สถานภาพและสาขาวิชา ต่างกัน, และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำนวน 110 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ จำนวน 21 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า

1) ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสามด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา และ ด้านการปฏิบัติธรรม ตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ และ สาขาวิชา ต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง เรียงจากความถี่สูงไปหาต่ำสามอันดับแรก ได้แก่ นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีด้วยการสมาทานรักษาศีลเป็นประจำ นักการเมืองควรสอดส่องดูแลสิ่งต่างๆที่จะภัยแก่พระพุทธศาสนา และควรส่งเสริมให้ประชาชนนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตามลำดับ

Thematic Title	**:**	**Graduate Students' Expectation of Politicians' Decent Buddhist Roles, Mahamakut Buddhist University, Roi Et Campus**
Student's Name	**:**	**Monsiri Chavalitnitikul**
Department	**:**	**Government**
Advisor	**:**	**Dr.Phairat Phuenchomphoo**
Co-Advisor	**:**	**Asst.Prof.Dr. Somkiet Kietjareon**
Academic Year	**:**	**B.E. 2558 (2015)**

ABSTRACT

This thematic paper serves the purposes: 1) to study graduate students' expectation of politicians' decent Buddhist roles, Mahamakut Buddhist University, Roi Et Campus, 2) to compare their expectation of politicians' decent Buddhist roles to variables of their genders, ages statuses and disciplines, and 3) to examine suggestions for meeting their expectation of politicians' decent Buddhist roles. The samples count in 110 graduate students, dwelling in Graduate school of this campus, which was formulated through Taro Yamane's formula. The instrument used for collecting data was five-rating-scale questionnaires with the reliability amounting to 0.91. The statistics utilized for data analysis encompassed: descriptive statistics of frequency, percentage, mean and standard deviation, and referential statistics of t-test and F-test.

The results showed that:

1) Graduate students' expectation of politicians' decent Buddhist roles, Mahamakut Buddhist University, Roi Et Campus was rated the highest level in the overall aspect. When taking a single aspect into consideration, all three aspects were also scored highest level. These three aspects placed in descending order of its mean were: (1) protection of Buddhism (2) promotion of Buddhism and (3) meditation respectively.

2) The hypothesis testing results have indicated that variables of their genders, ages statuses and disciplines bear no significant differences in their requirements for the expectation of politicians' decent Buddhist roles.

3) Recommendations regarding the politicians' decent Buddhist roles, in descending order of first three frequencies. Firstly, politicians should display decent Buddhist roles by keeping precepts regularly. Secondly, politicians should display decent Buddhist roles by the brighten things as disasters to Buddhism. Finally, the politicians should display decent Buddhist roles by encouraging people to use the principles of Dhamma in everyday life, respectively.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะความอนุเคราะห์จากทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ ดร.ไพรัช พื้นชมภู อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ท่านทั้งสองได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไข อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ประธานกรรมการและกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นระบบ จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พระครูปลัดทองใบ สุปภาโส ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และ นางสาวจุรี สายจันเจียม อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย ทำให้สารนิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนทร อาจนิยม ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลในการวิจัย ทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแด่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ครอบครัว และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

มนต์ศิริ ชวลิตนิธิกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพประกอบ	ฒ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง	6
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	11
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพุทธศาสนิกชนที่ดี	19
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับนักการเมือง	33
2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย	35
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	42

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 43

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 43

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง 44

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 45

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 46

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล 47

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล 47

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย 48

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 51

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 51

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 52

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 52

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ 77

5.1 สรุปผล 78

5.2 อภิปรายผล 80

5.3 ข้อเสนอแนะ 85

บรรณานุกรม 89

ภาคผนวก 93

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัย 94

ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ 96

ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย 101

ภาคผนวก ง ผลสรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 106

ประวัติผู้วิจัย 109

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1	แสดงสาขาวิชา จำนวนนักศึกษา และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	45
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	52
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	53
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ	53
ตารางที่ 4.4	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสาขาวิชา	54
ตารางที่ 4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน	54
ตารางที่ 4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปฏิบัติธรรมโดยรวมและรายข้อ	55
ตารางที่ 4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยรวมและรายข้อ	56
ตารางที่ 4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา โดยรวมและรายข้อ	57
ตารางที่ 4.9	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามเพศ	58

ตารางที่ 4.10 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมจำแนกตามเพศ 58

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปฏิบัติธรรมจำแนกตามเพศ 59

ตารางที่ 4.12 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปฏิบัติธรรม จำแนกตามเพศ 59

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา จำแนกตามเพศ 60

ตารางที่ 4.14 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา จำแนกตามเพศ 60

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา จำแนกตามเพศ 61

ตารางที่ 4.16 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา จำแนกตามเพศ 61

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ 62

ตารางที่ 4.18 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ 62

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปฏิบัติธรรม จำแนกตามอายุ 63

ตารางที่ 4.20 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ 63

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา จำแนกตามอายุ 64

ตารางที่ 4.22 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา จำแนกตามอายุ 64

ตารางที่ 4.23 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา จำแนกตามอายุ 65

ตารางที่ 4.24 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา จำแนกตามอายุ 65

ตารางที่ 4.25 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามสถานภาพ 66

ตารางที่ 4.26 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามสถานภาพ 66

ตารางที่ 4.27 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปฏิบัติธรรมจำแนกตามสถานภาพ 67

ตารางที่ 4.28 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปฏิบัติธรรม จำแนกตามสถานภาพ 67

ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา จำแนกตามสถานภาพ 68

ตารางที่ 4.30 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา จำแนกตามสถานภาพ 68

ตารางที่ 4.31 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา จำแนกตามสถานภาพ 69

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา จำแนกตามสถานภาพ 69

ตารางที่ 4.33 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามสาขาวิชา 70

ตารางที่ 4.34 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามสาขาวิชา 70

ตารางที่ 4.35 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปฏิบัติธรรม จำแนกตามสาขาวิชา 71

ตารางที่ 4.36 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปฏิบัติธรรม จำแนกตามสาขาวิชา 71

ตารางที่ 4.37 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา จำแนกตามอายุ 72

ตารางที่ 4.38 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา จำแนกตามสาขาวิชา 72

ตารางที่ 4.39 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา จำแนกตามสาขาวิชา 73

ตารางที่ 4.40 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา จำแนกตามสาขาวิชา 73

ตารางที่ 4.41 แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองด้านการปฏิบัติธรรม 74

ตารางที่ 4.42 แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา 75

ตารางที่ 4.43 แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา 76

สารบัญภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย 42

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พงศาวดารเล่าว่าคนไทยได้นับถือพระพุทธศาสนามาก่อนมาตั้งราชธานีที่กรุงสุโขทัยหรือก่อนราชวงศ์พระร่วงเป็นใหญ่ในกรุงสุโขทัย พระพุทธศาสนาที่นับถือเป็นนิกายมหายาน ในรัชสมัยราชวงศ์พระร่วงมีอำนาจสมัยสุโขทัย ได้นิมนต์พระสงฆ์จากลังกาซึ่งเป็นนิกายหีนยาน ประกาศศาสนาที่กรุงสุโขทัย นิกายมหายานที่มีอยู่ก่อน ก็ค่อย ๆ เสื่อมไปและสูญไปในที่สุด นิกายหีนยานเจริญรุ่งเรืองและคนไทยได้นับถือพระพุทธศาสนานิกายนี้มาจนกระทั้งปัจจุบัน นิกายมหายานกลับเข้าสู่ประเทศไทยเมื่อชาวจีน ชาวญวณ เข้ามาอยู่เมือง ไทย มีพระจีน วัดจีน พระญวน วัดญวนซึ่งนับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายาน อย่างที่ปรากฏอยู่ในบัดนี้ เช่นวัดเล่งเน่ยยี่ (วัดมังกรกมลาวาส) วัดญวณสะพานขาว (วัดสมณานัมบริหาร) เป็นต้น ในรัชกาลที่ 3 เกิดนิกายสงฆ์ใหม่ที่เรียกว่าธรรมยุตินิกาย พระสงฆ์คณะเดิมเรียกว่า มหานิกาย ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การสื่อสารของโลกได้เป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว ทำให้โลกเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง พระพุทธศาสนาก็เช่นเดียวกัน เมื่อ พ.ศ. 2500 รัฐบาลและประชาชนชาวไทย ได้จัดการฉลองพระพุทธศาสนา 25 ศตวรรษ พุทธศาสนานิกสัมพันธ์แห่งโลกรวมทั้งผู้เป็นนายก ก็อยู่ที่ประเทศไทย พระสงฆ์ไทยได้เดินทางรอบโลก ได้สร้างวัดไทยในอินเดีย ในอังกฤษ และวัดไทยในอเมริกา มีพระสงฆ์ไปต่างประเทศมากขึ้นโดยลำดับ และมีพระต่างประเทศมาสู่ประเทศไทยมากขึ้น ที่สำคัญที่สุดคือ พระพุทธศาสนาในประเทศไทยเจริญรุ่งเรืองยิ่งกว่าประเทศอื่นทั้งหมดที่นับถือพระพุทธศาสนา[1] สังคมไทยได้รับการหล่อหลอมจากหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามายาวนาน วิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ตั้งแต่กำเนิดจนถึงตายจึงเกี่ยวโยงสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพระพุทธศาสนา แต่เมื่อสังคมโลกเปิดกว้างขึ้นทั้งในด้านสื่อสารมวลชน เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่นำพาให้สังคมไทยก้าวเข้าไปสู่กระแสแห่งยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สังคมไทยต้องเผชิญกับปัญหาในหลายๆด้าน[2]

พระพุทธศาสนาในประเทศไทยปัจจุบันกำลังเผชิญกับปัญหาที่เป็นภัยอย่างร้ายแรง ได้แก่ ภัยที่เกิดจากลัทธิการเมือง ภัยที่เกิดจากต่างศาสนา ภัยที่เกิดจากลัทธิแต่งตัวเลียนแบบพระสงฆ์ ภัยที่เกิด

---

[1]http://www.phutthathum.com/คลังความรู้/ความรู้ทั่วไป/ประเทศไทยกับพระพุทธศาสนา.

[2]พระพุทธศาสนา : กระบวนทัศน์ในแก้ปัญหาวิกฤติการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เข้าถึงได้ที่ http://www.watsamrong.com/tamma3.htm.

มาจากความประพฤติเหลวแหลกในสังคมสงฆ์ ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมไทยโดยเฉพาะสังคมสงฆ์ เช่น การละเมิดพระวินัยต้องอาบัติปาราชิก เกิดโจรกรรมของสงฆ์โดยมีพระสงฆ์ร่วมมือด้วยบ้าง เกิดอาชญากรรมโดยน้ำมือของภิกษุผู้บวชในศาสนา เกิดสำนักสงฆ์เถื่อนตั้งสำนักขึ้นเองแล้วซ่องสุมผู้คนที่เป็นภัยแก่สังคม ก่อความไม่สงบทำให้เป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ประจานความเลวร้าย ความเสียหาย ทำลายศรัทธาของพุทธศาสนิกชนอยู่บ่อยครั้ง[3]

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด” เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองและบุคคลทั่วไปในการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาจากภัยต่างๆที่จะมาทำลาย และส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้ประดิษฐานมั่นคงในประเทศไทยตลอดไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ สถานภาพและสาขาวิชา ต่างกัน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง แตกต่างกัน

1.3.2 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง แตกต่างกัน

1.3.3 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง แตกต่างกัน

---

[3]ภัยของพุทธศาสนา,เข้าถึงได้ที่ http://www.oknation.net/blog/ra/2011/10/14/entry-1,วันศุกร์ ที่ 14 ตุลาคม 2554.

1.3.4 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด รหัสประจำตัวที่ขึ้นต้นด้วย ‘53’ ในสามสาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา การบริหารการศึกษา และรัฐศาสตร์การปกครอง ทั้งที่เป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์ จำนวนทั้งสิ้น 152 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1) ด้านการปฏิบัติธรรม

2) ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา

3) ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

1.5.2 ทำให้ทราบผลเปรียบเทียบความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ สถานภาพและสาขาวิชา ต่างกัน

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง

1.5.4 ทำให้สามารถนำผลของการวิจัยใช้เป็นสารสนเทศแนวทางพัฒนาบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองเพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาและประเทศชาติต่อไป

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ความคาดหวัง หมายถึง ความคิดเห็นที่บุคคลมุ่งหวังหรือคาดคะเนต่อตนเองหรือบุคคลอื่นให้กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนปรารถนาหรือต้องการให้เป็น

บทบาท หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมมนุษย์ที่เกี่ยวเนื่องกับสิทธิและหน้าที่ตามตำแหน่งทางสังคมคาดหวังหรือกำหนดไว้

พุทธศาสนิกชน หมายถึง คนที่ตกลงใจน้อมรับนับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำตัว ประจำชีวิต ยินดีที่จะปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา เต็มใจที่จะปฏิบัติตามหลักธรรมคือ เว้นจากการทำความชั่ว ทำแต่ความดี และทำจิตใจให้หมดจดจากกิเลส ด้วยการบำเพ็ญบุญในพระพุทธศาสนา เช่น ให้ทาน รักษาศีล และเจริญภาวนาเพื่อขัดเกลา อบรม บ่มเพาะกาย วาจา ใจให้งดงามเรียบร้อย ให้สงบนิ่ง และให้พ้นจากความเศร้าหมองต่างๆ

นักการเมือง หมายถึง บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะและการวินิจฉัยสั่งการ ซึ่งรวมผู้ดำรงตำแหน่งวินิจฉัยสั่งการในรัฐบาล และผู้ที่มุ่งดำรงตำแหน่งเหล่านั้น ไม่ว่าด้วยวิธีการเลือกตั้ง การสืบทอด รัฐประหาร การแต่งตั้ง การพิชิต หรือวิธีอื่น การเมืองไม่ใช่จำกัดอยู่เพียงวิธีการปกครองผ่านตำแหน่งสาธารณะเท่านั้น ตำแหน่งทางการเมืองอาจถืออยู่ในบรรษัทก็ได้

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด รหัสประจำตัวที่ขึ้นต้นด้วย ‘53’ ในสามสาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา การบริหารการศึกษา และรัฐศาสตร์การปกครอง ทั้งที่เป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์

มหาวิทยาลัย หมายถึง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง หมายถึง ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ใน 3 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการปฏิบัติธรรม หมายถึง นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองในการปฏิบัติธรรม ซึ่งประกอบด้วยบทบาทของนักการเมืองในการประพฤติรักษาศีล การเป็นผู้นำชักชวนรักษาศีล การปฏิบัติทั้งสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน การวางตนเป็นกันเองเสมอต้นเสมอปลาย การเอาใจใส่สงเคราะห์ประชาชน การเอาใจใส่สงเคราะห์วัดและความเป็นอยู่ของพระสงฆ์ และบทบาทของนักการเมืองในการดำรงตนด้วยความพอดีพอเพียง

2) ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา หมายถึง นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองในการส่งเสริมพระพุทธศาสนา ซึ่งประกอบด้วยบทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริม

การศึกษาของพระสงฆ์ การส่งเสริมพระสงฆ์ในการเผยแผ่ธรรม การส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางการส่งเสริมการปฏิบัติธรรม การส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน การส่งเสริมทำนุบำรุงรักษาปฏิสังขรณ์ศาสน**วัตถุ** และบทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3) ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา หมายถึง นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองในการปกป้องพระพุทธศาสนา ซึ่งประกอบด้วยบทบาทในการสอดส่องดูแลสิ่งต่างๆที่จะเป็นภัยแก่พระพุทธศาสนา การออกกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใดอันเป็นการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา การปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาจากการบิดเบือนคำสอนของผู้มีเจตนาไม่ดี การปกป้องคุ้มครองพระสงฆ์ การปกป้องคุ้มครองฆราวาสผู้ปฏิบัติธรรม การคุ้มครองป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์จากวัด และบทบาทในการปกป้องคุ้มครองทรัพย์สินของวัด

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ และสาขาวิชาเอก

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 เพศ ได้แก่ 1) เพศชาย, และ 2) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 ช่วงอายุ ได้แก่ 1) ไม่เกิน 30 ปี, 2) 31-40 ปี, และ 3) 41 ปี ขึ้นไป

สถานภาพ หมายถึง สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 สถานภาพ ได้แก่ 1) บรรพชิต, และ 2) คฤหัสถ์

สาขาวิชา หมายถึง สาขาวิชาที่ผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้กำลังศึกษา แบ่งเป็น 3 สาขาวิชา ได้แก่ 1) สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา, 2) สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, และ 3) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพุทธศาสนิกชนที่ดี

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับนักการเมือง

2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง

2.1.1 ความหมายของความคาดหวัง

ความหมายของความคาดหวังเป็นลักษณะทางจิตวิทยาซึ่งมิได้จำเพาะเจาะจงที่การกระทำอย่างเดียวแต่จะรวมไปถึงแรงจูงใจ ความเชื่อ ความรู้ ทัศนคติ และค่านิยมอีกด้วย จากการศึกษาพบว่ามีผู้ให้ความหมายความคาดหวังไว้หลายท่าน ดังนี้

สุรีย์ กาญจนวงศ์ กล่าวว่า ความคาดหวัง หมายถึง โอกาสหรือความเป็นไปได้ (ที่ถูกรับรู้) อย่างคลุมเครือว่า การเสริมแรงที่แน่นอนอย่างหนึ่งจะเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำเฉพาะอย่าง ความคาดหวังตามแนวคิดของรอตเตอร์ เป็นสิ่งคลุมเครือที่อาจจะสอดคล้องกับโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริงหรืออาจไม่สอดคล้องก็ได้ ความคาดหวังเกิดขึ้นบนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมในสถานการณ์คล้ายคลึงกัน[1]

---

[1]สุรีย์ กาญจนวงศ์, **จิตวิทยาการจูงใจเพื่อการบริหาร : ความคิดพื้นฐานและความต้องการพื้นฐานของมนุษย์**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541), หน้า 5.

ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ กล่าวว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อตนเองอย่างหนึ่งว่า ตนเองควรจะประพฤติปฏิบัติอย่างไรในสถานการณ์ต่างๆหรือต่องานที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ ความคิดดังกล่าวรวมไปถึงการคิดถึงบุคคลอื่นด้วย[2]

รัชนก โสภาพิศ ได้ให้ความหมายของความคาดหวัง เป็นความคิดเห็นที่บุคคลมุ่งหวังหรือคาดคะเนต่อตนเองหรือบุคคลอื่นให้กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนปรารถนาหรือต้องการให้เป็น[3]

สุนีย์ ธีรดากร ให้ความหมายของความคาดหวังที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงของคนว่า คือ การทำนายเหตุการณ์ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง การคาดหวังจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เราเคยมีประสบการณ์เดิมมาก่อน ในชีวิตจริงของคนเรานั้น สิ่งที่คาดหวังไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงๆ มักไม่ตรงกันเสมอไป ช่องว่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงๆ (Discrepancy)[4]

สุรางค์ จันทร์เอม กล่าวว่า ความคาดหวังคืออันดับของจุดหมายที่บุคคลตั้งไว้ เป็นความคาดหวังที่น่าจะเป็นไปได้ ชีวิตของคนทุกคนย่อมขึ้นอยู่กับความคาดหวังด้วยกันทั้งสิ้น พฤติกรรมทุกอย่างที่บุคคลแสดงออกในปัจจุบัน เราย่อมคาดหวังผลในอนาคต ฉะนั้น ความคาดหวังจึงเป็นผลมาจากประสบการณ์ในอดีตของบุคคล[5]

สรุปได้ว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก ความต้องการของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และการคาดหวังถึงโอกาสที่จะเป็นไปได้ที่บุคคลนั้นจะได้รับผลตอบแทนตามที่เขาหวังไว้ โดยที่ความคาดหวังนั้นอาจจะเป็นการคาดการณ์ในอนาคตถึงสิ่งที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ ความคาดหวังนี้จะถูกต้องมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

2.1.2 ลักษณะของความคาดหวัง

ความคาดหวังของผู้รับบริการถือเป็นสิ่งที่สำคัญในการให้บริการไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ระดับความคาดหวังของผู้รับบริการจะเป็นปัจจัยในการทำให้องค์กรกรทราบถึงข้อบกพร่องของการให้บริการ ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขให้ดียิ่งขึ้น จากการศึกษาพบว่ามีผู้ให้ความหมายลักษณะของความคาดหวัง ไว้หลายท่าน ดังนี้

---

[2]ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ ,**พฤติกรรมองค์การและการบริหาร**,(กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2535),หน้า 109.

[3]รัชนก โสภาพิศ ,**การวางแผนและพัฒนาการตลาด**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542), หน้า 64.

[4]สุนีย์ ธีรดากร, **ประสบการณ์เดิมกับความคาดหวัง**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา,2525), หน้า 29.

[5]สุรางค์ จันทน์เอม, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, 2542),หน้า 55.

ศรีนิตย์ บุญทอง กล่าวถึงการกำหนดความคาดหวังไว้ว่าการกำหนดความคาดหวังของบุคคล นอกจากขึ้นอยู่กับความยากง่ายของงานแล้ว ยังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมาในครั้งนั้นๆ ด้วย การที่บุคคลกำหนดความคาดหวังไว้อย่างนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมา กล่าวคือถ้าบุคคลเคยประสบความสำเร็จในการทำงานนั้นมาก่อนก็จะทำให้การกำหนดความคาดหวังในการทำงานครั้งต่อไปสูงขึ้น และใกล้เคียงกับความสามารถจริงมากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามระดับความคาดหวังต่ำลงมา เพื่อป้องกันมิให้เกิดความรู้สึกล้มเหลวจากการที่วางระดับความหวังไว้สูงกว่าความสามารถจริง การที่บุคคลจะกำหนดหรือตั้งความคาดหวังของตนเองนั้นจะต้องประเมินความเป็นไปได้ด้วย ทั้งนี้เพราะความคาดหวังเป็นความรู้สึกนึกคิด และคาดการณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยสิ่งนั้นๆอาจเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้ ความรู้สึกนึกคิดหรือคาดการณ์นั้นๆจะมีลักษณะเป็นการประเมินค่าโดยมาตรฐานของตนเอง เป็นเครื่องวัดการคาดการณ์ของแต่ละบุคคลแม้จะเป็นการให้ต่อสิ่งเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมชนิดเดียวกัน ก็อาจจะแตกต่างกันออกไปได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิหลังประสบการณ์ ความสนใจ และการเห็นคุณค่าความสำเร็จของสิ่งนั้นๆ[6]

สุรีย์ กาญจนวงศ์ ได้อธิบายลักษณะของความคาดหวังว่าเป็นโอกาสหรือความเป็นไปได้ (ที่รับรู้) อย่างคุมเครือว่า การเสริมแรงอย่างหนึ่งที่แน่นอนอย่างหนึ่งจะเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำเฉพาะอย่างความคาดหวังตามแนวคิดของรอตเตอร์ เป็นสิ่งที่คุมเครือที่อาจจะสอดคล้องกับโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริงหรืออาจไม่สอดคล้องก็ได้ ความคาดหวังเกิดขึ้นบนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน[7]

สรุป ได้ว่าความคาดหวังนี้เป็นสิ่งที่จะช่วยในการตัดสินใจในการที่จะทำอะไรเพราะบางครั้งคนเราจำเป็นจะต้องตัดสินใจเพื่อเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งในกรณีที่เกิดมีความต้องการหลายๆอย่างในเวลาเดียวกัน ซึ่งมีข้อพิจารณาในการตัดสินใจที่เกี่ยวเนื่องกับความคาดหวัง อยู่ 2 ประการ คือ 1) พิจารณาว่าเป้าหมายที่จะไปสู่นั้นคุณค่ามากเพียงใด 2) พิจารณาว่าเป้าหมายที่จะกระทำนั้นสามารถคาดหวังให้ไปถึงจุดมุ่งหมายได้เพียงใด นั่นเอง

2.1.3 พลังของความคาดหวัง

ความคาดหวังเป็นความคาดหมายหรือความต้องการ ความรู้สึก ความนึกคิดอย่างมีเหตุผลที่แต่ละคนที่คาดหวังไว้ล่วงหน้าถึงสิ่งที่ควรจะมีหรือควรจะเป็นหรือควรจะเกิดในสิ่งที่ดีถูกต้อง จากการศึกษาพบว่ามีผู้อธิบายลักษณะพลังของความคาดหวังไว้หลายท่าน ดังนี้

---

[6]ศรีนิตย์ บุญทอง,**ลักษณะความคาดหวัง**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา,2531),หน้า 10.

[7]สุรีย์ กาญจนวงศ์, **จิตวิทยาการจูงใจเพื่อการบริหาร: ความคิดพื้นฐานและความต้องการพื้นฐานของมนุษย์**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล,2541),หน้า 5.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ ได้กล่าวว่า “สภาวะที่ส่งเสริมให้ความคาดหวังมีพลังสูงสุดนั้น ขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของความต้องการ 2 ประการ” ดังต่อไปนี้

1) บุคคลที่ขาดสิ่งต้องการอยู่มากหรือน้อย จึงจะถึงระดับที่เขาพอใจ ถ้าขาดมากหรือต้องการมาก ก็จะช่วยส่งเสริมให้ความคาดหวังมีอิทธิพลมากสูงสุด

2) สิ่งที่บุคคลต้องการนั้นมีประโยชน์เพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด ถ้าได้รับประโยชน์มากความเข้มของความต้องการก็จะมากขึ้น”[8]

พัชรี วรกวิน ได้กล่าวว่า “เมื่อบุคคลมีความคาดหวังก็จะแสวงหาวิธีการที่จะประสบความสำเร็จตามความคาดหวัง และเมื่อสมหวังจะทำให้มีความต้องการสูงขึ้นเข้มข้นขึ้นหากผิดหวังปริมาณความต้องการและความเข้มข้นก็จะลดลงและจางหายไป”[9]

สรุปได้ว่า ความคาดหวังของบุคคลจะมีอิทธิพลสูงสุด ขึ้นอยู่กับผลที่ได้รับจากความคาดหวังเป็นที่พอใจมากน้อยเพียงใด และมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด ถ้ามีมากความคาดหวังก็จะมีอิทธิพลในทางตรงกันข้ามหากบุคคลประสบความสำเร็จในความคาดหวังแล้วเพิ่มคุณค่ามากขึ้นความคาดหวังนั้นจะมีอิทธิพลสูงสุดแก่เขา

2.1.4 ทฤษฎีความคาดหวัง

ทฤษฎีความคาดหวังเป็นทฤษฎีแรงจูงใจในการทำงานที่มีมุมมองเกี่ยวกับบทบาทของการจูงใจครอบคลุมอย่างกว้างขวางทั้งสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวกับการทำงานทั้งหมด โดยสาระทฤษฎีนี้เชื่อว่า “แรงจูงใจของมนุษย์จักเกิดขึ้นถ้าตนสามารถคาดหวังได้ว่าเมื่อทำงานสำเร็จแล้วก็จะได้รับสิ่งที่ต้องการได้จากงานนั้น ทฤษฎีนี้เห็นว่า คนเราย่อมมีเหตุมีผลที่จะคิดว่าตนต้องทำอะไรบ้างจึงควรจะได้รับรางวัลผลตอบแทน และรางวัลผลตอบแทนต้องมากเท่าไร จึงลงมือทำงานนั้น”

Victor H. Vroom ได้กล่าวว่าทฤษฎีความคาดหวังเน้น 2 อย่าง คือ เราต้องการเท่าไร และเราคิดว่าจะทำอย่างไรให้ได้สิ่งนั้น ซึ่งทฤษฎีความคาดหวังเปรียบเทียบกับตัวเอง ไม่ได้เปรียบเทียบกับคนอื่น ทฤษฎีนี้กล่าวว่า คนจะทำงานก็ต่อเมื่อเขาหวังว่าจะได้อะไรจากการทำงานนั้นคนที่ทำงานจะคิดล่วงหน้าว่าเขาจะต้องทำอย่างไร จึงจะได้รางวัลตอบแทนและรางวัลนั้นมีความหมายที่มีต่อเขาอย่างไร ทฤษฎีนั้นจะมีสมมติฐาน 4 ข้อ คือ

1) ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมคน คือ พลังสองอย่างรวมกัน ได้แก่ พลังในตัวคนกับพลังจากสภาพแวดล้อม

2) คนแต่ละคนจะตัดสินใจเองว่าเขาจะมีพฤติกรรมอย่างไรในองค์การ

---

[8]สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : ชัยศิริการพิมพ์,2522), หน้า 180 – 181.

[9]พัชรี วรกวิน,**จิตวิทยาสังคม**,(กรุงเทพมหานคร : สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด,2522), หน้า 124 – 125.

3) คนแต่ละคนมีความต้องการ มีความประสงค์และมีเป้าหมายแตกต่างกันคนแต่ละคนต้องการรางวัลตอบแทนจากการทำงานแตกต่างกัน

4) คนแต่ละคนจะเลือกทางเลือกใดย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานการรับรู้ (Perception) ของแต่ละคนว่าพฤติกรรมอะไรจึงตอบแทนจากการทำงานแตกต่างกัน[10]

ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy) คือ ความเชื่อของคนที่ว่าเมื่อทำงานที่ดีจะทำให้ได้รับผลตอบแทนหรือผลอย่างอื่น ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผลระดับที่สองหรือเรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า Performance Outcome Expectancy มีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถ้า -1 หมายถึง ได้รับรางวัลตอบแทนจากการทำงานในทางตรงกันข้าม (ทางลบ) กับผลการปฏิบัติ +1 หมายถึง ได้รับรางวัลตอบแทนจากการทำงานในทางเดียวกัน (ทางบวก) กับการปฏิบัติงาน ถ้าเป็น 0 แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์กันเลยระหว่างการปฏิบัติงานกับรางวัลตอบแทนจากการทำงาน[11]

ชาญกิจ ประสพสมบัติ ได้สรุปทฤษฎีของ Murray ไว้ว่าหมายถึง “ระดับผลงานที่บุคคลกำหนดหรือคาดหมายว่าจะทำได้ เมื่อให้บุคคลที่ทำงานที่ตนเคยทำและความคาดหมายนั้นเป็นระดับที่บุคคลปรารถนาไปให้ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการทำงานแต่ละครั้ง เขาอธิบายที่มีต่อไปว่าบุคคลจะรู้สึกประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวในการไปให้ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้นขึ้นอยู่กับระดับความยากง่ายของงานที่ให้กระทำนั้นเป็นสำคัญ ถ้างานนั้นเป็นงานที่ง่ายมากการทำให้สำเร็จก็ไม่มีความหมายและในทางตรงกันข้ามถ้างานที่มีความยากมากๆก็จะไม่ได้ผลเช่นกัน เพราะผู้ทำจะไม่เกิดความรู้สึกว่างานนั้นเป็นสิ่งที่ท้าทายกับความสามารถด้วยความรู้สึกที่ว่า แม้ทำไม่สำเร็จก็ไม่คิดว่าเป็นความล้มเหลว ดังนั้น ความรู้สึกที่ว่าตนเองประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวจะเกิดขึ้นเมื่อทำงานระดับกลาง”[12]

สรุปได้ว่า ความคาดหวังในบทบาทนั้นได้มาจากการสะสมความรู้ความคิด ความเชื่อมั่นที่มีติดต่อมานาน ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นแนวทางว่าผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งทางสังคมนั้น ควรจะแสดงบทบาทอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับบทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น และบุคคลจะมีกำลังใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จเพราะบุคคลมีความคาดหวังว่าจะได้รับผลตอบแทนจากการปฏิบัติงานนั้นด้วย

---

[10]Victor H. Vroom,**Work and Motivation**,อ้างในรังสรรค์ ประเสริฐศรี,**พฤติกรรมองค์การ**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมสารจำกัด,2548),หน้า 42.

[11]เสนาะ ติเยาว์,วิธีการจูงใจบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2534),หน้า 217.

[12]Murray A Henry,**Exploration in Personality**,อ้างในชาญกิจ ประสพสมบัติ, “ความคาดหวังของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลต้นเปา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่”,**สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**,(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัย),2550,หน้า 6.

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

สุพัตรา สุภาพ ได้กล่าวถึงสภาพและบทบาท (Status And Role) ว่า “เป็นการที่เรากำหนดเรียกบุคคลหนึ่งว่าเป็นข้าราชการหรือตำแหน่งใด ๆ นั้น เป็นการเรียกตามสถานภาพ (Status) ของผู้นั้น สถานภาพจะเป็นตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่มเป็นสิทธิหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลซึ่งทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น และมีอะไรเป็นเครื่องหมายของตนเอง”[13]

ประภาส ศิลปรัศมี ได้สรุปว่า “บทบาทจะหมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งดำรงอยู่ในสังคม โดยแบบแผนดังกล่าวจะสืบเนื่องเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานหรือขนบธรรมเนียมประเพณีทางสังคมอย่างแนบแน่น ดังนั้น แบบแผนของพฤติกรรมมนุษย์จึงเกี่ยวเนื่องกับสิทธิและหน้าที่ตามตำแหน่งทางสังคม คาดหวังหรือกำหนดไว้นั่นเอง”[14]

สงวนศรี วิรัชชัย ได้อธิบายไว้ว่า “ถ้าพิจารณาลักษณะของบทบาทที่ปรากฏอยู่ในสังคมให้ลึกซึ้งแล้ว จะพบบทบาทอยู่หลายลักษณะ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. บทบาทตามที่กำหนด (Prescribed Role) หมายถึง บทบาทที่สังคม กลุ่มหรือองค์กรกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่มหรือองค์กรนั้นๆ เช่น ข้อกำหนดที่ว่าข้าราชการต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งการ โดยชอบ เป็นต้น

2. บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง (Expected Role) หมายถึง บทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่ผู้เกี่ยวข้องคาดหวังว่าผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ บทบาทที่ผู้รับความคาดหวังนี้มักจะสอดคล้องกับบทบาทที่กำหนด แต่ในบางครั้งบทบาทที่ผู้เกี่ยวข้องคาดหวังอาจจะไม่ตรงกับบทบาทที่กำหนดไว้ก็ได้ เพราะคนบางคนอาจมีการคาดหวังมากกว่าหรือน้อยกว่าข้อกำหนดที่ตนได้รับทราบ

3. บทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง (Subjective Role) หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งคิด และเชื่อว่าเป็นบทบาทของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ เช่น ผู้บังคับบัญชาคิดว่าตนมีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ไม่ต้องใส่ใจกับปัญหาส่วนตัวของผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้น บทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่งอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทที่กำหนด และอาจจะตรงหรือไม่ตรงกับบทบาทที่ถูกคาดหวังก็ได้

4. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Enacted Role) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติหรือแสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดของเจ้าตัวผู้อยู่ใน

---

[13] สุพัตรา สุภาพ, **สังคมวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2522), หน้า 52.

[14] ประภาส ศิลปรัศมี, **บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล**, (กรุงเทพมหานคร : กรมการพัฒนาชุมชน, 2529), หน้า 14.

ตำแหน่ง แต่ก็อาจมีกรณีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมการคาดหวังต่อผู้อื่นทั้งๆ ที่บทบาทนั้นไม่ตรงกับบทบาทตามความคิดของตนก็ได้

5. บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ (Perceived Role) หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งโดยธรรมชาติการรับรู้นั้นคนเราจะมีการเลือกที่จะรับรู้ และอาจมีการรับรู้ที่ผิดพลาดไปจากความเป็นจริงได้ด้วย อิทธิพลจากประสบการณ์และสถานการณ์หลาย ๆ อย่าง ดังนั้นเมื่อผู้อยู่ในตำแหน่งปฏิบัติบทบาทโดยแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ผู้ที่ได้พบเห็นอาจรับรู้พฤติกรรมหรือบทบาทนั้นในทางที่แตกต่างกันไป และอาจแตกต่างไปจากบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่งด้วย” [15]

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ว่า “บทบาท” หมายถึง “การทำท่าตามบท การรำ ตามบท โดยปริยาย หมายความว่า การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู” [16]

ปรัชญา เวสารัชช์ ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า “บทบาท หมายถึง ความคาดหวังว่าผู้สวมสถานะหรือผู้ดำรงตำแหน่งหนึ่งๆ จะมีพฤติกรรมอย่างไร และบทบาทนี้อาจจะเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือมิได้เขียนไว้ก็ได้ แต่บทบาทหนึ่งๆ มักจะสอดคล้องไปกับตำแหน่งหนึ่งๆ เช่น คนส่วนใหญ่คาดหวังว่าผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ต้องทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ต้องยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นต้น” [17]

งามพิศ สัตย์สงวน ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันสรุปได้ว่า “บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคมว่าผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างๆ จะปฏิบัติย่างไร เพื่อทำหน้าที่ให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้ เช่น พ่อแม่ต้องเลี้ยงดูลูก ส่งเสียให้เล่าเรียน อบรมสั่งสอนให้ความรู้ความเอ็นดู เป็นต้น” [18]

ณรงค์ เส็งประชา ได้กล่าวถึงความหมายของบทบาท ไว้ว่า “บทบาท คือ พฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ” [19]

---

[15]สงวนศรี วิรัชชัย, **จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : ศึกษาพรการพิมพ์, 2537), หน้า 27.

[16]ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, 2546), หน้า 459.

[17]ปรัชญา เวสารัชช์, **พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของการเมืองไทย,** พิมพ์ครั้งที่ 4, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532), หน้า 7.

[18]งามพิศ สัตย์สงวน, **สังคมและวัฒนธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 61-76.

[19]ณรงค์ เส็งประชา, **มนุษย์กับสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2538), หน้า 136.

จุมพล หนิมพานิช ก็ได้กล่าวว่า “บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการปฏิบัติของคนที่เป็นเจ้าของสถานภาพนั้น”[20]

ชุดา จิตพิทักษ์ ได้กล่าวไว้ว่า “โดยทั่วไปในบทบาทอาจพิจารณาได้ 2 ความหมาย ดังนี้

1. ความหมายแรกพิจารณาในด้านโครงสร้างทางสังคม บทบาท หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่เรียกต่าง ๆ ซึ่งแสดงลักษณะโดยสมบัติและกิจกรรมของบุคคลที่ครองตำแหน่งนั้น ซึ่งลักษณะนี้บทบาทจะมีความใกล้เคียงกับสถานภาพมากเป็นรูปการที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานภาพตำแหน่งฐานะที่เรียกและมีบทบาทตามฐานะนั้น ๆ ด้วย

2. การแสดงบทบาทหรือการกระทำต่อกัน หรือปฏิสัมพันธ์ทางสังคม(Social Interaction) เป็นผลเนื่องมาจากการกระทำอย่างมีแบบแผน โดยผ่านการเรียนรู้มาก่อนว่าในสถานการณ์เช่นใดตนควรจะต้องประพฤติปฏิบัติอย่างใด ในลักษณะนี้ บทบาทก็คือ ความคาดหวัง (Expectation) ที่บุคคลอื่นคาดไว้ว่าบุคคลในตำแหน่งหนึ่งควรจะกระทำ หรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งทางสังคมตามที่บุคคลนั้นดำรงอยู่เสมอ” [21]

โสภา ชูพิกุลชัย ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า “บทบาท หมายถึง การแสดงออกหรือการทำหน้าที่ของบุคคล ซึ่งสมาชิกคนอื่นของสังคมมุ่งหวังให้เขากระทำภายใต้สถานการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง โดยถือฐานะและหน้าที่ทางสังคมของบุคคลนั้นเป็นมูลฐาน เป็นต้นว่า บทบาทของพ่อแม่ ลูก สามีหรือภรรยา บทบาทนี้ทำให้คนในสังคมสามารถคาดคะเนพฤติกรรมของบุคคลอื่นรู้ว่าบุคคลอื่นต้องการอะไรจากตน ทำให้เกิดประโยชน์ในการที่จะทำงานร่วมกันเป็นทีม บุคคลที่ละเมิดกฎสังคม ก่อให้เกิดปัญหาสังคม บุคคลนั้นไม่อาจจะอยู่ในสังคมนั้นได้” [22]

พัทยา สายหู ได้อธิบายบทบาทหน้าที่ไว้ว่า “บทบาทหน้าที่ คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นบุคคล ซึ่งเปรียบเทียบได้เสมือนบทของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครเรื่องนั้น เป็นตัวละครอะไร มีบทบาทที่จะต้องแสดงอย่างไร ถ้าแสดงผิดบทบาทหรือไม่สมบทบาทก็อาจถูกเปลี่ยนตัวไม่ให้แสดงไปเลยในความหมายเช่นนี้ บทบาทก็คือการกระทำต่าง ๆ ที่บทกำหนดให้แสดงต้องทำตราบใดที่ยังอยู่ในบทนั้น ๆ”[23]

---

[20]จุมพล หนิมพานิช, **มนุษย์กับสังคม**, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2540), หน้า 227–306.

[21]ชุดา จิตพิทักษ์, **สังคมวิทยาและวัฒนธรรมไทย**, พิมพ์ครั้งที่ 2, (สงขลา :มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2528), หน้า 66.

[22]โสภา ชูพิกุลชัย และคณะ, **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา และงานยุติธรรม 2540**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540), หน้า 22.

[23]พัทยา สายหู, **กลไกของสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 68.

จากทัศนะของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองภายใต้กฎระเบียบที่วางไว้ล่วงหน้า บุคคลจะต้องทราบว่าจะทำอะไรอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์สิ่งใด ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในสังคมนั้น ๆ รวมทั้งการแสดงออกในหน้าที่หรือตำแหน่งที่ดำรงอยู่ด้วย

เดโช สวนานนท์ ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทว่า “การสวมบทบาทใดนั้นจะต้องประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ต้องรู้ถึงสถานะของตนเอง
2. คำนึงถึงพฤติกรรมที่ควรแสดงในสถานการณ์ต่างๆ ว่าควรให้เหมาะสมกับสถานภาพของตน
3. คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับคนอื่นๆ
4. รู้จักประเมินผลการแสดงบทบาทของตนเอง” [24]

สุชา จันทร์เอม ได้กล่าวถึง บทบาท (Role) ไว้ว่า “บทบาทของบุคคลขึ้นอยู่กับสภาพของบุคคลนั้นด้วย เช่น บทบาทของนายกรัฐมนตรี บทบาทของรัฐมนตรี ตลอดจนบทบาทของบุคคลทั่วๆ ไป เช่น ครู อาจารย์ บิดา มารดา แม่บ้านคนรับใช้ แพทย์ พยาบาล เป็นต้น บุคคลจะมีบทบาทที่มีประสิทธิภาพเพียงใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น บุคลิกภาพที่เหมาะสม การอบรมที่ได้รับมา ความพอใจในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สภาพจิตใจ แรงจูงใจ และอื่นๆ ในบางกรณีเราจะพบว่า บุคคลที่เป็นทั้งพ่อบ้าน แม่บ้าน และอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย ต้องรับผิดชอบหลาย ๆ ด้าน อาจจะมีความยุ่งยากขัดแย้งในงานที่ต้องปฏิบัติ” [25]

จำนง อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ กล่าวว่า “บทบาทเป็นสิ่งที่ควบคู่กับสถานภาพ เป็นโครงสร้างของสังคมเป็นนามธรรมที่อยู่ในความคิดความเข้าใจร่วมกันของสังคม ส่วนบทบาทเป็นพฤติกรรมที่เห็นได้ เป็นการกระทำของบุคคลตามสถานภาพที่ตนดำรงอยู่” [26]

จากแนวความคิดของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า บทบาทเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกตามสถานภาพของตน และบทบาทของบุคคลย่อมเป็นไปตามสถานภาพของบุคคลนั้นซึ่งบทบาทของแต่ละคนอาจแตกต่างกันไปตามวิสัย ความคิด ความสามารถ สภาพจิตใจ และร่างกายของแต่ละบุคคล และบทบาทจะมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงได้ตามบรรทัดฐานทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

จากความหมายของบทบาทข้างต้นพอสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมของมนุษย์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม โดยแบบแผนของบทบาทดังกล่าวจะสืบเนื่องและเกี่ยวข้องกับลักษณะส่วนบุคคล ทัศนคติต่อพฤติกรรม บรรทัดฐาน ขนบธรรมเนียมประเพณี และแรงกดดันทางสังคม

---

[24]เดโช สวนานนท์, **จิตวิทยาสังคม,** (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2518), หน้า 104.

[25]สุชา จันทร์เอม, **จิตวิทยาทั่วไป,** (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2539), หน้า 241.

[26]จำนง อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ, **สังคมวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2534), หน้า 45.

องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ย่อมมีบทบาทตามอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน โครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพให้แก่ราษฎรในพื้นที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว

2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

นงเยาว์ ปิฎกรัชต์ ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทโดยสรุปความหมายมาจากแนวคิดของโคเฮน (Kohen) ไว้ว่า “การที่สังคมกำหนดเฉพาะเจาะจงให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทใดบทบาทหนึ่งนั้นเรียกว่าเป็นบทบาทที่ถูกกำหนด ถึงแม้ว่าบุคคลมิได้ประพฤติปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดให้ ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงหรือปฏิบัติออกมาจริงตามตำแหน่งของเขา ความไม่ตรงกันของบทบาทที่ถูกกำหนดกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้นอาจมีสาเหตุมาจากสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. บุคคลขาดความเข้าใจในบทบาทที่สังคมต้องการ
2. ความไม่เห็นด้วยหรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่ถูกกำหนด
3. บุคคลไม่มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ” [27]

นงเยาว์ ปิฎกรัชต์ ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทโดยสรุปความหมายมาจากแนวคิดไว้ว่า “บทบาทเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจริงหรือบทบาทที่เป็นจริง ซึ่งจะต้องประกอบสิ่งต่อไปนี้

1. การรู้จักตนเองตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
2. พฤติกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้จะต้องมีความเหมาะสมกับการส่งเสริมฐานะของตนเอง
3. ภูมิหลังของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นนั้น ควรเป็นแบบอย่างเพื่อให้การกระทำบางอย่าง เป็นไปตามแนวทางที่ต้องการ
4. การประเมินการกระทำตามบทบาท สามารถดำเนินการด้วยตนเองหรือโดยบุคคลอื่นๆ” [28]

ประมวล รัตนวงศ์ ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทไว้ว่า “ฐานะตำแหน่งและบทบาททางสังคมของบุคคลมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. บทบาทมีอยู่ในทุกๆ สังคม และมีอยู่ก่อนที่คนจะเข้าไปครอง
2. บทบาทมีอยู่ในตำแหน่งละตำแหน่ง
3. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณีในสังคมนั้นๆ เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดตำแหน่งและบทบาทที่ควรจะเป็น

---

[27]นงเยาว์ ปิฎกรัชต์, “บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้าน ศึกษาเฉพาะจังหวัดสงขลา”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา), 2535, หน้า 86.

[28]เรื่องเดียวกัน, หน้า 87.

4. การที่คนเราจะทราบฐานะตำแหน่งและบทบาทได้ เป็นเพราะการปฏิบัติสัมพันธ์ของคนในสังคมนั้น ๆ

5. บทบาทที่ควรจะเป็นนั้นไม่แน่นอนเสมอไปว่าจะเหมือนกับพฤติกรรมจริงๆ ของคนที่อยู่ในฐานะตำแหน่งนั้น" [29]

ไพบูลย์ ช่างเรียน ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทไว้ว่า "บทบาทของบุคคลในสังคมย่อมขึ้นอยู่กับสถานภาพที่ตนครองอยู่และคุณสมบัติของบุคคล ดังนั้นบทบาทของบุคคลจึงแตกต่างกันออกไปตามลักษณะ อุปนิสัย ความคิด ความรู้ ความสามารถ มูลเหตุจูงใจ การอบรมเลี้ยงดู และความพอใจ" [30]

เดโช สวนานนท์ ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทไว้ว่า "บทบาทจะต้องประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการดังต่อไปนี้

1. รู้สถานภาพของตนในสังคม
2. คำนึงถึงพฤติกรรมที่ควรแสดงออกในสถานการณ์นั้นๆ ที่เหมาะสมกับสถานภาพของตน
3. คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น
4. ประเมินผลการแสดงบทบาทของตนเอง" [31]

ทิตยา สุวรรณชฎ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพอสรุปได้ว่า

1. ความถูกต้องแน่นอนของการคาดหวังบทบาท
2. ความสันทัดในการดำเนินบทบาท
3. สภาพของคนๆ หนึ่งซึ่งหมายถึงจิตใจ และอารมณ์ในขณะที่มีปฏิกิริยาสัมพันธ์ [32]

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทดังกล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า บทบาทเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมที่มี ปฏิสัมพันธ์ต่อกัน บทบาทจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่กำหนด บทบาทเป็นสิ่งที่คู่กันกับหน้าที่และสถานภาพที่บุคคลดำรงอยู่

2.1.3 ประเภทของบทบาท

การแสดงบทบาทให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ขึ้นอยู่กับบุคคลจะใช้วิจารณญาณ โดยอาศัยความรู้ทักษะและประสบการณ์เดิมเป็นเครื่องช่วยกำหนดบทบาทบุคคลใน

---

[29]ประมวล รัตนวงศ์, **จิตวิทยาเบื้องต้น**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2519), หน้า 20.

[30]ไพบูลย์ ช่างเรียน, **การปกครองมหานคร**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2516), หน้า 38.

[31]เดโช สวนานนท์, **จิตวิทยาสังคม**, อ้างแล้ว, หน้า 11.

[32]ทิตยา สุวรรณชฎ, **ความคาดหวังบทบาทของพัฒนากรคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2540), หน้า 23.

สังคมจะแสดงบทบาท ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลอื่นแตกต่างกันออกไปถ้าตำแหน่งนั้น ๆ ต่างกับบทบาทในสังคมทั่ว ๆ ไป แบ่งได้เป็น 5 ตำแหน่ง [33] ดังนี้

1) บทบาทตามเพศ และบทบาทตามวัย ได้แก่ ผู้ชาย ผู้หญิง เด็ก ผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นบทบาทที่มีอิทธิพลต่อการกระทำของตนตลอดชีวิต

2) บทบาททางอาชีพ ได้แก่ คนขายของ ครู ทนายความ บทบาทประเภทนี้สามารถเปลี่ยนได้อย่างอิสรเสรีมากกว่าบทบาทอื่น

2.1 บทบาทเสถียรภาพ ได้แก่ บทบาทของหัวหน้า ลูกน้อง คนรับใช้

2.2 บทบาททางครอบครัว ได้แก่ แม่บ้าน ลูก พ่อ

2.3 บทบาทในกลุ่มเพื่อน หรือกลุ่มที่มีความสนใจคล้าย ๆ กัน ได้แก่ บทบาทของสมาชิกในชมรมต่าง ๆ

อรุณ รักธรรม ได้แบ่งประเภทบทบาทออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. บทบาทจริง (Actual Role) เป็นพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคล ที่ถูกควบคุมโดยอารมณ์ เจตคติ พฤติกรรมส่วนตัว และปัญหาในการปฏิบัติงานบทบาทที่ถูกกำหนด

2. บทบาทคาดหวัง (Expectation Role) เป็นความคาดหวังของบุคคลอื่น หรือสังคมที่มีต่อบุคคลผู้ครองตำแหน่ง และเป็นความคาดหวังของตนเองต่อบทบาทนั้น ๆ [34]

ฑิตยา สุวรรณกูฎ ได้แบ่งบทบาทไว้ 2 ลักษณะคือ

1. บทบาทอุดมคติ (Ideal Role) คือ บทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมควรจะปฏิบัติ ซึ่งถูกกำหนดโดยการอบรม คำแนะนำ คำสั่งสอน หน้าที่ และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย

2. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Actual Role) คือ บทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมที่จะต้องปฏิบัติ ซึ่งถูกกำหนดโดยผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคม นำเอาบทบาททางอุดมคติไปแปลความเพื่อที่จะปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่นั้น จะมีลักษณะคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไร ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการแปลความโดยมีสภาพแวดล้อมเป็นข้อจำกัดและสิ่งเกื้อกูล [35]

สมบัติ เสาว์แก้ว ได้จำแนกลักษณะที่สำคัญของบทบาทออกเป็น 2 ประการ คือ

1. ความคาดหวัง (Expectations) เป็นความคาดหวังของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ว่าควรที่จะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับตำแหน่งนั้น ๆ อย่างไร

---

[33]ปรานี หมอนทอง, “ทิศทางการพึ่งตนเองในสังคมที่กำลังเปลี่ยนไป”, **วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต,** (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2533, หน้า 26.

[34]อรุณ รักธรรม, **พฤติกรรมองค์การ**, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2526), หน้า 18.

[35]ฑิตยา สุวรรณกูฎ, **สังคมวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2527), หน้า 9-10.

2. การแสดงบทบาท (Enactment) เป็นการแสดงบทบาทของบุคคลให้สอดคล้องกับบทบาทที่ถูกกำหนดไว้ [36]

เบอร์โลว์ ได้จำแนกบทบาทของบุคคลได้ 3 ด้าน คือ

1. บทบาทที่กำหนดไว้ หรือบทบาทในอุดมคติ (Role Prescriptions) เป็นบทบาทที่สังคมกำหนดไว้เป็นระเบียบอย่างชัดเจนว่าบุคคลอยู่ในบทบาทนั้นจะต้องทำอะไรบ้าง เช่น ครูต้องมีความรู้มีจริยธรรม เป็นคนดี สมกับคำว่าปูชนียบุคคล

2. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Role Descriptions) เป็นบทบาทที่บุคคลได้ปฏิบัติจริงเมื่ออยู่ในบทบาทนั้น เช่น ครูลากิจต้องส่งใบลาล่วงหน้า เมื่อได้รับอนุญาตจึงจะหยุดได้

3. บทบาทที่ถูกคาดหวัง (Role Expectations) เป็นบทบาทที่ถูกคาดหวังจากบุคคลอื่นว่าตนสมควรจะปฏิบัติอย่างไรในบทบาทนั้น เช่น คาดหวังว่าครูเป็นผู้นำทางประชาธิปไตยสามารถปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน [37]

2.1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงบทบาท

สุนทร ทองคง กล่าวว่า “การที่บุคคลจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดีนั้นจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ลักษณะเฉพาะของสังคม ชุมชน

2. วัฒนธรรม ประเพณี และความปรารถนาของสังคมที่เกี่ยวข้อง

3. บุคลิกภาพของตน ซึ่งหมายถึง ลักษณะส่วนบุคคล”[38]

ชุติมา คูหาทอง ได้สรุปการแสดงบทบาทไว้ว่า “บุคคลจะมีการแสดงพฤติกรรมในขณะที่ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งนั้น จะขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการ [39] คือ

1. บทบาทที่คาดหวัง (Role Expectation) คือ บทบาทตามความคาดหวังของสังคมที่อยากให้เข้าปฏิบัติ เมื่อดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งในสังคม

---

[36]สมบัติ เสาว์แก้ว, “บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบริหารและจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็ก : ศึกษากรณีจังหวัดมหาสารคาม”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,** (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2536, หน้า 11.

[37]เรื่องเดียวกัน, หน้า 28.

[38]สุนทร ทองคง, **ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน**, (นครสวรรค์ : ม.ป.ท., 2527), หน้า 9-10.

[39]ชุติมา คูหาทอง, “การรับรู้และการปฏิบัติตามบทบาทงานอนามัยแม่และเด็กและงานวางแผนครอบครัวแม่ตัวอย่างที่อบรมแล้วในจังหวัดขอนแก่น”, **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,** (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), 2533, หน้า 33.

2. มโนทัศน์ของบทบาท (Role Conceptual) คือ การที่บุคคลจะมองเห็นบทบาทตามการที่ได้รับรู้ของตนเอง ความต้องการของตนเอง อาจสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมหรือไม่ก็ได้

3. การยอมรับบทบาท (Role Acceptance) คือ การยอมรับบทบาทของบุคคลที่จะเกิดขึ้นได้ในภายหลัง เมื่อมีความสอดคล้องกันเองของบทบาทที่คาดหวังและมโนทัศน์ของบทบาท

4. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ (Role Performance) คือ การแสดงบทบาทหน้าที่ตามสภาพที่เป็นจริง (Actual Role) ซึ่งอาจจะแสดงบทบาทที่คาดหวังตามการรับรู้และเข้าใจของตนเองตลอดจนการที่บุคคลจะแสดงบทบาทได้ดีเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการยอมรับบทบาทนั้น ๆ ของบุคคลที่ครองตำแหน่งอยู่เนื่องจากความสอดคล้องของบทบาทตามความคาดหวังของสังคม

สรุปได้ว่าบทบาททางสังคมจะถูกกำหนด และวางระเบียบไว้เพื่อการปฏิบัติอย่างชัดเจนว่าบุคคลอยู่ในบทบาทนั้น จะต้องมีสิทธิและหน้าที่กระทำอะไรบ้างในองค์กรนั้นๆ และสังคมได้วางระเบียบไว้อย่างชัดเจนว่าบุคคลในองค์กรดังกล่าว มีบทบาทหน้าที่อย่างไร เพราะฉะนั้นบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งจึงมีความจำเป็นต้องเข้าใจอย่างชัดเจน ว่าตำแหน่งในองค์กรดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่จะต้องปฏิบัติอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดี ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ถือปฏิบัติจะต้องทราบถึงบทบาทของตนว่า ตนมีขอบเขตในการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงไรเพื่อจะได้แสดงบทบาทตามมาตรฐานการปฏิบัติที่ดีในบางสถานการณ์อาจมีเหตุการณ์อย่างนี้เกิดขึ้นได้ คือ ความคลุมเครือในบทบาท (Role Ambiguity) เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการขาดความชัดเจนเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบและกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งก่อให้เกิดความไม่แน่นอน และความพึงพอใจ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพุทธศาสนิกชนที่ดี

2.3.1 พระพุทธศาสนาในประเทศไทยสมัยปัจจุบัน

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้กล่าวไว้ว่า “ในประเทศไทยสมัยปัจจุบันพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์ในฐานะองค์พระประมุขของชาติทรงเป็นพุทธมามกะ พระมหากษัตริย์และรัฐร่วมกันอุปถัมภ์บำรุงกิจการคณะสงฆ์และส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในหมู่ประชาชน จากการสำรวจประชากรครั้งล่าสุดประเทศไทยมีประชากร 63 ล้านคน และคนไทยร้อยละ 94 นับถือพระพุทธศาสนา ตามสถิติเมื่อปี 2545 ทั่วทั้งประเทศไทยมีวัดอยู่ 32,000 วัด พระภิกษุ 265,956 รูป และสามเณร 87,695 รูป

นอกจากมีวัดป่าหลายวัด ซึ่งเป็นวัดที่พระจะเข้าไปปฏิบัติธรรมระยะยาวได้แล้ว ยังมีวัดอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน และในตัวเมืองเองก็มีวัดหลายวัดด้วยกัน ตามปกติโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของวัดและพระสงฆ์เองนั้นเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันตามความพยายามของรัฐที่ประสงค์จะยกระดับ

การศึกษาของประเทศชาติทั้งหมด ดังนั้นพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์จึงสัมพันธ์เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งในชีวิตประจำวันของประชาชนในประเทศไทย

การปกครองคณะสงฆ์

ประเทศไทยในปัจจุบันนี้ มีนิกายฝ่ายเถรวาท 2 นิกาย คือ มหานิกายและธรรมยุตนิกาย มหานิกายมีจำนวนมากว่าและสืบเชื้อสายตรงมาจากการสถาปนาคณะสงฆ์ลังกาวงศ์ในยุคสุโขทัย ส่วนธรรมยุตนิกายได้สถาปนาขึ้นเมื่อ พ.ศ.2376 โดยเจ้าฟ้ามงกุฎซึ่งต่อมาได้ขึ้นครองราชย์เป็นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงเป็นนิกายเล็กกว่า มุ่งเน้นการปฏิบัติตามพระวินัยอย่างเคร่งครัด แต่ทั้งสองนิกายก็อยู่ภายใต้การปกครองของมหาเถรสมาคมและสมเด็จพระสังฆราช การปฏิรูปภายในองค์กรระยะต่อมาได้ลดความแตกต่างระหว่างนิกายลงมาก

ในศตวรรษที่ผ่านมา คณะสงฆ์ในประเทศไทยได้ปกครองตัวเองอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติคระสงฆ์ฉบับหนึ่ง (พ.ศ. 2484) และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับล่าสุด ซึ่งตราออกเป็นพระราชบัญญัติเมื่อพ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมใน พ.ศ. 2535 และยังมีคณะสงฆ์ทั้ง 2 ฝ่ายที่ได้รับการรับรองตามกฎหมาย คือ ฝ่ายมหายานที่แบ่งเป็นจีนนิกายและอนัมนิกาย และฝ่ายเถรวาทที่แบ่งเป็นมหานิกายและธรรมยุตนิกาย

ทั้งฝ่ายเถรวาทและมหายานต้องอยู่ภายใต้การปกครองของ สมเด็จพระสังฆราช ผู้ที่มหากษัตริย์ทรงสถาปนาขึ้นจากนิกายใดนิกายหนึ่งในฝ่ายเถรวาท และจะดำรงตำแหน่งพระสังฆราชไปจนตลอดพระชนม์ชีพ สมเด็จพระสังฆราชมีมหาเถรสมาคมเป็นผู้ช่วยสนองงาน มหาเถรสมาคมนี้มีกรรมการถาวรโดยตำแหน่งจำนวน 8 รูป และกรรมการที่สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งอีกจำนวน 12 รูป

มหาเถรสมาคมมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ ออกกฎระเบียบ และแต่งตั้งผู้บริหารงานคณะสงฆ์ทั้งสองนิกาย การบริหารคณะสงฆ์มีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งทำหน้าที่เป็นสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคมเป็นหน่วยสนองงาน สำนักงานนี้ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างคณะสงฆ์กับรัฐ เพื่อให้เกิดความร่วมมือกลมเกลียวกัน ทั้งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลพระภิกษุสามเณรและอาราม โดยจัดสรรงบประมาณอุดหนุนจากรัฐและมีหน้าที่ส่งเสริมการบริหารงานของพระสังฆาธิการ

เมื่อว่าตามบทบัญญัติ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ คณะสงฆ์ไทยมีการจัดองค์กรอย่างดี วัดนับหมื่นวัดและพระภิกษุสามเณรประมาณ 3 แสนรูป อยู่ภายใต้การบริหารแบบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง และคณะสงฆ์ได้รับการยอมรับและอุปถัมภ์จากรัฐ ซึ่งทำให้กิจการคระสงฆ์ การศึกษาและพิธีกรรมมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การปกครองคระสงฆ์ที่มีการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางนี้ทำให้กิจการคระสงฆ์ได้รับการดูแลใกล้ชิด สามารถรักษาระเบียบวินัย และมีช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างศูนย์กลางการบริหารกับจังหวัดที่ไกลออกไป เนื่องจากมีการจัดองค์กรแบบนี้ การประสาน

ร่วมมือและความปรองดองกับรัฐจึงคงมีอยู่ได้ และพระสงฆ์เองก็มีส่วนสร้างความสามัคคีในหมู่ประชาชนและรักษาความมั่นคงของชาติ แต่เมื่อมองอีกมุมหนึ่ง องค์กรที่มีการรวมเข้าสู่ศูนย์กลางเช่นนี้ต้องพึ่งพาอาศัยคณะผู้นำจำนวนน้อย ซึ่งจะมีข้อจำกัดตรงที่ไม่สามารถตอบรับต่อสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างทันท่วงที

ปัจจุบันจึงจำเป็นต้องมีกฎหมายคระสงฆ์ฉบับใหม่ มีการยกร่างและอภิปรายพระราชบัญญัติปฏิรูปคณะสงฆ์ขึ้นมา จะมีการปรับโครงสร้างการบริหารคณะสงฆ์ชนิดที่ว่าจะมีการกระจายอำนาจของมหาเถรสมาคมให้คระกรรมการบริหารเรียกว่ามหาคณิสสรมาช่วยสนองงาน

การศึกษาของคณะสงฆ์

ในการจัดการศึกษาให้พระภิกษุสามเณร มหาเถรสมาคมมีหน้าที่รับผิดชอบในการรักษาระบบการศึกษาแบบเดิม คือการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลี แผนกธรรมจัดเป็น 3 ชั้น แผนกบาลีจัดเป็น 9 ชั้น แผนกธรรมซึ่งสอนธรรมเป็นภาษาไทยมุ่งจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับพระภิกษุสามเณร

ส่วนนักเรียนบาลีจะต้องศึกษาเล่าเรียนพระไตรปิฎกและอรรถกถา วิชาแปลมคธเป็นไทยและวิชาไทยเป็นมคธ สามเณรที่สอบได้เปรียญธรรม 9 ประโยคจะได้รับการอุปสมบทซึ่งอยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์

ภาษาบาลีเป็นภาษาที่ยากต่อการเล่าเรียนเพราะส่วนใหญ่เน้นการท่องจำ อย่างไรก็ตามรัฐได้รับรองเปรียญธรรม 9 ประโยค ซึ่งเป็นเปรียญธรรมชั้นสูงสุด ให้มีค่าเทียบเท่านชั้นปริญญาตรีเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ พระภิกษุสามเณรจึงขาดความสนใจในการศึกษาภาษาบาลี คณะสงฆ์ประสงค์จะให้รัฐรับรองเปรียญธรรม 9 ประโยคให้มีค่าเทียมเท่าชั้นปริญญาเอก โดยพร้อมที่จะปรับปรุงหลักสูตรให้มีการเขียนวิทยานิพนธ์เป็นภาษาบาลี

เราจะมีวิธีการอย่างไรที่จะเรียนภาษาบาลีซึ่งเป็นภาษาที่ตายแล้วให้ง่ายขึ้น เหมือนสมัยก่อนโน้นที่เราสามารถใช้ภาษาบาลีพูดจาสื่อสารกันเองได้ในกลุ่มประเทศต่าง ๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท ภาษาบาลีน่าจะถูกกำหนด ให้เป็นภาษานานาชาติของกลุ่มประเทศนับถือพระพุทธศาสนา เหมือนภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาที่คนทั่วโลกใช้สื่อสารกัน เช่น ในการประชุมเช่นนี้เอกสารสิ่งตีพิมพ์น่าจะกำหนดเป็นภาบาลีได้

การจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาแบบสมัยใหม่ในประเทศไทยนั้น ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลไทย จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอกเปิดสอนทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยามีวิทยาเขต 10 แห่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ มีวิทยาลังสงฆ์ 4 แห่ง โครงการขยายห้องเรียน 10 แห่ง และสถาบันสมทบ 3 แห่ง ซึ่งรวมที่เกาหลีได้และไต้หวัน

สาขาของมหาวิทยาลัยทั้งหมดเชื่อมโยงกันด้วยเครือข่ายเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเปิดสอน 4 คณะ คือ คณะพุทธศาสตร์คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์

ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีการก่อตั้งโครงการหลักสูตรนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษา สอนเป็นภาษาอังกฤษโครงการหลักสูตรนานาชาตินี้ได้รับความสนใจจากนักศึกษาและครูอาจารย์จากต่างประเทศ เพื่อศึกษาพระพุทธศาสนาและปรัชญาระดับสูงยิ่งขึ้นไป ถือว่าเป็นการรักษางานวิชาการที่เป็นเนื้อหาทางพระพุทธศาสนาระดับนานาชาติ เครือข่ายวิทยาเขตทั่วประเทศของมหาวิทยาลัยพยายามที่จะยกระดับการศึกษาและปฏิบัติธรรมในคณะสงฆ์ ตลอดทั้งผลิตพระสงฆ์ที่มีความสามารถสอนพุทธธรรมได้ อย่างถูกต้องและบรรยายธรรมอย่างมีเหตุผลสอดคล้องกับเหตุการณ์ร่วมสมัยและเรื่องราวปัจจุบัน อีกนัยหนึ่งเราออกแบบหลักสูตรเพื่อผลิตพระสงฆ์ให้สามารถจัดการปัญหาของชุมชนได้

ในโครงการหลักสูตรนานาชาติเราต้องการครูอาจารย์ที่เชี่ยวชาญการสอนเป็นภาษาอังกฤษ รวมทั้งช่วยประเมินผลและตรวจวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษเราอยากให้มีการแลกเปลี่ยนครูอาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาต่างประเทศกับสถาบันอื่น ๆ และเพื่อเป็นสะพานเชื่อมเครือข่ายทั่วโลก

เกี่ยวกับการจัดให้มีการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาตามโรงเรียนนั้น คณะสงฆ์ไทยได้เสนอให้กระทรวงศึกษาธิการให้ออกคำสั่งให้มีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาแก่นักเรียนทุกระดับ นับตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อย่างไรก็ดี โรงเรียนถูกปล่อยให้กำหนดรายละเอียดของหลักสูตรเอง แม้ว่าระดับความเข้าใจในวิชาพระพุทธศาสนาในเขตการศึกษาจะไม่ค่อยตรงกันและเพี้ยนไปบ้างในบางกรณีก็ตาม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องให้มีหลักสูตรแกนกลางเป็นเครื่องชี้ทางให้นักการศึกษาแต่ละท้องถิ่นทำหลักสูตรพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องตรงกัน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้รับภาระร่างหลักสูตรแกนกลางวิชาพระพุทธศาสนา ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจที่ขอรายงานให้ท่านทั้งหลายทราบว่าหลักสูตรแกนกลางนี้เสร็จสมบูรณ์แล้ว และกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ทุกโรงเรียนนำไปใช้แล้ว

หลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนาตั้งแต่ชั้นระดับประถมศึกษาตอนต้นถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้บรรจุพุทธประวัติ ชาดกพุทธธรรมพื้นฐาน และแนะนำพระไตรปิฎก รวมทั้งศัพท์สำคัญทางพระพุทธศาสนาอีกด้วย

หลักสูตรได้รับการออกแบบให้นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับพระสงฆ์ หน้าที่และบทบาทของพระภิกษุด้วย นอกจากจะมีคุณค่าทางด้านการศึกษาแล้ว เราเชื่อแน่ว่าหลักสูตรนี้จะส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยให้เด็กได้รับคำสอนที่มีค่า และจะปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา โดยประกันว่าจะได้รับการสอนพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง

การปฏิบัติธรรม

ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางพุทธศาสนาอีกอย่างหนึ่ง คือการปฏิบัติกรรมฐานในประเทศไทย ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ได้รับการฝึกสอนและปฏิบัติกรรมฐานกัน ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมและวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ รวมทั้งที่บ้าน

วัดในประเทศไทยมี 2 ประเภท คือ วัดป่า มีพระสายปฏิบัติทั้งสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งสายนี้เรียกว่าอรัญญวาสี และ วัดบ้าน ที่มีพระภิกษุสามเณรศึกษาเล่าเรียนและจะเป็นทายาทบริหารงานคณะสงฆ์ ซึ่งสายนี้เรียกว่าคามวาสี การแยกวัดป่าออกจากวัดเมืองหมายความว่า มีพระภิกษุสามเณรที่ศึกษาเล่าเรียนแต่ไม่ใคร่ปฏิบัติธรรม และมีพระภิกษุสามเณรที่ปฏิบัติธรรมแต่ไม่ใคร่ศึกษาเล่าเรียน เราจึงพยายามที่จะรวมพระสงฆ์ทั้งสองสายนี้ โดยให้การปฏิบัติกรรมฐานเป็นวิชาบังคับแก่นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และจัดให้มีการปฏิบัติธรรมประจำปี โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร

เมื่อเราถือว่าการรักษาพระวินัยของพระสงฆ์และการรักษาศีล 5 ของคฤหัสถ์เป็นการปฏิบัติธรรมด้วยแล้ว เราจำเป็นยอมรับข้อเท็จจริงด้วยว่า การเปลี่ยนแปลงยุคใหม่ทำให้สังคมเกิดความแตกแยก และเกิดความเสื่อมทางด้านศีลธรรมส่วนตัวอย่างรวดเร็ว ชาวพุทธเองก็ไม่พ้นกฎข้อนี้ไปได้ และยังมีเรื่องฉาวโฉ่ทางกามโลกีย์ ความรุนแรง อาชญากร และการเสพย์ยาเสพติด ซึ่งส่อให้เห็นว่าพวกคฤหัสถ์เองก็ยังไม่สามารถรักษาศีล 5 ได้อีกต่อไป จึงจำเป็นที่จะเรียกร้องให้ศีลธรรมและระเบียบวินัยในตนเองกลับคืนมา ข้อเท็จจริงที่ว่าความเสื่อมทรามทางด้านศีลธรรมเกิดขึ้นเพราะความเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วเป็นเครื่องชี้ว่า การเรียกร้องให้มีระเบียบวินัยในตนเองเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง

ในฝ่ายเถรวาทมีสิ่งมากมายที่จะหยิบยกมาเป็นปัญหาสมัยปัจจุบัน แต่เราต้องมีความพยายามที่จะครุ่นคิด ตีความหมายใหม่และใช้เหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งสำหรับผู้เริ่มต้นในข้อนี้ ขอให้อ่านหนังสือของข้าพเจ้าเรื่อง "ศีลธรรมในพระพุทธศาสนา"

การแก้ปัญหาสังคมก็ถือว่าเป็นการปฏิบัติธรรม ซึ่งพระพุทธองค์ตรัสยืนยันว่า ความสะดวกสบายเป็นสิ่งจำเป็นในการฟังธรรม และเราก็สามารถปฏิบัติธรรมได้ไม่น้อยด้วยการพยายามแก้ปัญหาความจำเป็นพื้นฐานของผู้อาจจะได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติธรรม คณะสงฆ์ไทย ได้ลงมือปฏิบัติในข้อนี้มากมาย ยกตัวอย่าง เช่น ในภาคเหนือของไทย มีกิจกรรมสำคัญในการแก้ปัญหาการแพร่โรคเอดส์ ทั้งในด้านการต่อสู้โรคร้ายนี้โดยอาศัยการศึกษา และทั้งในด้านการเยียวยาปัญหาสังคมที่เกิดจากโรคเอดส์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยดำเนินจัดบรรพชาเยาวชนภาคฤดูร้อนเพื่อช่วยให้เยาวชนห่างไกลจากยาเสพติดและอาชญากรรม และหันไปใช้ชีวิตที่ดีงามขึ้น นิสิตที่จะจบการศึกษาตากมหาวิทยาลัยต้องปฏิบัติศาสนกิจช่วยเหลือสังคมเป็นเวลา 1 ปี และเรายังมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่นิสิตร่วมงานได้ เช่น โครงการพัฒนาชาวเขา และโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

การส่งเสริมพระพุทธศาสนา

ในการสั่งสอนพระพุทธศาสนาแก่คฤหัสถ์ มีหลายประเด็นที่จะขอกล่าวถึง

ประการแรก ธรรมเนียมนิยมในการเทศนา คือ พระสงฆ์นั่งบนธรรมาสน์และชาวบ้านนั่งบนพื้นพนมมือฟังธรรม ซึ่งเป็นลักษณะที่คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยชอบนัก และผลที่เกิดขึ้นคือมีเฉพาะคนแก่เท่านั้นที่เข้าวัดในวันพระสถานการณ์ยิ่งหนักซ้ำเข้าไปอีก เพราะวันพระตรงกับวันทำงานแลคนหนุ่มสาวมาวัดไม่ได้ มีพระธรรมเทศนาบ้างในวันอาทิตย์ แต่การไปวัดวันอาทิตย์ไม่ค่อยเป็นที่นิยมมากนัก คนมักพูดว่าไม่มีเวลาไปวัดและฟังธรรม

ในการแก้ปัญหาวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้นำหลักเศรษฐศาสตร์มาจากหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ที่สอนเรื่องการพึ่งตนเองทางสายกลาง ซึ่งพระองค์ทรงเรียกว่า "เศรษฐกิจพอเพียง" ที่ไม่เพียงแต่จะเป็นแผนการฟื้นฟูเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังเป็นแผนพัฒนาแบบยั่งยืนที่ขยายออกไปในการที่เศรษฐกิจจะหมุนต่อไปด้วยกัน จนพบกับความต้องการในระดับที่พอเพียง มากกว่าจะให้ระดับความมั่นคั่งที่มีความโลภเป็นตัวขับเคลื่อนเพิ่มมากขึ้น เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจที่ประชาชนและประเทศต่าง ๆ พอใจกับระดับความมั่งคั่งที่มีเหตุผล และความมั่งคั่งนั้นจะต้องไม่เกิดขึ้นจากความเสียหายของผู้อื่น ทุกคนมีพอที่จะยังชีพและพอที่จะดำรงชีวิตอยู่ ด้วยเหตุนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนับสนุนชาวพุทธทุกระดับ ตั้งแต่ระดับส่วนตัว ชุมชนและระดับชาติ ที่จะให้คืนกลับมาหาคุณค่าทางพระพุทธศาสนา และให้มีกิจกรรมและนโยบายทางเศรษฐกิจตั้งอยู่บนคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งในการที่ทรงปฏิบัติเช่นนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงแสดงว่า คำสอนของพระพุทธเจ้าสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในโลกสมัยปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแปลมหาชนกชาดกเป็นพากย์ภาษาไทยและอังกฤษ โดยมีการปรับให้เข้ากับสังคมปัจจุบันตามท้องเรื่อง พระมหาชนกทรงบำเพ็ญวิริยบารมีอย่างยิ่งยวด ไม่ทรงประสงค์ผลตอบแทนอะไร ได้ทรงขึ้นครองราชย์และนำความรุ่งเรืองมาสู่พระราชอาณาจักรมหาชนกชาดกซึ่งจัดพิมพ์เมื่อปี 2539เป็นหนังสือขายดีที่สุดและเหมาะกับเวลาในการย้ำเตือนให้คนไทยอดทนต่อวิกฤตทางเศรษฐกิจและเพียรพยายามในการฟื้นฟูเศรษฐกิจโดยอาศัยความเพียร ปัญญา และสุขภาพแข็งแรง

คณะสงฆ์ไทยได้ร่วมจัดทำกิจกรรมหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น ก่อตั้งวัดและจัดให้มีพระธรรมทูตอยู่ประจำในประเทศตะวันตกหลายแห่ง ในประเทศไทยเองก็มีทั้งวัดและศูนย์ปฏิบัติธรรม ซึ่งคฤหัสถ์ทุกชาติสามารถเข้ามาเรียนรู้และปฏิบัติธรรมได้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีศูนย์ปฏิบัติธรรมนานาชาติ มีคำแนะนำทั้งภาคภาษาไทยและอังกฤษ มีหลายวัดด้วยกัน ซึ่งจัดขึ้นเฉพาะพระภิกษุชาวตะวัดตก ถ้าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นการเพาะปลูกสิ่งที่จะก่อให้เกิดความสุขและเป็นการกำจัดสิ่งที่จะนำทุกข์มาให้ไซร้

สิ่งที่เคยพูดมาในแง่ปฏิบัติแล้วก็นำมาประยุกต์ใช้ในที่นี้ได้ดี การเผยแผ่พระพุทธศาสนาส่วนหนึ่งยังหมายถึงการขจัดโรคร้ายทางสังคม ซึ่งมาพร้อมกับความทันสมัยและโลกาภิวัตน์ ทั้งในแง่ของการลดความทุกข์ และในแง่ของการตระเตรียมคนให้ได้ฟังคำสอนของพระพุทธเจ้า แน่นอนว่า ภารกิจส่วนใหญ่ในการนำชาวพุทธกลับมาหาพระพุทธศาสนาอีก ก็ โดยการสอนให้รู้จักวิธีการประยุกต์ใช้ "ประเพณีดั้งเดิม" ที่เขา "ต้องการ" จะยึดถือแล้วปรับให้เข้ากับสถานการณ์ "สมัยใหม่"ที่เขา "ต้อง" ดำเนินชีวิต ถึงแม้จะดูว่าขัดแย้งกับประเพณีดั้งเดิมก็ตาม

ดังที่กล่าวมากแล้ว ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เราฝึกอบรมพระสงฆ์ให้สามารถสอนวิชาพระพุทธเจ้าศาสนาตามโรงเรียนได้ เรายังจัดส่งนิสิตให้ออกไปฝึกปฏิบัติงานอยู่กับชาวบ้าน เราใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ทำคำสอนของพุทธเจ้า ให้สืบค้นได้ง่ายทั่วโลก เพียงแค่คลิกเมาส์ให้นิสิตได้สนทนาแลกเปลี่ยนและร่วมมือกันจัดกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนาระดับนานาชาติ

ในการตอบสนอต่อโลกาภิวัตน์ การเผยแผ่ของชาวพุทธยังต้องสร้างเครือข่ายชาวพุทธทั่วโลกทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ของชาวโลกกล่าวคือบางทีเราอาจจะต้องเข้าไปสู่กระแสโลกาภิวัตน์เสียเอง เพื่อที่จะนำพระพุทธศาสนาให้มีคุณค่าต่อโลกยิ่งขึ้นเกี่ยวกับประเด็นนี้ข้าพเจ้าอยากจะทบทวนความคิดริเริ่ม 2 ประการ ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้เป็นผู้แสดงบทบาทสำคัญ

ในปี 2543 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นเจ้าภาพร่วมจัดประชุมเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งโลกครั้งที่ 2 หรือที่เรียกกันว่า "การประชุมสุดยอดชาวพุทธ" ในประเทศไทยซึ่งการประชุมครั้งนี้มีผู้นำศาสนาระดับสูงจาก 16 ประเทศซึ่งเป็นผู้แทนจากพระพุทธศาสนานิกายสำคัญทั้งฝ่ายเถรวาทและฝ่ายมหายานเข้าประชุมร่วมกัน ผู้นำศาสนาเหล่านี้มีเพียงพูดคุยกันเกี่ยวกับวิธีการที่จะทำงานร่วมกันในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อประโยชน์สุขของมวลชนและให้ความร่วมมือกันในสิ่งที่จะก่อให้เกิดสันติภาพมั่นคงและทำให้มนุษย์ชาติและสิ่งแวดล้อมดีขึ้นกว่าเดิมเท่านั้น แต่ยังได้ลงนามรับรองกฎบัตรก่อตั้งการประชุมพุทธนี้ให้เป็นองค์กรถาวรผูกสัมพันธ์ผู้นำพุทธทั่วโลกทำงานร่วมกันให้ธรรมบริการแก่มนุษย์ชาติอีกด้วย

ในปีเดียวกันนั้นเอง ข้าพเจ้าพร้อมด้วยผู้แทนคณะสงฆ์ไทยได้เข้าร่วมในการประชุมสุดยอดของผู้นำศาสนาและจิตวิญญาณเพื่อสันติภาพโลกในสหัสวรรษ ณ หอประชุมใหญ่องค์การสหประชาชาติมหานครนิวยอร์ก ซึ่งนับเป็นเหตุการณ์ครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ผู้นำระดับสูงจากศาสนาสำคัญทั่วโลกทั้งหมดมาพบปะกันในที่แห่งเดียวกัน เพื่อพูดคุยถึงหนทางและวิธีการก่อให้เกิดสันติภาพแก่โลกนอกจากนี้ข้าพเจ้ายังได้ร่วมการประชุมซึ่งเป็นผลสืบเนื่องในปีถัดมาอีก ณ มหานครนิวยอร์ก เพื่อวางแผนปฏิบัติงานต่อไป และพูดคุยวิธีการที่จะให้เป้าหมายของการประชุมสุดยอดเพื่อสันติภาพในปี 2543 นำมาปฏิบัติให้เกิดผล

ผลก็คือการประชุมสภาผู้นำศาสนาโลกครั้งแรกจัดขึ้นที่กรุงเทพมหานคร เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2546 โดยมีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและการประชุมสุดยอดเพื่อสันติภาพโลกในสหัสวรรษร่วมกันเป็นเจ้าภาพ ผู้แทนระดับสูงของศาสนาต่าง ๆ ในโลก ได้พบปะพูดคุยกัน พร้อมกับร่วมกันแสวงหาเส้นทางสู่สันติภาพ การบรรเทาความยากจน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้มีการลงนามรับรองกฎบัตรก่อตั้งสภาผู้นำศาสนาโลกซึ่งประกอบด้วยศาสนาพุทธ ฮินดู เชน อิสลาม ยูดาย คริสต์และศาสนาอื่น ๆ เป็นองค์กรถาวร ลักษณะสำคัญของสภาผู้นำศาสนาโลกก็เพื่อทำงานใกล้ชิดกับองค์การสหประชาชาติในประเด็นเหล่านี้ในขณะเดียวกันต้องรักษาความเป็นองค์กรอิสระด้วย

ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เราได้จัดทำระเบียบว่าด้วยสถาบันการศึกษาในประเทศอื่น ๆ มาเป็นสถาบันสมทบกับมหาวิทยาลัยโดยมีประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย เช่น วิทยาลัยพระพุทธศาสนาดองกุกชอนบอบในประเทศเกาหลีได้เข้ามาเป็นสถาบันสมทบกับเราเรียบร้อยแล้ว และวิทยาลัยพระพุทธศาสนาชิจูในไต้หวัน ได้สมัครเข้ามาเป็นสถาบันสมทบอีกแห่งหนึ่ง ด้วยเหตุนี้เรากำลังสร้างเครือข่ายการศึกษาทางพระพุทธศาสนาในระหว่างประเทศและนิกายที่แตกต่างกัน ดังนั้นการสนทนาแลกเปลี่ยนทางวิชาการจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันถูกจัดให้มีขึ้นและรักษาความมีชีวิตชีวาไว้ และจะเป็นกระบวนการเชื่อมไมตรีระหว่างผู้คนซึ่งยังไม่รู้จักกันและบางทีก็เริ่มจะเป็นปฏิบัติปักษ์ต่อกัน

การปกป้องพระพุทธศาสนา

ภารกิจสำคัญของพระสงฆ์ข้อสุดท้ายคือการปกป้องพระพุทธศาสนา สิ่งที่กล่าวมามากแล้วนั้นก็เพื่อนำหน้าที่ปกป้องพระพุทธศาสนาจากการเข้าใจผิดและนำไปใช้ผิด มหันตภัยต่อพระพุทธศาสนาที่เห็นชัดอย่างหนึ่ง ก็คือการใช้กลยุทธ์เชิงรุกรานนี้เป็นสิ่งน่าห่วงใยมิใช่เฉพาะต่อพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่อีกหลาย ๆ ศาสนาด้วยเหมือนกัน วิธีการอย่างหนึ่งในการเผชิญสิ่งคุกคามเช่นนี้ ก็โดยที่เราพระสงฆ์ต้องสร้างความมั่นใจได้ว่าปฏิบัติตามหน้าที่ของเราต่อคฤหัสถ์อย่างถูกต้อง เช่น ให้คำแนะนำและช่วยเป็นภาระทางด้านการศึกษา ในขณะเดียวกันตัวพระสงฆ์เองต้องรักษาข้อพระวินัยอย่างเคร่งครัด

ในการโต้ข้อกล่าวหาของศาสนาคริสต์ที่กล่าวหาว่า พระพุทธศาสนาไม่สนใจปัญหาสังคมนั้น เราจะต้องจำไว้ว่า ชาวพุทธได้สร้างโรงพยาบาลและทำสาธารณประโยชน์อื่น ๆ มาก่อนที่พระเยซูอุบัติ เมื่อระลึกถึงข้อนี้ได้ เราก็ต้องหวนกลับไปทำงานด้านบริการสาธารณะและมีความเมตตาเป็นอย่างมาก ในคราวประชุมสภาผู้นำศาสนาของโลกที่กรุงเทพมหานคร เมื่อเดือนกำกฎาคม ปี 2545 ปัญหาเรื่องการแย่งชิงกันเปลี่ยนศาสนาเป็นเรื่องน่าห่วงใยสำหรับผู้เข้าประชุมจากเกือบทุกศาสนา และเป็นเรื่องแน่ชัดว่า สภา ผู้นำศาสนาโลกจะไม่เห็นด้วยกับการให้เปลี่ยนศาสนาเชิงรุกรานใดๆ

สิ่งคุกคามอย่างมากต่อพระพุทธศาสนาก็คืออภัยภายในพระพุทธศาสนา จากการที่พระสงฆ์ที่ไม่ยอมปฏิบัติตามพระวินัย การล่วงละเมิดของพระเหล่านี้เป็นเหตุให้ภายในคระสงฆ์เองกลับเลวร้าย

ลงยิ่งขึ้น ทั้งคอยเป็นสนิมกัดกร่อนอำนาจของพระสงฆ์ในหมู่คฤหัสถ์ และกลับเป็นกระสุนแก่ผู้เป็นปรปักษ์ต่อพระพุทธศาสนาเราต้องค้นหาหนทางที่จะแก้ปัญหานี้ให้ได้

สรุป

การพูดคุยกันเป็นสิ่งสำคัญในทุกระดับชั้นและเป็นสิ่งจำเป็นที่การพูดคุยซึ่งเริ่ม ณ ห้องประชุมนี้จะดำเนินต่อไปในอนาคตข้าพเจ้าขออนุโมทนาผู้จัดงานสำหรับการสร้างเวทีเช่นนี้ขึ้น ฉะนั้นจึงหวังต่อไปว่า ประเทศไทยจะสามารถรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเช่นนี้บ้าง ในอนาคตอันไม่ไกลนี้ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นหนี้บุญคุณอย่างมากต่อคณะสงฆ์ศรีลังการุ่นเก่า ที่ในสมัยก่อนโน้มนำพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ที่ประเทศไทย และข้าพเจ้าขอนุโมทนาประชาชนชาวศรีลังกาในการพิทักษ์รักษาเชื้อสายของสยามโมปาลีมหานิกาย อย่างไม่ขาดสายเป็นเวลานานถึง 250 ปี

คณะสงฆ์ได้ฝ่าคลื่นลมมรสุมรอดพ้นวิกฤตมาเป็นเวลากว่า 2,500 ปี นับตั้งแต่องค์สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงก่อตั้งคณะสงฆ์นี้ขึ้นมา ถ้าคณะสงฆ์ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและประยุกต์ใช้พระธรรมวินัยอย่างถูกต้องตามพุทธประสงค์ ด้วยสติปัญญาพระพุทธศาสนาก็จะดำรงคงอยู่สถาพรในอนาคตกาล เพื่อประโยชน์สุขแห่งมวลมนุษยชาติตลอดไป”[40]

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสมุทรปราการ ได้เสนอแนวปฏิบัติเกี่ยวกับพุทธศาสนิกชนที่ดีไว้ว่า“พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่มีคุณประโยชน์แก่ชาวโลก ทำให้ผู้ประพฤติปฏิบัติมีความสุขและสังคมสงบสุข ดังนั้น พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย พึงมีความกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถปฏิบัติได้ ดังนี้

1. ศึกษาหาความรู้ ทั้งทางโลกและทางธรรม การศึกษาทางโลกจะช่วยในการประกอบอาชีพที่สุจริต ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข ส่วนความรู้ทางธรรม เป็นความรู้ที่จะทำให้สามารถดำเนินชีวิตไปในแนวทางที่ถูกต้อง ช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ ไม่ให้กระทำความชั่ว และยังช่วยให้เป็นคนมีจิตเมตตา เอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น

2. ปฏิบัติตามหลักธรรมและพิธีกรรมทางศาสนา การเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีนั้น ไม่เพียงแต่จะต้องมีความรู้ เกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนเท่านั้น แต่จะต้องปฏิบัติตน ตามหลักธรรมคำสอนได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างสงบสุข ส่วนการปฏิบัติตนตามพิธีกรรมทางศาสนานั้นจะช่วยส่งเสริมให้จิตใจของผู้ปฏิบัติ เกิดความเลื่อมใสศรัทธา และมีแนวทางในการปฏิบัติ โดยเข้าใจจุดมุ่งหมายของพิธีกรรมต่างๆ อย่างถ่องแท้ การปฏิบัติตามพิธีกรรมดังกล่าว จึงช่วยเสริมให้สามารถปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนได้ง่ายขึ้น

3. เผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้อื่นรู้และเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาให้ถูกต้อง แต่ก่อนจะเป็นผู้ที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ พุทธศาสนิกชนผู้นั้นจะต้องปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกที่ดีเสียก่อน

---

[40] พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต),พระพุทธศาสนาในประเทศไทยสมัยปัจจุบัน, เข้าถึงได้จาก http://www.dhammathai.org/thailand/contemporary.php/

ผลจากการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีจะทำให้จิตใจสงบ หน้าตาแจ่มใส ใครพบเห็นก็สรรเสริญยกย่อง และทำให้ผู้อื่นชื่นชมว่า การที่เป็นคนดีนั้น เป็นผลมาจากการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีนั่นเอง ก็เท่ากับเป็นการเผยแผ่คุณความดีของพระพุทธศาสนา ให้แผ่กระจายออกไป

4. ปกป้องพระศาสนา กระทำได้โดยการรักษาและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคง ซึ่งสามารถทำได้โดยมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างจริงใจ ปฏิบัติตามคำสอนอย่างสม่ำเสมอ และเคร่งครัด โดยพยายามให้คนทั่วไปเข้าใจ และทราบว่า แก่นแท้ของศาสนาอยู่ตรงไหน”[41]

หน้าที่ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงมอบไว้ให้สมบูรณ์ มีอยู่ 3 ประการด้วยกันคือ 1) ให้ละเว้นจากการกระทำบาปทั้งปวง 2) ให้กระทำความดี ทำบุญกุศลให้ถึงพร้อม 3) ให้ชำระจิตใจให้สะอาดหมดจด ขัดเกลาชำระพวกกิเลสตัณหาทั้งหลายให้ออกไปจากจิตจากใจ นี่คืองานหรือหน้าที่ของพุทธศาสนิกชน ที่ควรปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพราะชีวิตของคนเรานั้น เกิดมาทุกคนก็แสวงหาความสุขด้วยกันทั้งนั้น แต่ความสุขที่แท้จริงนั้น อยู่ที่การปฏิบัติตามหน้าที่ ที่พระพุทธเจ้าทรงมอบไว้ให้ เพราะถ้าสามารถปฏิบัติได้ จิตใจจะมีความสงบ ร่มเย็น เป็นสุข แต่ถ้าไม่ปฏิบัติตาม กลับไปแสวงหาความสุขอีกแบบหนึ่ง ที่คนส่วนใหญ่ในทางโลกแสวงหากัน คือหาความสุขทางรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะทั้งหลาย เราจะไม่พบกับความสุขที่แท้จริง เพราะความสุขที่ได้จากรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะนั้น จะมีความทุกข์ประกบอยู่ตลอดเวลา เหมือนกับเหรียญที่มี 2 ด้าน มีหัว มีก้อย ความสุขทางโลกก็เหมือนกัน มีความทุกข์ประกบคู่กันไปเสมอ

ดังนั้นในโลกนี้ทั้งๆที่มีความสุขอย่างมากมาย ทางรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ก็ยังไม่วายที่จะต้องมีความทุกข์ มีความวุ่นวายใจ เพราะความไม่รู้นั่นเอง ที่ทำให้หลง เห็นว่าความสุขที่ได้รับจากการเสพสัมผัส รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะนั้น เป็นความสุขที่แท้จริง แต่นักปราชญ์อย่างพระพุทธเจ้าผู้มีปัญญา สามารถมองทะลุม่านหมอกของความหลงคือโมหะ ความไม่รู้จริง คืออวิชชา ที่ปกคลุมหุ้มห่อจิตใจของสัตว์โลกทั้งหลาย ทำให้ไม่เห็นความทุกข์ที่ซ่อนเร้นอยู่กับความสุข ที่ได้จากสิ่งต่างๆ ในโลกนี้ พระพุทธเจ้าจึงไม่ปรารถนา ไม่สนใจกับความสุขที่พวกเราทั้งหลายกำลังแสวงหากัน แต่กลับแสวงหาความสุขอีกชนิดหนึ่งที่เรียกว่าสันติสุข ความสุขที่เกิดจากความสงบของจิตใจ ซึ่งจะเกิดได้จากการบำเพ็ญบุญบารมี มีอยู่ 10 ประการด้วยกันคือ 1) ทานบารมี การให้ 2) ศีลบารมี การละเว้นจากการเบียดเบียนผู้อื่น ทางกายและทางวาจา 3) เนกขัมมะบารมี การแสวงหาความสุขจากความสงบร่มเย็นของจิตใจ ละเว้นจากการแสวงหาความสุขจากรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะทั้งหลาย 4) อธิษฐานบารมี ความตั้งใจ 5) สัจจะบารมี ความจริงใจ 6) ขันติบารมี ความอดทน 7)

---

[41]สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสมุทรปราการ,พุทธศาสนิกชนที่ดี,เข้าถึงได้จาก http://spk.onab.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=505:2010-02-10-03-08-15&catid=79:2009-08-21-06-41-57&Itemid=150/10 กุมภาพันธ์ 2010.

วิริยะบารมี ความพากเพียร 8) ปัญญาบารมี ความรู้ ความฉลาด 9) เมตตาบารมี ความมีไมตรีจิตต่อผู้อื่น และ 10) อุเบกขาบารมี การทำจิตให้วางเฉย เหล่านี้คือเครื่องมือที่ต้องพัฒนาสร้างขึ้นมาเพื่อจะได้ปฏิบัติหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนได้สมบูรณ์

ในบารมีทั้ง 10 ประการนี้ มีบารมีที่สำคัญอย่างยิ่งในเบื้องต้นคืออธิษฐานบารมี ก่อนที่จะบำเพ็ญบารมีอื่นได้ ต้องมีอธิษฐานบารมีเป็นผู้นำ อธิษฐานบารมี คือความตั้งใจ ก่อนที่จะทำอะไรต้องตั้งใจก่อน ต้องตั้งเป้าหมายก่อน อย่างวันนี้จะมาวัดได้ ก็ต้องตั้งใจไว้ก่อนล่วงหน้า ว่าวันนี้จะมาทำบุญที่วัด เป็นการกำหนดเป้าหมาย จุดหมายปลายทางที่ต้องการจะไป ฉันใดการบำเพ็ญบุญบารมี ก็ต้องตั้งเป้าหมายไว้ในเบื้องต้นก่อนว่า ในชีวิตนี้เมื่อเกิดมาแล้วก่อนที่จะตายไป ขอให้ได้บำเพ็ญบุญบารมี เท่าที่จะสามารถทำได้ ถ้าตั้งเป้าหมายแล้ว ก็จะได้มีจุดหมายปลายทาง มีงานที่จะต้องทำกัน ถ้าไม่ตั้งเป้าหมายไว้ก่อน ชีวิตก็จะเป็นเหมือนกับเรือที่ไม่มีหางเสือ ไม่สามารถดำเนินไปตามทิศทางที่ต้องการจะไปได้ จะต้องไหลไปตามกระแสน้ำกระแสลม แต่ถ้ามีหางเสือ ย่อมสามารถบังคับควบคุมให้เรือไปในทิศทางที่ต้องการจะไปได้ อธิษฐานบารมีก็เป็นเหมือนหางเสือที่ใช้คัดเรือของชีวิต คือจิตให้ดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางที่ปรารถนา ก็คือความสุขและความเจริญที่แท้จริงนั่นเอง ดังนั้นเมื่อได้พบกับพระพุทธศาสนา ได้ยินได้ฟังธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า จนเห็นว่าเป็นคำสอนที่มีประโยชน์ เป็นคำสอนที่จะพาไปสู่ความสุขและความเจริญอย่างแท้จริง ก็ควรที่จะตั้งจิตอธิษฐาน คือตั้งใจว่า ชาตินี้ขอให้ได้บำเพ็ญบุญบารมีเท่าที่จะสามารถทำได้ เช่นบำเพ็ญทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมะบารมีเป็นต้น

เมื่อได้อธิษฐานแล้ว บารมีขั้นต่อมาที่จำเป็นจะต้องมี ก็คือสัจจะบารมี ความจริงใจ ถ้าตั้งอธิษฐานไว้ว่าจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด แต่ขาดสัจจะ ความจริงใจ บางทีอาจจะไม่ได้ทำก็ได้ อย่างในช่วงปีใหม่มักจะตั้งจิตอธิษฐานกันว่า ปีนี้จะขอเป็นคนดี จะละเว้นจากการเสพสุรายาเมา จะละเว้นจากอบายมุขต่างๆ แต่พอปีใหม่ผ่านไปได้ไม่สักกี่วัน พอมีคนชวนไปเที่ยว ชวนไปดื่ม ก็เกิดใจอ่อน ไม่มีกำลังจิตที่จะต้านทานการชวนของผู้อื่นได้ ความตั้งใจที่จะละเว้นจากการดื่มสุราก็เลยต้องล้มไป เพราะขาดสัจจะความจริงใจ จึงต้องทำความเข้าใจว่า การอธิษฐานจิต คือการตั้งใจจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น เป็นเหมือนกับการให้คำมั่นสัญญา ถึงแม้จะไม่ได้ให้กับผู้อื่นก็ตาม แต่ก็เป็นการให้คำมั่นสัญญากับตนเอง ต้องมีความหนักแน่น มีความจริงใจต่อการให้คำมั่นสัญญาของตน ถ้าไม่เช่นนั้นแล้ว ก็จะเป็นคนโลเล เป็นคนไม่มีหลัก ไม่มีเกณฑ์ ไม่สามารถกำหนดทิศทางชีวิตของตนเองได้ ตั้งขึ้นมาเท่าไร ก็จะล้มไปทุกครั้ง เมื่อประสบกับอุปสรรคหรือประสบกับสิ่งยั่วยวนกวนใจ ก็จะทำให้ไม่สามารถตั้งอยู่ในความตั้งใจได้

แต่ถ้ามีสัจจะควบคู่ไปกับอธิษฐาน เรียกว่าสัจจะอธิษฐานแล้ว การตั้งใจจะไม่ล้มเหลวเพราะมีความจริงใจ มีความแน่วแน่ มีความหนักแน่น อย่างที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบำเพ็ญ ในขณะที่นั่งอยู่ใต้ต้นโพธิ์ ก่อนที่จะตรัสรู้ ก็ได้ทรงตั้งสัจจะอธิษฐานไว้ว่า จะนั่งอยู่ใต้ต้นไม้ต้นนี้จนกว่าจะบรรลุธรรมที่

ปรารถนา ถ้าไม่ได้บรรลุธรรม ก็ขอให้ตายไปกับการนั่งนี้เลย นี่คือสัจจะอธิษฐานที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตั้งไว้ ในขณะที่บำเพ็ญบารมี ในวาระสุดท้ายก่อนที่จะได้บรรลุเป็นพระบรมศาสดา เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พวกเราที่มีความปรารถนาที่จะเจริญในทางที่ถูกที่ดีที่ควร นอกจากการตั้งจิตอธิษฐานแล้ว ต้องมีสัจจะควบคู่ไปด้วย คือก่อนที่จะตั้งจิตอธิษฐาน ต้องถามตัวเองก่อนว่า ทำตามความตั้งใจนี้ได้หรือไม่ ได้มากน้อยเพียงไร ต้องดูกำลังของตัวเราประกอบไปด้วย ไม่ใช่ตั้งเจตนาในสิ่งที่เหนือความสามารถที่จะทำได้ ถ้าเป็นเช่นนั้นตั้งไปก็จะต้องล้มไปอย่างแน่นอน ต้องรู้จักประมาณ รู้จักกำลังของเราด้วยว่าจะสามารถปฏิบัติได้มากน้อยเพียงไร ก็ตั้งไว้เพียงเท่านั้นก่อน เมื่อได้บรรลุถึงขั้นนั้นที่ได้ตั้งไว้แล้ว ค่อยมาตั้งขั้นต่อไป ค่อยๆขยับไปเรื่อยๆ ไปทีละเล็กทีละน้อยก็ได้ ไม่จำเป็นจะตั้งทีเดียวให้ถึงเป้าหมายสูงสุดเลย เพราะบางทีจะไม่มีกำลังความสามารถพอที่จะบำเพ็ญได้นั่นเอง แล้วก็จะเกิดความท้อแท้ เกิดความอิดหนาระอาใจ ทำให้ไม่อยากจะปฏิบัติต่อไป

ถ้าตั้งอยู่ในขอบเขตของความสามารถของเรา แล้วสามารถรักษาสัจจะนี้ไว้ได้ ก็จะสร้างกำลังจิตกำลังใจให้กับเรา ให้มีกำลังใจที่จะปฏิบัติให้สูงยิ่งๆขึ้นไป ในเบื้องต้นจึงต้องมีสัจจะอธิษฐานไว้เป็นตัวนำร่อง เป็นตัวเบิกทางให้กับการปฏิบัติ เมื่อมีทั้งอธิษฐานและสัจจะแล้ว บารมีขั้นต่อไปที่ต้องใช้ก็คือวิริยะบารมี ความพากเพียร เมื่อตั้งใจไว้ว่า จะทำบุญทำทาน รักษาศีล ปฏิบัติธรรม ก็ต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการกระทำกิจนั้นๆ เช่นต้องขยันทำบุญ ขยันรักษาศีล ขยันปฏิบัติธรรม ถ้าประสบกับอุปสรรคต่างๆ เจอความยากความลำบาก ก็ต้องใช้ขันติบารมี ความอดทนไว้ต่อสู้ ถ้าไม่มีความอดทนแล้ว เวลาประกอบความพากเพียร แล้วเผชิญกับอุปสรรค เจอความยากความลำบาก ก็จะไม่สามารถปฏิบัติต่อไปได้ การปฏิบัติก็จะต้องล้มเลิกไปในที่สุด แต่ถ้ามีความเข้มแข็ง อดทน ไม่กลัวทุกข์ ไม่กลัวความยาก ความลำบาก ก็จะสามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆไปได้

ทุกครั้งที่ท้อแท้หรือประสบกับอุปสรรค ก็ให้ระลึกถึงพระพุทธเจ้าเป็นตัวอย่าง ให้ระลึกถึงพระสงฆ์สาวกทั้งหลายเป็นตัวอย่างว่า ท่านก็เป็นเหมือนกับพวกเรา คือเป็นปุถุชนธรรมดาสามัญมาก่อน ก่อนที่จะบรรลุเป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระอรหันตสาวก ท่านก็ต้องตะเกียกตะกายล้มลุกคลุกคลาน ต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆที่กีดขวางการปฏิบัติ แต่อาศัยว่าท่านเป็นคนที่มีความแน่วแน่ จริงจัง มีความกล้าหาญ เข้มแข็ง อดทน จึงฝ่าอุปสรรคต่างๆไปได้ ซึ่งเราก็เป็นเหมือนกับท่าน ท่านเป็นมนุษย์ธรรมดา เราก็เป็นมนุษย์ธรรมดา ท่านสะสมบุญบารมี เราก็สะสมบุญบารมีได้เหมือนกัน ถ้ามีความคิดอย่างนี้แล้ว ความท้อแท้เบื่อหน่ายก็จะหายไป กำลังจิตกำลังใจก็จะฟื้นกลับคืนมา ทำให้สามารถปฏิบัติต่อไปได้ ด้วยความอุตสาหะพากเพียร จนบรรลุถึงเป้าหมายที่พระพุทธเจ้าทรงกำหนดไว้ได้ในที่สุด

จึงขอให้ความสนใจกับการบำเพ็ญบุญบารมีอย่างต่อเนื่อง ให้เห็นความสำคัญของชีวิตว่า ชีวิตนี้เกิดมาก็เพื่อบำเพ็ญบุญบารมีเท่านั้น เพราะบุญบารมีนี้เท่านั้นที่จะพาเราไปสู่ความสุขที่แท้จริง ถ้าไม่สร้างบุญบารมี มัวแต่แสวงหาความสุขในโลก ก็จะมีแต่ความสุขในขณะที่มีชีวิตอยู่นี้เท่านั้น แต่เมื่อ

ต้องจากโลกนี้ไปแล้ว จะไม่มีบุญบารมีเป็นเครื่องส่งเสริมให้ไปเกิดในภพชาติที่ดีต่อไป ดีไม่ดีอาจจะต้องไปเกิดในภพชาติที่เลวกว่า ดังในเรื่องราวที่มีเล่าให้ฟังในพระพุทธศาสนาว่า มีเศรษฐีคนหนึ่งเป็นคนที่สะสมเงินทองได้มาก แต่เป็นคนตระหนี่ ไม่ชอบทำบุญ มีเงินทองมากน้อยก็จะฝังกลบดินไว้ ไม่บอกแม้กระทั่งลูกหลาน แต่หลังจากที่ตายไปแล้ว ก็ต้องกลับมาเกิดเป็นสุนัขในบ้านของตน เพราะความห่วงสมบัติที่ได้ฝังไว้ พระพุทธเจ้าได้ทรงบิณฑบาตผ่านบ้านนี้มา เห็นสุนัขตัวนี้ก็รู้ว่าเป็นเศรษฐีเจ้าของบ้านเดิม ได้กลับมาเกิดเป็นสุนัข เพราะความผูกพันกับสมบัติที่ตนเองได้สะสมไว้ จึงสอนลูกๆของเศรษฐีคนนี้ว่า เลี้ยงสุนัขตัวนี้ไว้ให้ดี เพราะสุนัขตัวนี้เป็นพ่อของเจ้า เดี๋ยวเขาจะพาไปขุดสมบัติที่พ่อของเจ้าได้ฝังไว้ให้ ต่อมาไม่นานสุนัขตัวนั้นก็ไปขุดสมบัติต่างๆ ที่ฝังไว้ในบ้านขึ้นมาให้ลูกๆได้มีโอกาสได้ใช้ ลูกๆเมื่อก่อนก็ไม่มีความศรัทธาความเชื่อในเรื่องบุญบารมี ในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด แต่เมื่อได้สัมผัสกับความจริงที่พระพุทธเจ้าได้ทรงสอน ก็เลยเกิดศรัทธาความเชื่อขึ้นมา ตั้งแต่นั้นก็บำเพ็ญบุญบารมีกัน มีการทำบุญให้ทาน รักษาศีล ปฏิบัติธรรม

นี่แหละคืองานที่แท้จริงของเรา หน้าที่ที่แท้จริงของเรา เป็นการแสวงหาความสุขที่แท้จริงของเรา วิธีอื่นไม่มี มีวิธีนี้วิธีเดียวเท่านั้น ถ้ามีแล้วพระพุทธเจ้าจะไม่ปกปิดไว้เลย พระพุทธเจ้าจะบอกเราทั้งหมด แต่นี่เป็นเพียงวิธีเดียวเท่านั้น ที่เป็นวิธีที่ถูกต้อง ที่จะทำให้เราพ้นทุกข์ได้ พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด เพราะความเกิดนี้เป็นสิ่งที่ไม่ดีเลย เพราะเมื่อเกิดแล้วก็ต้องมีความแก่ ความเจ็บ ความตายตามมา มีการพลัดพรากจากกันและกันตามมาอย่างแน่นอน ผู้ที่ไม่อยากจะประสบกับความทุกข์จำต้องทำให้ตนเองไม่ต้องมาเกิดอีก เพราะเมื่อเกิดมาแล้วก็จะต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตายนั่นเอง วิธีที่จะทำให้ไม่เกิด ก็คือการบำเพ็ญบุญบารมี ซึ่งจะเป็นตัวทำลายเชื้อของภพชาติ คือกิเลสตัณหาทั้งหลายนั่นเอง ความอยาก ความโลภต่างๆ เป็นตัวผลักดันให้จิตต้องไปแสวงหาภพชาติใหม่อยู่เรื่อยๆ เวลาที่คนเราตายนั้น ตายเพียงครึ่งเดียว คือร่างกายต้องแตกสลายดับไป เพราะร่างกายประกอบขึ้นมาจากดินน้ำลมไฟ ที่ผ่านมาทางอาหาร แล้วก็เข้ามาอยู่ในร่างกาย แล้วก็แปลงสภาพเป็นอวัยวะต่างๆ เป็นผม เป็นขน เป็นเล็บ เป็นฟัน แล้วไม่ช้าก็เร็วก็จะต้องแตกสลายไป ดิน น้ำ ลม ไฟ ที่มีอยู่ในร่างกายก็แยกตัวออกจากกัน กลับคืนสู่สภาพเดิม แต่จิตผู้ที่มาครอบครองร่างกายนี้ ไม่ได้ตายไปกับร่างกาย

จิตนี้ถ้าเปรียบเทียบ ก็เหมือนกับกระแสวิทยุโทรทัศน์ กระแสโทรศัพท์มือถือที่เราใช้กันอยู่ทุกวันนี้ เป็นสิ่งที่มองไม่เห็น แต่เป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าไม่มี ถ้ามีเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ตอนนี้ เปิดขึ้นมาก็จะได้รับเสียงและสิ่งต่างๆที่ผ่านมาทางกระแส กระแสในขณะนี้มีอยู่รอบตัวเรา แต่เรามองไม่เห็นกัน ฉันใดจิตก็เป็นเหมือนกับกระแสเหมือนกัน เป็นกระแสรู้ เป็นผู้รู้ ในขณะนี้ผู้ที่กำลังรับรู้อยู่นี้ ไม่ใช่ร่างกาย จิตต่างหากเป็นผู้รับรู้ จิตอาศัยร่างกายเป็นสื่อ เป็นเครื่องมือ คืออาศัยหูรับฟังเสียง เมื่อเสียงได้เข้าไปสู่ในร่างกาย ก็ส่งไปสู่จิตอีกต่อหนึ่ง จิตถึงรับรู้ได้ ถึงเสียงที่พูดอยู่นี้ และจิตก็เป็นผู้คิดพิจารณาตาม ไม่ใช่ร่างกาย ร่างกายนั้นเป็นเหมือนกับเครื่องรับวิทยุเท่านั้นเอง พระพุทธเจ้าจึงทรงเห็นว่าร่างกายนี้ไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญอะไร ร่างกายไม่มีตัวไม่มีตน ดังที่ได้แสดงไว้ว่าร่างกายนี้มาจากดิน น้ำ

ลม ไฟนั่นเอง แต่ตัวที่สำคัญที่สุดก็คือตัวจิต ตัวจิตนี้เป็นตัวที่รับรู้เรื่องราวต่างๆ และเป็นผู้ที่บำเพ็ญกิจกรรมต่างๆ ทั้งในทางดีและในทางไม่ดี ถ้าดำเนินกิจกรรมที่ดีที่เรียกว่าบุญกุศล จิตก็มีความสุขมีความสงบ ถ้าดำเนินกิจกรรมที่ไม่ดี เช่น ทำบาป ทำกรรม ก็จะมีแต่ความทุกข์ ความวุ่นวายใจ

ผลของการกระทำของจิตนั้น จิตเป็นผู้รับเอง ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ในปัจจุบันก็คือความรู้สึกที่มีอยู่ภายในใจ อย่างวันนี้เรามาทำบุญกัน เราก็มีความสุขมีความสบายใจ ถ้าไปทำบาปทำกรรม เช่นไปสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น ก็จะมีความรู้สึกไม่สบายใจตามมาทันที นี่คือผลของกรรมที่สามารถพิสูจน์เห็นได้ ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ แต่ยังมีผลของกรรมอีกชนิดหนึ่งที่เรียกว่าภพชาติที่จะตามมาต่อไป นี่เป็นสิ่งที่เราไม่สามารถมองเห็นได้ เพราะไม่มีปัญญาเหมือนกับที่พระพุทธเจ้ามี เราจึงต้องอาศัยหรือเชื่อในสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนว่า บุญกรรมที่เราทำในชาตินี้นั้น เป็นเหตุเป็นปัจจัยที่จะส่งให้เราไปเกิดในภพชาติต่อไป จะมีความเจริญ มีความร่ำรวย มีความฉลาด มีความสวยงามหรือไม่สวยงามนั้น ก็ขึ้นอยู่กับบุญกรรมที่เราทำในชาตินี้ ถ้ารักษาศีลก็จะได้ไปเกิดในสุคติ คือภพที่ดี ที่มีแต่ความสุขมากกว่าความทุกข์ เช่น ภพของมนุษย์ ของเทพ ของพรหม ของพระอริยเจ้าทั้งหลาย แต่ถ้าทำบาปทำกรรม ก็จะต้องไปเกิดในอบาย คือภพของเดรัจฉาน ของเปรต ของอสุรกาย ของสัตว์นรกทั้งหลาย

นี่เป็นผลที่จะตามมา หลังจากที่ร่างกายได้แตกดับสลายไปแล้ว เรายังต้องไปต่อ คือจิตไม่ได้ตายไปกับร่างกายนั่นเอง จิตจะเอาวิบากคือความดี ความชั่วที่ได้ทำไว้ในชาตินี้และในชาติก่อนๆ ที่ยังไม่ได้แสดงผลไปด้วย แล้วก็ต้องไปรับผลต่อไป ทางพระพุทธศาสนาจึงถือว่า การเกิดมาแต่ละภพแต่ละชาตินั้น เป็นเหมือนกับขึ้นลงบนขั้นบันได ถ้าทำความดีในชาตินี้มากกว่าทำความชั่ว ชาติหน้าก็จะได้เลื่อนขั้นสูงขึ้นไป ดังที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบำเพ็ญบุญบารมีมาอย่างต่อเนื่องหลายภพ หลายชาติ เป็นเวลาอันยาวนาน จนในที่สุดบุญบารมีที่ได้ทรงบำเพ็ญ ได้ทำให้บรรลุถึงจุดสูงสุดของสัตว์โลก ก็คือได้บรรลุเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้ที่อยู่ไกลจากความทุกข์ ไม่มีความทุกข์มาเกี่ยวข้องด้วยเลย เพราะได้ถึงจุดที่ไม่ต้องไปเกิดอีกต่อไปนั่นเอง ผู้ที่ไม่เกิดเท่านั้นจึงจะไม่มีความทุกข์ ถ้าตราบใดยังมีการเกิดอยู่ ตราบนั้นก็ยังมีความทุกข์อยู่ จะมีทุกข์มากทุกข์น้อยเท่านั้นเอง ถ้าอยู่ในขั้นบำเพ็ญบุญบารมี ภพชาติที่จะเกิดอีกต่อไปในแต่ภพแต่ละชาติ จะมีความทุกข์น้อยลงไปเรื่อยๆ จะมีความสุขเพิ่มมากขึ้นไปเรื่อยๆ จนไม่มีความทุกข์เหลืออยู่เลย กลายเป็นความสุขล้วนๆ

นี่คือเป็นผลที่จะเกิดขึ้นจากการบำเพ็ญบุญบารมี อย่างที่เราทั้งหลายได้มากระทำกันในวันนี้ และจะกระทำต่อไปอย่างต่อเนื่อง จนกว่าชีวิตจะหาไม่ การที่ได้มาเกิดเป็นมนุษย์ ได้พบพระพุทธศาสนา เป็นชีวิตที่ได้กำไรไม่ขาดทุน แต่ถ้าไม่เชื่อในสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน เพราะไม่เห็น ก็เลยปฏิเสธ ถ้าอย่างนั้นก็จะไม่ได้สัมผัสกับสิ่งต่างๆ ที่ดีที่งาม ที่พระพุทธเจ้าและนักปราชญ์ทั้งหลายได้สัมผัสกัน ทางเลือกของชีวิตเราจึงมีอยู่ว่า เราจะไปทางไหน จะไปในทางที่พระบรมศาสดาชี้ให้ไปก็ได้ หรือจะไม่ไปก็ได้ เพราะไม่มีใครสามารถมาบังคับตัวเราได้ แม้กระทั่งตัวเราเอง บางครั้ง

บางคราวก็ยังบังคับตัวเราเองไม่ได้ เพราะอะไร ก็เพราะวิบากกรรมที่เราทำไว้นั่นเอง บางครั้งเราไม่อยากจะโกรธ ก็ยังอดที่จะโกรธไม่ได้ บางครั้งไม่อยากจะโลภ ก็ยังอดที่จะโลภไม่ได้ บางครั้งไม่อยากจะหลง ก็ยังอดที่จะหลงไม่ได้ ก็เพราะในอดีตชาติได้สะสมความโลภ ความโกรธ ความหลงไว้มาก จนมีกำลังอยู่ในตัวของเขาเอง แต่ก็ไม่ใช่เป็นสิ่งสุดวิสัยที่จะลบล้างความโลภ ความโกรธ ความหลงเหล่านี้ ถ้ามีความตั้งใจ มีความจริงใจ มีความอดทน มีความกล้าหาญ จึงไม่ควรมองข้ามการบำเพ็ญบุญบารมี เพราะเป็นหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนทุกๆคน ขอให้บำเพ็ญไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่ เพื่อความสุขความเจริญที่แท้จริง ที่จะตามมาต่อไป การแสดงเห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอยุติไว้เพียงเท่านี้[42]

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับนักการเมือง

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี ได้ให้ความหมายไว้ว่า นักการเมือง, ผู้นำทางการเมืองหรือบุคคลทางการเมือง (อังกฤษ: Politician มาจากภาษากรีกโบราณ Polis ที่แปลว่า "เมือง") เป็นบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะและการวินิจฉัยสั่งการ ซึ่งรวมผู้ดำรงตำแหน่งวินิจฉัยสั่งการในรัฐบาล และผู้ที่มุ่งดำรงตำแหน่งเหล่านั้น ไม่ว่าด้วยวิธีการเลือกตั้ง การสืบทอด รัฐประหาร การแต่งตั้ง การพิชิต หรือวิธีอื่น การเมืองไม่ใช่จำกัดอยู่เพียงวิธีการปกครองผ่านตำแหน่งสาธารณะเท่านั้น ตำแหน่งทางการเมืองอาจถืออยู่ในบรรษัทก็ได้

ผู้ที่ถือเป็นนักการเมือง คือ ผู้ที่ปฏิบัติการทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเมืองพรรค (Party Politics) ผู้ดำรงหรือมุ่งดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ว่ามาจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้ง และไม่ว่าอย่างเป็นอาชีพหรืออย่างอื่น ตำแหน่งมีได้ตั้งแต่ตำแหน่งท้องถิ่นไปจนถึงตำแหน่งฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการของรัฐบาลระดับรัฐและชาติ[43]

ศ.ดร.ลิขิต ธีรเวคิน กล่าวว่า นักการเมืองหรือผู้ปฏิบัติงานทางการเมือง เป็นส่วนประกอบสำคัญของการพัฒนาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งมีความสำคัญพอๆ กับผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่ส่วนที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งก็คือกติกาที่วางไว้ในรัฐธรรมนูญ และที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันก็คือ ในสังคมมีการพัฒนาวัฒนธรรมการเมือการปกครองแบบประชาธิปไตยตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ในที่ทำงาน จนถึงสังคมโดยรวม

ในกรณีของผู้ปฏิบัติงานทางการเมืองนั้น มีคำกล่าวซึ่งเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า นักการเมืองแตกต่างจากรัฐบุรุษในแง่ที่ว่า นักการเมืองคือบุคคลที่คำนึงถึงผลการเมืองในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ส่วนรัฐบุรุษคือบุคคลซึ่งคิดถึงอนาคตของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอนาคตเยาวชนรุ่นหลัง กล่าวอีก

---

[42] **หน้าที่ของพุทธศาสนิกชน**,เข้าถึงได้จาก http://www.kammatthana.com/D_189.htm/ 24 มกราคม 2547.

[43] วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, **นักการเมือง**,เข้าถึงได้จาก http://th.wikipedia.org/wiki/

นัยหนึ่ง รัฐบุรุษนั้นถูกมองว่าจะต้องเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ และมีอุดมการณ์อย่างเหนียวแน่นต่อผลประโยชน์ของชาติและแผ่นดิน นักการเมืองจะถูกมองว่าคือบุคคลที่ติดยึดกับตำแหน่งอำนาจ แม้การดำรงตำแหน่งดังกล่าวจะส่งผลในทางลบก็ตาม

นักการเมืองที่ดีน่าจะเป็นนักการเมืองที่มีคุณสมบัติ 5 ประการดังต่อไปนี้

ประการแรก นักการเมืองผู้นั้นต้องมีความผูกพันทางอุดมการณ์ (Ideological Commitment) โดยในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นจะต้องมีความเชื่อและศรัทธาในระบบประชาธิปไตย มีจิตวิญญาณประชาธิปไตย และต้องเข้าใจว่าประชาธิปไตยนั้นเป็นกรรมวิธี (Means) เพื่อจุดมุ่งหมายบางอย่าง และขณะเดียวกันก็เป็นสิ่งที่มีเป้าหมายบั้นปลาย (End) ที่มีคุณค่าในตัวของมันเอง นักการเมืองที่ดีจึงเป็นนักการเมืองที่ปฏิบัติตามกรอบกติกาเพื่อรักษาไว้ซึ่งกระบวนการประชาธิปไตย โดยไม่ตะแบงละเมิด

ประการที่สอง นักการเมืองที่ดีจะต้องมีจริยธรรมทางการเมือง (Political Ethics) ในขณะที่อุดมการณ์ทางการเมืองมักจะรวมจริยธรรมอยู่ด้วย แต่จริยธรรมทางการเมืองอาจจะเป็นรายละเอียดที่อยู่นอกกรอบอุดมการณ์ทางการเมืองซึ่งเป็นกรอบใหญ่ ประเด็นเรื่องจริยธรรมทางการเมืองจะเกี่ยวข้องกับความถูกต้องตามกฎหมาย ความชอบธรรมทางการเมือง และความน่าเชื่อถือรวมทั้งศรัทธา การกระทำอันใดก็ตามถึงแม้จะถูกต้องตามกฎหมายจะต้องพยายามหลีกเลี่ยงถ้าเกิดผลเสียตามมา จริยธรรมทางการเมืองจะเป็นเครื่องชี้แนวทางในการปฏิบัติ ในขณะที่อุดมการณ์ทางการเมืองจะทำหน้าที่เสมือนจิตวิญญาณของระบบการเมืองในภาพรวม

ประการที่สาม นักการเมืองที่ประสบความสำเร็จในฐานะนักการเมืองที่ทำประโยชน์ต่อประเทศชาติและสังคม ไม่ว่าจะในฐานะสมาชิกรัฐสภาหรือรัฐมนตรีจะต้องมีความรู้ทางการเมือง (Political Knowledge) ซึ่งความรู้ดังกล่าวนี้คือความรู้ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม มีวิชาหนึ่งวิชาที่เริ่มต้นในอังกฤษเป็นที่ทราบกันว่าเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการเมือง ความรู้เกี่ยวกับการเมืองและเศรษฐศาสตร์ หรือที่เรียกว่า PPE (Philosophy, Politics And Economic) วิชาดังกล่าวนี้มีแนวคิดที่ว่า การบริหารประเทศนั้นจะต้องกระทำโดยบุคคลที่มีความรู้ทางการเมือง อันรวมถึงความรู้ทางสังคมด้วย ขณะเดียวกันก็ต้องมีความรู้เรื่องเศรษฐกิจและธุรกิจ ทั้งเศรษฐกิจภายในประเทศและระหว่างประเทศ แต่ที่สำคัญจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องปรัชญาทางการเมือง ซึ่งปรัชญาทางการเมืองนั้นจะรวมทั้งอุดมการณ์และจริยธรรมเพื่อเป็นเครื่องชี้นำในการปฏิบัติ นักการเมืองที่มีความรู้ครึ่งๆ กลางๆ จะเป็นอันตรายอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้เกิดการตัดสินใจผิดพลาดเนื่องจากขาดข้อมูลและความรู้ ที่สำคัญขาดอุดมการณ์ที่จะเป็นเครื่องชี้นำ

ประการที่สี่ นักการเมืองที่ดีจะต้องมีประสาทสัมผัสทางการเมือง (Political Sense) ความสามารถในการเข้าใจนัยสำคัญทางการเมืองอันเกิดจากเหตุการณ์ทางการเมือง ซึ่งจะส่งผลในทางลบหรือทางบวกนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะการอ่านสถานการณ์ทางการเมืองที่

ผิดพลาดอาจจะนำไปสู่ความสูญเสียอย่างมหาศาล กระบวนการทางการเมืองที่เริ่มต้นจากคนเพียงคนเดียวที่ดูเหมือนไม่สำคัญเนื่องจากการอ่านสถานการณ์ที่ผิดพลาด อาจจะนำไปสู่การขยายขอบข่ายอย่างกว้างขวาง เป็นผลร้ายทางการเมืองได้ ดังปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อเร็วๆ นี้

ประการที่ห้า นักการเมืองที่ดีคือนักการเมืองที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอารมณ์ทางการเมือง (Political Mood) ของสังคม การขาดความเข้าใจอารมณ์ทางการเมืองของสังคมจะนำไปสู่ความเสียหายทางการเมืองอย่างหนัก อารมณ์ทางการเมืองสามารถจะกระตุ้นปลุกเร้าให้เกิดขึ้นโดยขบวนการทางการเมือง ความไม่เข้าใจอารมณ์ทางการเมืองย่อมบ่งชี้ถึงการขาดประสาทสัมผัสทางการเมือง เพราะทั้งสองส่วนนี้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างแน่นแฟ้น

คุณสมบัติทั้งห้าประการดังกล่าวมานั้นเป็นคุณสมบัติของนักการเมืองที่ดีและประสบความสำเร็จ ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับรัฐบุรุษด้วย เพราะการเป็นรัฐบุรุษจะต้องเริ่มต้นจากการเป็นนักการเมืองที่ดี นักการเมืองที่ดีและประสบความสำเร็จไม่จำกัดเฉพาะผู้ที่สามารถชนะการเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับสูงเท่านั้น แต่ต้องมีคุณสมบัติพิเศษอันเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ เสียสละ ซื่อสัตย์ สุจริต มีความเป็นผู้นำที่สง่างามน่าเชื่อถือ เปี่ยมด้วยบารมี มีอุดมการณ์และจริยธรรมที่ดีจนเป็นแบบอย่างสำหรับคนทั่วไปได้[44]

2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

2.5.1 ประวัติความเป็นมาโดยสังเขป

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นเขตการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ ในกำกับกระทรวงศึกษาธิการ ขออนุมัติจัดตั้งโดยพระราชธรรมานุวัตร (ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระประภัสสรมุนี) เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด (ธ) และพระธรรมฐิติญาณ (ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระราชสารสุธี) เมื่อปี พ.ศ.2535 และต่อมาได้รับอนุมัติให้จัดตั้งเป็นวิทยาเขตชื่อ “วิทยาเขตร้อยเอ็ด” เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2537 เดิมมีที่ทำการชั่วคราวอยู่ที่วัดเหนือและในช่วงปี พ.ศ.2537 พระเทพวิสุทธิมงคล (หลวงปู่ศรีมหาวีโร) ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดประชาคมวนาราม (วัดป่ากุง)ได้มาเห็นสภาพอาคารเรียน และห้องเรียนที่วัดเหนือคับแคบแออัดไม่เพียงพอและไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน จึงได้อนุญาต และทำสัญญายินยอมให้ใช้ที่ดินเนื้อที่ 101 ไร่ 98 ตารางวา ซึ่งสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปรินายก

---

[44]ศ.ดร.ลิขิต ธีรเวคิน,คุณสมบัติสำคัญของนักการเมืองที่ดี ,http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9490000061572/ 10 พฤษภาคม 2549.

(เจริญ สุวฑฺฒโน) ขณะดำรงสมณศักดิ์เป็นที่พระสาสนโสภณ เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต เป็นองค์รับมอบ ที่วัดบ้านเหล่าสมบูรณ์ (วัดศรีทองไพบูลย์วรารามในปัจจุบัน) ให้กับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เข้าไปทำประโยชน์ใช้สอยจัดการศาสนศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ทั่วไปพร้อมทั้งให้อำนาจจัดการเกี่ยวกับการใช้ที่ดินถมดินปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างต่างๆและให้เป็นที่ตั้งถาวรของวิทยาเขตร้อยเอ็ดในปัจจุบัน

ในปี 2541 วิทยาเขตร้อยเอ็ดได้ขออนุมัติขยายห้องเรียนไปเปิดทำการเรียนการ สอน ณ วัดศรีธรรมาราม ถนนวิทยธำรงค์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธรปัจจุบันเรียกว่า “ศูนย์การศึกษายโสธร” ต่อมาในปีพ.ศ. 2550 ได้รับอนุมัติให้ยกฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัย เรียกว่า “วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร”

ในปี พ.ศ. 2544 ได้รับอนุมัติให้ขยายห้องเรียนไปเปิดทำการเรียนการสอน ณ วัดประชานิยม ถนนถีนานนท์ ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ปัจจุบันเรียกว่า“ศูนย์การศึกษากาฬสินธุ์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 ได้รับอนุมัติให้ยกฐานะเป็นวิทยาลัย เรียกว่า “วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์”

ในปี 2549 วิทยาเขตร้อยเอ็ดได้ขออนุมัติขยายห้องเรียนไปเปิดทำการเรียนการ สอน ณ วัดหลวงสุมังคลาราม ตำบลเมืองใต้ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ เรียกว่า "ศูนย์การศึกษาศรีสะกษ” ซึ่งในระยะเริ่มต้นทางท่านเจ้าอาวาสได้ยินยอมและอนุญาตให้ใช้อาคารเรียน 1 หลัง ซึ่งประกอบด้วย ห้องเรียนสำนักงานบริหาร ห้องสมุด

2.5.2 สถานที่ตั้งวิทยาเขตร้อยเอ็ด

วิทยาเขตร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ ณ วัดศรีทองไพบูลย์วราราม (เดิมชื่อวัดบ้านเหล่าสมบูรณ์) ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45000 โทร.0-4351-8364,0-4351-6076 โทรสาร 0-4351-4618 อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 3 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 101 ไร่ 98 ตารางวา ติดกับถนนสายเลี่ยงเมืองร้อยเอ็ด-ยโสธร และร้อยเอ็ด-มหาสารคาม และ Website คือ Http://Www.Rec.Mbu.Ac.Th

2.5.3 ชื่อมหาวิทยาลัย

ภาษาไทย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
อักษรย่อ มมร.รอ.

ภาษาอังกฤษ : Mahamakut Buddhist University Roi-Et Campus
อักษรย่อ MBU REC

สีประจำวิทยาเขตร้อยเอ็ด คือ สีแดง

ต้นไม้มงคลประจำวิทยาเขตร้อยเอ็ด คือ ต้นกรรเกรา[45]

2.5.4 บัณฑิตวิทยาลัย

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานบรมราชานุญาตให้ตั้งวิทยาลัยขึ้นในบริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร พระราชทานนามว่า “มหามกุฏราชวิทยาลัย” เพื่อเป็นที่ศึกษาเล่าเรียนของภิกษุสามเณร ทรงอุทิศ พระราชทรัพย์บำรุงประจำปี สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส เป็นประธานเปิดมหามกุฏราชวิทยาลัย เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2436 และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์สืบมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1) เพื่อเป็นสถานศึกษาพระปริยัติธรรมของพระสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย

2) เพื่อเป็นสถานศึกษาวิทยาอันเป็นของชาติภูมิและของต่างประเทศแห่งกุลบุตร

3) เพื่อเป็นสถานศึกษาคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา

เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2488 สมเด็จสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ในฐานะนายกกรรมการมหาวิทยาลัย ได้ประกาศตั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงในรูปของมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาขึ้น เรียกว่า “สภาการศึกษาของมหามกุฏราชวิทยาลัย” โดยมีวัตถุประสงค์คือ

1) เพื่อเป็นสถานศึกษาพระปริยัติธรรม

2) เพื่อเป็นสถานศึกษาวิชาของชาติและของต่างชาติ

3) เพื่อเป็นสถานเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในและนอกประเทศ

4) เพื่อให้ภิกษุสามเณรมีความรู้และความสามารถในการบำเพ็ญประโยชน์แก่ประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

5) เพื่อให้ภิกษุสามเณรมีความรู้และความสามารถในการค้นคว้า โต้ตอบหรืออภิปรายธรรมได้อย่างกว้างขวางแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ

6) เพื่อให้ภิกษุสามเณรได้เป็นกำลังสำคัญในการจรรโลงพระพุทธศาสนา และเป็นศาสนทายาทที่เหมาะสมแก่กาลสมัย

7) เพื่อความก้าวหน้าและคงอยู่ตลอดเวลาของพระพุทธศาสนา

อาศัยแนวปฏิบัติตามความในคำสั่งของมหาเถรสมาคมว่าด้วยเรื่อง การศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ พ.ศ. 2512 ความว่า “ถ้าเป็นการสมควรมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งจะร่วมจัดการศึกษาชั้นบัณฑิตวิทยาลัยอีกส่วนหนึ่ง โดยอนุมัติของสภามหาวิทยาลัยสงฆ์ก็ได้” ด้วยเหตุนี้ สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย จึงได้จัดตั้ง “บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย”

---

[45]http://www.rec.mbu.ac.th/index.php?option=com_content&view=category&id=41&Itemid=73.

ขึ้นเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2530 เพื่อทำการสอนในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

1) เพื่อผลิตนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาและปรัชญาให้มีคุณวุฒิและคุณสมบัติ

2) เพื่อผลิตพระภิกษุนักบริหาร นักพัฒนา นักวิจัย และนักเผยแผ่ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

3) เพื่อส่งเสริมการศึกษา ภาษา ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและปรัชญา

4) เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยทางพระพุทธศาสนาและปรัชญา

ในเบื้องต้น บัณฑิตวิทยาลัยได้เปิดการเรียนการสอนเป็นปฐมฤกษ์เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2531 อยู่เพียง 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาพุทธศาสนนิเทศ ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา และสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา โดยพระเทพปริยัติวิมล (แสวง ธมฺเมสโก) เป็นผู้มีบทบาทในการดำเนินการก่อตั้งบัณฑิตวิทยาลัย และมีพระธรรมไตรโลกาจารย์ (พูนศักดิ์ วรภทฺทโก) ป.ธ.8, ศน.บ., M.A., Ph.D.) เป็นคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยรูปแรก ปัจจุบันพระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺโฒ, ผศ.ดร. เป็นรักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ในปีการศึกษา 2545 สภามหาวิทยาลัยในการประชุมครั้งที่ 1/2545 เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 มีมติให้บัณฑิตวิทยาลัยเปิดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาคฤหัสถ์รุ่นแรกในสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา และสภามหาวิทยาลัยได้อนุมัติเปิดหลักสูตรศาสนาศาสตรดุษฎีบัณฑิต ในการประชุมครั้งที่ 4/2548 วันพุธที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2548 เป็นรุ่นแรกในสาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยมีวิวัฒนาการเจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ ได้ย้ายสำนักงานที่ทำการจาก ตึก สว.ธรรมนิเวศ ชั้นที่ 5 วัดบวรนิเวศวิหาร มา ณ อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส อาคาร B 7.1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศาลายา นครปฐม

ลำดับการเปิดสอนหลักสูตร ของบัณฑิตวิทยาลัย

2535 เปิดสอนปริญญาโท สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา

2535 เปิดสอนปริญญาโท สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา

2545 เปิดรับนักศึกษาคฤหัสถ์รุ่นแรก สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา ปริญญาโท

2547 เปิดสอนปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง รับบรรพชิต/คฤหัสถ์

2547 เปิดสอนปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา รับบรรพชิต/คฤหัสถ์

2548 เปิดสอนปริญญาเอก สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา รับบรรพชิต/คฤหัสถ์

2550 เปิดสอนปริญญาเอก สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา รับบรรพชิต/คฤหัสถ์

2551 เปิดสอนปริญญาโท สาขาการจัดการศึกษา รับบรรพชิต/คฤหัสถ์[46]

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ในปัจจุบันได้เปิดสอนปริญญาโท 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา,สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, และสาขาวิชาการจัดการศึกษา(ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นสาขาการบริหารการศึกษา) โดยทั้ง3 สาขาวิชานี้รับทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์เข้าศึกษา

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรรณิกา ประภาวะดิลก ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่า คุณสมบัติของนักการเมืองท้องถิ่นที่ต้องการ คือ การเป็นคนจริง พูดจริง ทำจริง มีคุณธรรม มีเกียรติประวัติดี และสังคมให้การยอมรับ เป็นผู้นำการพัฒนา มีการศึกษาในระดับสูง มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักหรือเป็นคนกว้างขวาง และสังกัดพรรคการเมืองที่มีนโยบายชัดเจนน่าเชื่อถือ สำหรับคุณสมบัติที่ไม่พึงประสงค์ของนักการเมืองท้องถิ่น คือ การเป็นผู้มีอิทธิพลและขาดความเป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชนก่อนเลือกตั้ง[47]

ชัยวัฒน์ ธรรมปาโร ได้ทำการศึกษาเรื่อง “นักการเมืองท้องถิ่นที่ดีในความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อนักการเมืองท้องถิ่นที่ดีอยู่ในระดับสูง ตัวแปรที่มีผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นที่ดีของพนักงานเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของคนดีและความคิดเห็นที่มีต่อนักการเมือง ส่วนตัวแปรที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง ระยะเวลาในการรับราชการ รายได้ และความคิดเห็นที่มีต่อระบอบประชาธิปไตย[48]

สิริยา โสธน ได้ทำการศึกษาเรื่อง “นักการเมืองที่ดีในทัศนะของผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสมุทรสาคร” ผลการศึกษาพบว่า ทัศนะของผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสมุทรสาครที่มีต่อนักการเมืองที่ดีอยู่ในเชิงบวก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง สถานภาพสมรส อาชีพ และทัศนคติที่มีต่อคุณลักษณะของคนดีในสังคมไทย มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของผู้ใหญ่บ้านที่มีต่อ

---

[46] http://www.gs.mbu.ac.th/index.php/2013-07-31-11-23-09/2013-07-31-11-24-40

[47] กรรณิกา ประภาวะดิลก. “ความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่”. **สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 2550),(บทคัดย่อ)

[48] ชัยวัฒน์ ธรรมปาโร. (2548). นักการเมืองท้องถิ่นที่ดีในความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นักการเมืองที่ดี แต่พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และทัศนคติที่มีต่อระบอบประชาธิปไตย ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของผู้ใหญ่บ้านที่มีต่อนักการเมืองที่ดี[49]

จิราภรณ์ พีรทรัพย์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “นักการเมืองท้องถิ่นที่ดีในทัศนคติของข้าราชการกรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการกรุงเทพมหานคร มีทัศนคติต่อนักการเมืองท้องถิ่นที่ดีในระดับสูง ตัวแปรด้านอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการรับราชการ รายได้ ทัศนคติที่มีต่อระบอบประชาธิปไตย และทัศนคติที่มีต่อการทำความดีในสังคมไทย มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นที่ดี ส่วนตัวแปรด้านเพศ สถานภาพการสมรส สาขาวิชาที่ศึกษาและระดับตำแหน่ง ไม่มีผลต่อทัศนคติที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นที่ดี[50]

ชาตรี จันทร์พิทักษ์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณสมบัติของนักการเมืองที่ดีในทัศนคติของข้าราชการทหารบกในหน่วยกำลังรบของกองพลในกรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการทหารบกในหน่วยกำลังของกองพลในกรุงเทพมหานคร มีทัศนคติต่อคุณสมบัติ ของนักการเมืองที่ดีอันประกอบด้วย คุณสมบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณสมบัติด้านความรู้ ความสามารถในระดับสูง ตัวแปรด้านระดับชั้นยศ และทัศนคติต่อการทำความดีในสังคมไทยมีผลต่อทัศนคติที่มีต่อคุณสมบัติของนักการเมืองที่ดี ส่วนตัวแปรด้านการศึกษา อายุ ระยะเวลารับราชการและทัศนคติต่อระบอบประชาธิปไตย ไม่มีผลต่อคุณสมบัติของนักการเมืองที่ดี[51]

จาตุรงค์ สุวรรณน้อย ได้วิจัยเรื่อง “นักการเมืองที่พึงประสงค์ในทัศนคติของข้าราชการกรมสรรพสามิต” พบว่า คุณลักษณะของนักการเมืองที่พึงประสงค์ในระบบการเมืองไทย 5 ประการแรก คือ มีหิริโอตัปปะ มีขันติธรรม มีศีลธรรมในครอบครัว มีมนุษยสัมพันธ์ และมีเมตตาธรรม โดยทัศนคติที่มีต่อการทำความดี และทัศนคติต่อคุณลักษณะนักการเมืองที่พึงประสงค์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติต่อระบอบประชาธิปไตย ระดับตำแหน่งและระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อคุณลักษณะนักการเมืองที่พึงประสงค์ แต่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการทำความดีในสังคมไทย[52]

---

[49] สิริยา โสธน. (2546). นักการเมืองที่ดีในทัศนะของผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

[50] จิราภรณ์ พีรทรัพย์. (2544). นักการเมืองท้องถิ่นที่ดีในทัศนคติข้าราชการกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

[51] ชาตรี จันทร์พิทักษ์. (2544). คุณสมบัติของนักการเมืองที่ดีในทัศนคติของข้าราชการทหารบกในหน่วยกำลังรบของกองพลในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

[52] จาตุรงค์ สุวรรณน้อย, “นักการเมืองที่พึงประสงค์ในทัศนคติของข้าราชการกรมสรรพสามิต”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2548, 114 หน้า.

ทิพย์อำพร คำศรี ได้วิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมนักการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อจริยธรรมนักการเมืองท้องถิ่นโดยรวมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทาน ศีล ปริจาคะ อาชชวะ มัททวะ ตบะ อักโกธะ อวิหิงสา ขันติ และอวิโรธนะในระดับปานกลาง[53]

พระมหาไชยสยาม ปญฺญาคโม (มาหลี) ได้วิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อหลักจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีทัศนคติต่อหลักจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีความยุติธรรม ด้านการมีความซื่อสัตย์สุจริต ด้านการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ด้านความรับผิดชอบ และด้านการเคารพกติกาของสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อหลักจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน[54]

จำเนียนน้อย สิงหะรักษ์ ได้วิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมทางการเมืองในเขตอำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร” พบว่า ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมทางการเมืองในเขตอำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน คือ จริยธรรมทางการเมืองทางกาย จริยธรรมทางการเมืองทางวาจา จริยธรรมทางการเมืองทางใจ จริยธรรมทางการเมืองทางสังคม และจริยธรรมทางการเมืองทางด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับเห็นด้วย จริยธรรมทางการเมืองทางด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับสูงสุด เมื่อเปรียบเทียบกับจริยธรรมด้านอื่น ๆ อาจเป็นเพราะประชาชนมีความเห็นว่าจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ เป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาตนเองและสังคมส่วนรวม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาระดับประเทศต่อไป[55]

---

[53]ทิพย์อำพร คำศรี, “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมนักการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, **สารนิพนธ์-ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2551, 113 หน้า.

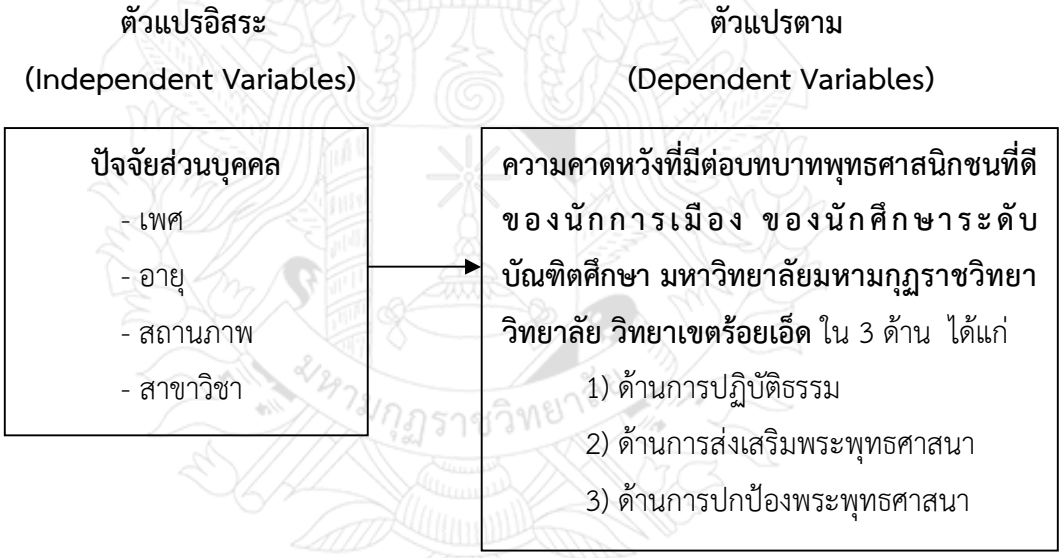
[54]พระมหาไชยสยาม ปญฺญาคโม (มาหลี), “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อหลักจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร-มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2551, 119 หน้า.

[55]จำเนียนน้อย สิงหะรักษ์, “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมทางการเมืองในเขตอำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร”, **สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2551, 93 หน้า.

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด” พบว่า ประชาชนในแต่ละพื้นที่ต่างก็มีความคิดเห็น ทัศนคติและความคาดหวังต่อนักการเมืองไม่ว่าจะเป็นด้านคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับที่คล้ายคลึงและแตกต่างต่างกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยที่จะได้นำไปใช้ในการรับรองอภิปรายผลการวิจัยต่อไป

2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ปัจจุบันดำรงสมณศักดิ์ที่ พระพรหมบัณฑิต ศ.ดร. แสดงปาฐกถา ในการประชุมพระพุทธศาสนานานาชาติ ในกลุ่มผู้นับถือพระพุทธศาสนาว่าด้วย "ประเด็นและอนาคต" ณ เมืองโคลัมโบ ประเทศศรีลังกา 15 มกราคม 2546[56]มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพประกอบที่ 2.1

ภาพประกอบที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

[56]พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต),**พระพุทธศาสนาในประเทศไทยสมัยปัจจุบัน**, เข้าถึงได้จาก http://www.dhammathai.org/thailand/contemporary.php./,อ้างแล้ว.

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้เสนอวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

3.1.1 ประชากร

ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด รหัสประจำตัวที่ขึ้นต้นด้วย ‘53’ ในสามสาขาวิชาได้แก่ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง และสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ทั้งที่เป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์ จำนวนทั้งสิ้น 152 คน[65]

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด รหัสประจำตัวที่ขึ้นต้นด้วย ‘53’ ในสามสาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง และสาขาวิชาบริหารการศึกษา ทั้งที่เป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์ จำนวนทั้งสิ้น 152 คน

---

[65] **สถิตินักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2554**,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) [66] ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 110 คน

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการใช้สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) จากนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด รหัสประจำตัวที่ขึ้นต้นด้วย '53' ในสามสาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง และสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ทั้งที่เป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์ จำนวนทั้งสิ้น 152 คนนำมาหาอัตราส่วนของประชากร (Proportional Size) เพื่อหากลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรนี้[67]

$$n = \frac{N}{1+N\,(e)^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

e คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งในรายงานการวิจัยกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 หรือ 0.05

$$n = \frac{152}{1 + 152\,(0.05)^2}$$

$$= 110.14$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง n = 110

ทั้งนี้ เพื่อเกิดความสะดวกแก่การคำนวณและกลุ่มตัวอย่างที่ได้สามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 110 คนในการวิจัยโดยแยกออกเป็นแต่ละสาขาวิชา จากการคำนวณดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจึงมีจำนวนดังตารางที่ 3.1

---

[66] บุญชม ศรีสะอาด, **การวิจัยเบื้องต้น**, พิมพ์ครั้งที่ 6, กรุงเทพมหานคร : สุวีริยสาส์น, 2543, หน้า 43.

[67] กัลยา วานิชย์บัญชา, **สถิติสำหรับงานวิจัย,(**กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติคณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย),2548,หน้า 19.

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาขาวิชา

	สาขาวิชา	**จำนวน**ประชากร**(รูป/คน)**	**กลุ่มตัวอย่าง(รูป/คน)**
1	พุทธศาสนาและปรัชญา	18	12
2	รัฐศาสตร์การปกครอง	102	77
3	การบริหารการศึกษา	32	21
	รวม	**152**	**110**

3.2.2 การสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากแบบไม่ทดแทนจากรายชื่อของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด รหัสประจำตัวที่ขึ้นต้นด้วย ‘53’ ในสามสาขาวิชาเอก จำนวน 152 คน จนได้กลุ่มตัวอย่างครบจำนวน 110 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ และ สาขาวิชาเอก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน[68] ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	5	คะแนน
มาก	หมายถึง	4	คะแนน
ปานกลาง	หมายถึง	3	คะแนน
น้อย	หมายถึง	2	คะแนน
น้อยที่สุด	หมายถึง	1	คะแนน

[68] เรื่องเดียวกัน, หน้า 100.

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนดังนี้

3.4.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวัง องค์ประกอบของความคาดหวัง และปัจจัยที่ก่อให้เกิดความคาดหวัง

3.4.2 กำหนดประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการทราบ เกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เพื่อจะนำไปใช้ในการสร้างเป็นข้อคำถาม ในแบบสอบถาม

3.4.3 สร้างแบบสอบถาม แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบประเด็นต่าง ๆ ตลอดจนความถูกต้องของภาษาที่ใช้ และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.4.4 แก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ และนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรงทั้งด้านโครงสร้างเนื้อหา และสำนวนภาษา ผู้เชี่ยวชาญสามท่านประกอบด้วย

1) ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์ วุฒิการศึกษา น.บ.,รป.ม.,ปร.ด.(วัฒนธรรมศาสตร์) ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2) พระครูปลัดทองใบ สุปภาโส วุฒิการศึกษา ศน..บ.,ศน.ม.,(รัฐศาสตร์การปกครอง) ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3) นางสาวจุรี สายจันเจียม วุฒิการศึกษา ศน.ม.,(รัฐศาสตร์การปกครอง) ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3.4.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try–out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.4.6 การทดสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดำเนินการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)[69] ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

3.4.7 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง เป็นครั้งสุดท้าย

3.4.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

---

[69] เรื่องเดียวกัน, หน้า 96.

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.5.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟัง โดยให้เวลาในการตอบแบบสอบถาม และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด

3.5.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วทั้งหมด เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.6.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ

3.6.2 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้แล้วมาดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์

3.6.3 นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.6.4 วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ แล้วแปลผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์[70] ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.51-5.00	หมายถึง	มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.51-4.50	หมายถึง	มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.51-3.50	หมายถึง	มีความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.51- 2.50	หมายถึง	มีความคาดหวังอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.50	หมายถึง	มีความคาดหวังอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.6.5 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความแตกต่างความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด กับปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้ค่า t-test และ F-test

---

[70]เรื่องเดียวกัน, หน้า 100.

3.6.6 วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)

3.6.7 นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.7.1 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)[71] คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1}\left(1-\frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right)$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

k แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

S_i^2 แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3.7.2 ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1) ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$P = \frac{f}{N}\times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\overline{X} = \frac{\sum X}{N}$$

---

[71]เรื่องเดียวกัน, หน้า 96.

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคน

3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

X^2 แทน ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม

N แทน จำนวนคน

$\sum$ แทน ผลรวม

4) ค่า t-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระสองกลุ่ม

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

$\bar{X}_1$ $\bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

S_1 S_2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

n_1 n_2 แทน จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

5) ค่า F-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution

MS_b แทน ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\overline{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t – distribution)
F	แทน	ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระหว่างสามกลุ่ม
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
Sig	แทน	นัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.1-4.4

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน(รูป/คน)	ร้อยละ
ชาย	60	54.55
หญิง	50	45.45
รวม	**110**	**100.00**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 60 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 54.55 และเพศหญิง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน(รูป/คน)	ร้อยละ
ไม่เกิน 30 ปี	50	45.45
31-40 ปี	35	31.82
41 ปีขึ้นไป	25	22.73
รวม	**110**	**100.00**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 50 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 รองลงมามีอายุ 31-40 ปีจำนวน 35 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 31.82 และอายุ 41 ปีขึ้นไป 61 ปีขึ้นไป จำนวน 25 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 22.73 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน(รูป/คน)	ร้อยละ
บรรพชิต	32	29.09
คฤหัสถ์	78	70.91
รวม	**110**	**100.00**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นคฤหัสถ์จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 70.91 และมีสถานภาพเป็นบรรพชิต จำนวน 32 รูป คิดเป็นร้อยละ 29.09 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	จำนวน(รูป/คน)	ร้อยละ
พุทธศาสนาและปรัชญา	12	10.91
รัฐศาสตร์การปกครอง	77	70.00
การบริหารการศึกษา	21	19.09
รวม	**110**	**100.00**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองจำนวน 77 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมาคือการบริหารการศึกษาจำนวน 21 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 19.09 และสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา 12 รูป คิดเป็นร้อยละ 10.91 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.5-4.8

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการปฏิบัติธรรม	4.57	0.69	มากที่สุด
2	ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา	4.59	0.54	มากที่สุด
3	ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา	4.64	0.78	มากที่สุด
รวม		**4.60**	**0.56**	**มากที่สุด**

(n = 110)

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ใน

ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสามด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา และ ด้านการปฏิบัติธรรม ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปฏิบัติธรรม โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการปฏิบัติธรรม	ระดับความคิดเห็น		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	บทบาทของนักการเมืองในการประพฤติรักษาศีล	4.72	0.79	มากที่สุด
2.	บทบาทของนักการเมืองในการเป็นผู้นำชักชวนรักษาศีล	4.68	0.68	มากที่สุด
3.	บทบาทของนักการเมืองในการปฏิบัติกรรมฐาน	3.67	0.65	มาก
4.	บทบาทของนักการเมืองในการวางตนเป็นกันเองเสมอต้นเสมอปลาย	4.70	0.89	มากที่สุด
5.	บทบาทของนักการเมืองในการเอาใจใส่สงเคราะห์ประชาชน	4.80	0.70	มากที่สุด
6.	บทบาทของนักการเมืองในการเอาใจใส่สงเคราะห์วัดและความเป็นอยู่ของพระสงฆ์	4.69	0.82	มากที่สุด
7.	บทบาทของนักการเมืองในการดำรงตนด้วยความพอดีพอเพียง	4.71	0.63	มากที่สุด
รวม		4.57	0.69	**มากที่สุด**

(n = 110)

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปฏิบัติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดหกข้อ และอยู่ในระดับมากหนึ่งข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 5 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการเอาใจใส่สงเคราะห์ประชาชน” รองลงมาคือข้อ 1 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการประพฤติรักษาศีล” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อ 3 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการปฏิบัติกรรมฐาน”

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมการศึกษาของพระสงฆ์	4.73	0.64	มากที่สุด
2.	บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมพระสงฆ์ในการเผยแผ่ธรรม	4.74	0.58	มากที่สุด
3.	บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	4.71	0.56	มากที่สุด
4.	บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมการปฏิบัติธรรม	4.72	0.64	มากที่สุด
5.	บทบาทในการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน	4.30	0.44	มาก
6.	บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมทำนุบำรุงรักษาปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ	4.09	0.59	มาก
7.	บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.82	0.53	มากที่สุด
รวม		4.59	0.54	**มากที่สุด**

(n = 110)

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดห้าข้อ และอยู่ในระดับมากสองข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 7 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน” รองลงมาคือข้อ 1 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมการศึกษาของพระสงฆ์” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อ 6 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมทำนุบำรุงรักษาปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ”

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	บทบาทของนักการเมืองในการสอดส่องดูแลสิ่งต่างๆที่จะภัยแก่พระพุทธศาสนา	4.71	0.78	มากที่สุด
2.	บทบาทของนักการเมืองในการออกกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใดอันเป็นการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา	4.83	0.78	มากที่สุด
3.	บทบาทของนักการเมืองในการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาจากการบิดเบือนคำสอนของผู้มีเจตนาไม่ดี	4.51	0.78	มากที่สุด
4.	บทบาทของนักการเมืองในการปกป้องคุ้มครองพระสงฆ์	4.64	0.78	มากที่สุด
5.	บทบาทของนักการเมืองในการปกป้องคุ้มครองฆราวาสผู้ปฏิบัติธรรม	4.62	0.78	มากที่สุด
6.	บทบาทของนักการเมืองในการคุ้มครองป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์จากวัด	4.57	0.78	มากที่สุด
7.	บทบาทของนักการเมืองในการปกป้องคุ้มครองทรัพย์สินของวัด	4.65	0.78	มากที่สุด
รวม		4.64	0.78	**มากที่สุด**

(n = 110)

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งเจ็ดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 2 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการออกกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใดอันเป็นการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา” รองลงมาคือข้อ 1 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการสอดส่องดูแลสิ่งต่างๆที่จะภัยแก่พระพุทธศาสนา” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย

น้อยที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาจากการบิดเบือนคำสอนของผู้มีเจตนาไม่ดี”

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผลการเปรียบเทียบปรากฏตามตารางที่ 4.9 - 4.44

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	60	**4.53**	**0.57**	มากที่สุด
หญิง	50	**4.67**	**0.59**	มากที่สุด
รวม	**110**	**4.60**	**0.56**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.9 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยเพศหญิง มีความคาดหวังมากกว่าเพศชาย ตามค่าเฉลี่ย

ตารางที่ 4.10 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig
ชาย	60	**4.53**	**0.57**	- 0.74	.40
หญิง	50	**4.67**	**0.59**		

จากตารางที่ 4.10 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปฏิบัติธรรม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	60	4.54	0.79	มากที่สุด
หญิง	50	4.60	0.66	มากที่สุด
รวม	**110**	**4.57**	**0.69**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.11 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปฏิบัติธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยเพศหญิง มีความคาดหวังมากกว่าเพศชาย ตามค่าเฉลี่ย

ตารางที่ 4.12 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปฏิบัติธรรม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig
ชาย	60	4.54	0.79	-0.16	.88
หญิง	50	4.60	0.66		

จากตารางที่ 4.12 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปฏิบัติธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	60	4.60	0.64	มากที่สุด
หญิง	50	4.58	0.50	มากที่สุด
รวม	**110**	4.59	0.54	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.13 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยเพศชาย มีความคาดหวังมากกว่าเพศหญิง ตามค่าเฉลี่ย

ตารางที่ 4.14 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig
ชาย	60	4.60	0.64	0.22	.80
หญิง	50	4.58	0.50		

จากตารางที่ 4.14 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปฏิบัติธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ชาย	60	4.62	0.77	มากที่สุด
หญิง	50	4.66	0.89	มากที่สุด
รวม	**110**	4.64	0.78	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.15 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยเพศหญิง มีความคาดหวังมากกว่าเพศชาย ตามค่าเฉลี่ย

ตารางที่ 4.16 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig
ชาย	60	4.62	0.77	-0.21	.82
หญิง	50	4.66	0.89		

จากตารางที่ 4.16 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ไม่เกิน 30 ปี	50	4.57	0.54	มากที่สุด
31-40 ปี	35	4.58	0.66	มากที่สุด
41 ปีขึ้นไป	25	4.65	0.53	มากที่สุด
รวม	**110**	**4.60**	**0.56**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.17 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่ามีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสามช่วงอายุ ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ อายุ 41 ปีขึ้นไป, อายุ 31-40 ปี และ อายุ ไม่เกิน 30 ปี

ตารางที่ 4.18 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.48	2	0.24	0.28	.25
ภายในกลุ่ม	92.02	107	0.86		
รวม	92.50	**109**			

จากตารางที่ 4.18 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปฏิบัติธรรม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ไม่เกิน 30 ปี	50	4.53	0.84	มากที่สุด
31-40 ปี	35	4.56	0.66	มากที่สุด
41 ปีขึ้นไป	25	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	**110**	4.57	0.69	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.19 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปฏิบัติธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสามช่วงอายุ ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ อายุ 41 ปีขึ้นไป, อายุ 31-40 ปี และ อายุ ไม่เกิน 30 ปี

ตารางที่ 4.20 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.44	2	0.22	0.37	.25
ภายในกลุ่ม	64.20	107	0.60		
รวม	64.64	**109**			

จากตารางที่ 4.20 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปฏิบัติธรรม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.21 **แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา จำแนกตามอายุ**

อายุ	n	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ไม่เกิน 30 ปี	50	4.55	0.54	มากที่สุด
31-40 ปี	35	4.57	0.66	มากที่สุด
41 ปีขึ้นไป	25	4.64	0.53	มากที่สุด
รวม	**110**	4.59	0.54	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.21 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่ามีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสามช่วงอายุ ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ อายุ 41 ปีขึ้นไป, อายุ 31-40 ปี และ อายุ ไม่เกิน 30 ปี

ตารางที่ 4.22 **แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา จำแนกตามอายุ**

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.68	2	0.34	0.40	.25
ภายในกลุ่ม	92.02	107	0.86		
รวม	92.70	**109**			

จากตารางที่ 4.22 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.23 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา จำแนกตามอายุ

อายุ	n	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ไม่เกิน 30 ปี	50	4.61	0.84	มากที่สุด
31-40 ปี	35	4.62	0.86	มากที่สุด
41 ปีขึ้นไป	25	4.69	0.93	มากที่สุด
รวม	**110**	4.64	0.78	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.23 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่ามีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสามช่วงอายุ ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ อายุ 41 ปีขึ้นไป, อายุ 31-40 ปี และ อายุ ไม่เกิน 30 ปี

ตารางที่ 4.24 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.48	2	0.24	0.27	.26
ภายในกลุ่ม	95.23	107	0.89		
รวม	95.71	**109**			

จากตารางที่ 4.24 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.25 **แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดี ของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามสถานภาพ**

สถานภาพ	n	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
บรรพชิต	32	**4.63**	**0.55**	มากที่สุด
คฤหัสถ์	78	**4.57**	**0.59**	มากที่สุด
รวม	**110**	**4.60**	**0.56**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.25 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยนักศึกษาบรรพชิต มีความคาดหวังมากกว่านักศึกษาคฤหัสถ์ ตามค่าเฉลี่ย

ตารางที่ 4.26 **แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามสถานภาพ**

สถานภาพ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig
บรรพชิต	32	**4.63**	**0.55**	0.74	.40
คฤหัสถ์	78	**4.57**	**0.59**		

จากตารางที่ 4.26 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.27 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปฏิบัติธรรม จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	n	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
บรรพชิต	32	4.62	0.79	มากที่สุด
คฤหัสถ์	78	4.52	0.66	มากที่สุด
รวม	**110**	**4.57**	**0.69**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.27 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปฏิบัติธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เ เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยนักศึกษาบรรพชิต มีความคาดหวังมากกว่านักศึกษาคฤหัสถ์ ตามค่าเฉลี่ย

ตารางที่ 4.28 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปฏิบัติธรรม จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig
บรรพชิต	32	4.62	0.79	0.56	.43
คฤหัสถ์	78	4.52	0.66		

จากตารางที่ 4.28 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปฏิบัติธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	n	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
บรรพชิต	32	4.61	0.58	มากที่สุด
คฤหัสถ์	78	4.57	0.54	มากที่สุด
รวม	**110**	4.59	0.54	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.29 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยนักศึกษาบรรพชิต มีความคาดหวังมากกว่านักศึกษาคฤหัสถ์ ตามค่าเฉลี่ย

ตารางที่ 4.30 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig
บรรพชิต	32	4.61	0.58	0.22	.80
คฤหัสถ์	78	4.57	0.54		

จากตารางที่ 4.30 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.31 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	n	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
บรรพชิต	60	4.70	0.82	มากที่สุด
คฤหัสถ์	50	4.58	0.79	มากที่สุด
รวม	**110**	4.64	0.78	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.31 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยนักศึกษาบรรพชิต มีความคาดหวังมากกว่านักศึกษาคฤหัสถ์ ตามค่าเฉลี่ย

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา จำแนกตามสถานภาพ

เพศ	n	$\overline{X}$	S.D.	t	Sig
บรรพชิต	60	4.70	0.82	0.21	.62
คฤหัสถ์	50	4.58	0.79		

จากตารางที่ 4.32 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4. 33 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	n	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
พุทธศาสนาและปรัชญา	12	4.65	0.56	มากที่สุด
รัฐศาสตร์การปกครอง	77	4.58	0.63	มากที่สุด
การบริหารการศึกษา	21	4.57	0.52	มากที่สุด
รวม	**110**	**4.60**	**0.56**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.33 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่ามีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสามสาขาวิชา ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา, สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองและ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตารางที่ 4.34 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม จำแนกตามสาขาวิชา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.48	2	0.24	0.28	.25
ภายในกลุ่ม	92.02	107	0.86		
รวม	92.50	**109**			

จากตารางที่ 4.34 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.35 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปฏิบัติธรรม จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	n	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
พุทธศาสนาและปรัชญา	12	4. 60	0.84	มากที่สุด
รัฐศาสตร์การปกครอง	77	4.56	0.66	มากที่สุด
การบริหารการศึกษา	21	4. 53	0.55	มากที่สุด
รวม	**110**	4.57	0.69	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.35 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปฏิบัติธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสามสาขาวิชา ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา, สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองและ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตารางที่ 4.36 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปฏิบัติธรรม จำแนกตามสาขาวิชา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.44	2	0.22	0.37	.25
ภายในกลุ่ม	64.20	107	0.60		
รวม	64.64	**109**			

จากตารางที่ 4.36 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปฏิบัติธรรม โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.37 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา จำแนกตามอายุ

สาขาวิชา	n	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
พุทธศาสนาและปรัชญา	12	4.64	0.54	มากที่สุด
รัฐศาสตร์การปกครอง	77	4.57	0.66	มากที่สุด
การบริหารการศึกษา	21	4. 55	0.53	มากที่สุด
รวม	**110**	4.59	0.54	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.37 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่ามีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสามสาขาวิชา ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา, สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองและ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตารางที่ 4.38 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา จำแนกตามสาขาวิชา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.68	2	0.34	0.40	.25
ภายในกลุ่ม	92.02	107	0.86		
รวม	92.70	**109**			

จากตารางที่ 4.38 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.39 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	n	ระดับความคาดหวัง		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
พุทธศาสนาและปรัชญา	12	4.69	0.84	มากที่สุด
รัฐศาสตร์การปกครอง	77	4.62	0.86	มากที่สุด
การบริหารการศึกษา	21	4.61	0.93	มากที่สุด
รวม	**110**	4.64	0.78	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4.39 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่ามีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสามสาขาวิชา ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา, สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองและ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตารางที่ 4.40 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา จำแนกตามสาขาวิชา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.48	2	0.24	0.27	.26
ภายในกลุ่ม	95.23	107	0.89		
รวม	95.71	**109**			

จากตารางที่ 4.40 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.41 – 4.43

ตารางที่ 4.41 แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปฏิบัติธรรม

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีด้วยการสมาทานรักษาศีลเป็นประจำ	22
2	นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีในการครองตนด้วยความสมถะเรียบง่าย	15
3	นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีด้วยความโอบอ้อมอารีสงเคราะห์ประชาชนอย่างสม่ำเสมอ	12

จากตารางที่ 4.41 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปฏิบัติธรรม ลำดับตามความถี่สูงไปหาต่ำ ได้แก่ นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีด้วยการสมาทานรักษาศีลเป็นประจำ นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีในการครองตนด้วยความสมถะเรียบง่าย และ นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีด้วยความโอบอ้อมอารีสงเคราะห์ประชาชนอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 4.42 แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.	นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน	17
2.	นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีด้วยการส่งเสริมการศึกษาของพระสงฆ์	14
3	นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีในการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	12

จากตารางที่ 4.42 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา ลำดับตามความถี่สูงไปหาต่ำ ได้แก่ นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีด้วยการส่งเสริมการศึกษาของพระสงฆ์ และนักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีในการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ตารางที่ 4.43 แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.	นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีด้วยการสอดส่องดูแลสิ่งต่างๆที่จะภัยแก่พระพุทธศาสนา	19
2.	นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีด้วยการคุ้มครองป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์จากวัด	13
3	นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีด้วยการออกกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใดอันเป็นการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา	11

จากตารางที่ 4.43 พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา ลำดับตามความถี่สูงไปหาต่ำ ได้แก่ นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีด้วย

การสอดส่องดูแลสิ่งต่างๆที่จะภัยแก่พระพุทธศาสนา นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีด้วยการคุ้มครองป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์จากวัด และนักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีด้วยการออกกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใดอันเป็นการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา

โดยสรุป ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง เรียงจากความถี่สูงไปหาต่ำสามอันดับแรก ได้แก่ นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีด้วยการสมาทานรักษาศีลเป็นประจำ นักการเมืองควรสอดส่องดูแลสิ่งต่างๆที่จะภัยแก่พระพุทธศาสนา และควรส่งเสริมให้ประชาชนนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตามลำดับ

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ,2) เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ สถานภาพและสาขาวิชาต่างกัน, และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มี เพศ อายุ สถานภาพและสาขาวิชา ต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง แตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด รหัสประจำตัวที่ขึ้นต้นด้วย ‘53’ ในสามสาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง และสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ทั้งที่เป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์ จำนวนทั้งสิ้น 152 คนซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 110 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด จำนวน 21 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติธรรม, 2) ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา, และ 3) ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา และแบบปลายเปิดข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสองกลุ่มได้แก่ เพศ และสถานภาพ และ F-test (One-way ANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มากกว่าสองกลุ่ม ได้แก่ อายุ และ สาขาวิชา แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการอธิบาย ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

ผลการวิจัย ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด สามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 60 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 54.55 มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 50 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 มีสถานภาพเป็นคฤหัสถ์ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 70.91 และเป็นนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองจำนวน 77 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 70.00

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสามด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา และ ด้านการปฏิบัติธรรม ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1) ด้านการปฏิบัติธรรม พบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปฏิบัติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดหกข้อ และอยู่ในระดับมากหนึ่งข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 5 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการเอาใจใส่สงเคราะห์ประชาชน” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อ 3 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการปฏิบัติกรรมฐาน”

2) ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา พบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดห้าข้อ และอยู่ในระดับมากสองข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 7

ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อ 6 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมทำนุบำรุงรักษาปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ”

3) ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา พบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งเจ็ดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 2 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการออกกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใดอันเป็นการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาจากการบิดเบือนคำสอนของผู้มีเจตนาไม่ดี”

5.1.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

สมมติฐานที่ 1 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 2 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 3 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 4 นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง

โดยสรุป ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง เรียงจากความถี่สูงไปหาต่ำสามอันดับแรก ได้แก่ นักการเมืองควรแสดงบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีด้วยการสมาทานรักษาศีลเป็นประจำ นักการเมืองควรสอดส่องดูแลสิ่งต่างๆที่จะภัยแก่พระพุทธศาสนา และควรส่งเสริมให้ประชาชนนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตามลำดับ

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีประเด็นสำคัญสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ไม่ว่าจะเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ต่างก็มีความห่วงใยต่อการตั้งมั่นของพระพุทธศาสนาและต้องการจะเห็นนักการเมืองได้แสดงบทบาทในการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีด้านการปฏิบัติธรรม เช่นการเคร่งครัดในการรักษาศีล เป็นต้น ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนาด้วยการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา ด้วยการออกกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใดอันเป็นการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา เป็นต้น ผลการวิจัยโดยรวมจึงอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ **ปรัชญา เวสารัชช์** ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า “บทบาท หมายถึง ความคาดหวังว่าผู้สวมสถานะหรือผู้ดำรงตำแหน่งหนึ่งๆ จะมีพฤติกรรมอย่างไร และบทบาทนี้อาจจะเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือมิได้เขียนไว้ก็ได้ แต่บทบาทหนึ่งๆ มักจะสอดคล้องไปกับตำแหน่งหนึ่งๆ เช่น คนส่วนใหญ่คาดหวังว่าผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ต้องทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ต้องยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นต้น”

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านการปฏิบัติธรรม ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปฏิบัติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด **ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า** นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ไม่ว่าจะเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ต่างก็มีความห่วงใยต่อการตั้งมั่นของพระพุทธศาสนาและต้องการจะเห็นนักการเมืองได้แสดงบทบาทในการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีด้านการปฏิบัติธรรม ด้วยการทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาศีล การวางตนเป็นกันเองเสมอต้นเสมอปลาย ดำรงตนด้วยความพอดีพอเพียงตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยโดยรวมจึงอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ **โสภา ชูพิกุลชัย** ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า “บทบาท หมายถึง การแสดงออกหรือการทำหน้าที่ของบุคคล ซึ่งสมาชิกคนอื่นของสังคมมุ่งหวังให้เขากระทำภายใต้สถานการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง โดยถือฐานะและหน้าที่ทางสังคมของบุคคลนั้นเป็นมูลฐาน”

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 5 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการเอาใจใส่สงเคราะห์ประชาชน”มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ไม่ว่าจะเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ต่างก็มีความต้องการที่จะเห็นนักการเมืองได้แสดงบทบาทด้วยการเอาใจใส่ในความเป็นอยู่ของประชาชนให้การสงเคราะห์ประชาชนผู้ด้อยโอกาสขาดที่พึ่งซึ่งถือว่าเป็นการปฏิบัติธรรมที่เห็นเป็นประจักษ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ **ชุดา จิตพิทักษ์** ได้กล่าวไว้ว่า “การแสดงบทบาทหรือการกระทำต่อกัน หรือปฏิสัมพันธ์ทางสังคม(Social Interaction) เป็นผลเนื่องมาจากการกระทำอย่างมีแบบแผน โดยผ่านการเรียนรู้มาก่อนว่าในสถานการณ์เช่นใด ตนควรจะต้องประพฤติปฏิบัติอย่างใด ในลักษณะนี้ บทบาทก็คือความคาดหวัง (Expectation) ที่บุคคลอื่นคาดไว้ว่าบุคคลในตำแหน่งหนึ่งควรจะกระทำ หรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งทางสังคมตามที่บุคคลนั้นดำรงอยู่เสมอ”

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อ 3 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการปฏิบัติกรรมฐาน”มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ไม่ว่าจะเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ต่างก็มีความต้องการที่จะเห็นภาพการปฏิบัติธรรมกรรมฐานของนักการเมืองซึ่งจะเป็นภาพที่มีความหมายบ่งบอกถึงความเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ **จำนง อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ** กล่าวว่า “บทบาทเป็นสิ่งที่ควบคู่กับสถานภาพ เป็นโครงสร้างของสังคมเป็นนามธรรมที่อยู่ในความคิดความเข้าใจร่วมกันของสังคม ส่วนบทบาทเป็นพฤติกรรมที่เห็นได้ เป็นการกระทำของบุคคลตามสถานภาพที่ตนดำรงอยู่”

2) ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา ผลการวิจัย พบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดี

ของนักการเมือง ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด **ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า** นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ไม่ว่าจะเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ต่างก็มีความห่วงใยต่อการตั้งมั่นของพระพุทธศาสนาและต้องการจะเห็นนักการเมืองได้แสดงบทบาทในการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา ในการส่งเสริมการศึกษาของพระสงฆ์ ส่งเสริมการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ผลการวิจัยโดยรวมจึงอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ **รัชนก โสภาพิศ** ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ความคาดหวังเป็นความคิดเห็นที่บุคคลมุ่งหวังหรือคาดคะเนต่อตนเองหรือบุคคลอื่นให้กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนปรารถนาหรือต้องการให้เป็น”

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 7 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ไม่ว่าจะเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ต่างก็มีความห่วงใยต่อการตั้งมั่นของพระพุทธศาสนาและต้องการจะเห็นนักการเมืองได้แสดงบทบาทในการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา ในการส่งเสริมการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันทั้งตนเองก็นำไปปฏิบัติและแนะนำคนอื่นให้ปฏิบัติตามด้วย ด้วยเหตุนี้ผลการวิจัยประเด็นนี้จึงอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ **จุมพล หนิมพานิช** ที่ได้กล่าวว่า “บทบาทหมายถึง พฤติกรรมหรือการปฏิบัติของคนที่เป็นเจ้าของสถานภาพนั้น”

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 6 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมทำนุบำรุงรักษาปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ”มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ไม่ว่าจะเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ต่างก็มีความห่วงใยต่อการตั้งมั่นของพระพุทธศาสนาและต้องการจะเห็นนักการเมืองได้แสดงบทบาทในการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา ในการส่งเสริมทำนุบำรุงรักษาปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุเพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนาด้านวัตถุ ด้วยเหตุนี้ผลการวิจัยประเด็นนี้จึงอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ **ประมวล รัตนวงศ์** ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทไว้ว่า “ฐานะตำแหน่งและบทบาททางสังคมของบุคคลมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ 1)บทบาทมีอยู่ในทุกๆ สังคม และมีอยู่ก่อนที่คนจะเข้าไปครอง,2) บทบาทมีอยู่ในตำแหน่งละตำแหน่ง,และ 3)วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณีในสังคมนั้นๆ เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดตำแหน่งและบทบาทที่ควรจะเป็น”

3) ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา ผลการวิจัย พบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด **ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า** นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ไม่ว่าจะเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ต่างก็มีความห่วงใยต่อการตั้งมั่นของพระพุทธศาสนาและต้องการจะเห็นนักการเมืองได้แสดง

บทบาทในการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา ด้วยการการสอดส่องดูแลสิ่งต่างๆที่จะภัยแก่พระพุทธศาสนา เป็นต้น ผลการวิจัยโดยรวมจึงอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ **สงวนศรี วิรัชชัย** ได้อธิบายไว้ว่า “ถ้าพิจารณาลักษณะของบทบาทที่ปรากฏอยู่ในสังคมให้ลึกซึ้งแล้วจะพบบทบาทอยู่หลายลักษณะ ได้แก่บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง (Expected Role) หมายถึง บทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่ผู้เกี่ยวข้องคาดหวังว่าผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ บทบาทที่ผู้รับความคาดหวังนี้มักจะสอดคล้องกับบทบาทที่กำหนด แต่ในบางครั้งบทบาทที่ผู้เกี่ยวข้องคาดหวังอาจจะไม่ตรงกับบทบาทที่กำหนดไว้ก็ได้ เพราะคนบางคนอาจมีการคาดหวังมากกว่าหรือน้อยกว่าข้อกำหนดที่ตนได้รับทราบ”

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการออกกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใดอันเป็นการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ไม่ว่าจะเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ต่างก็มีความห่วงใยต่อการตั้งมั่นของพระพุทธศาสนาและต้องการจะเห็นนักการเมืองได้แสดงบทบาทในการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีด้านการปกป้องพระพุทธศาสนาด้วยการออกกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใดอันเป็นการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาเพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนายิ่งๆขึ้นไป ด้วยเหตุนี้ผลการวิจัยประเด็นนี้จึงอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ **สงวนศรี วิรัชชัย** ได้อธิบายไว้ว่า “บทบาทตามที่กำหนด (Prescribed Role) หมายถึง บทบาทที่สังคม กลุ่มหรือองค์กรกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่มหรือองค์กรนั้นๆ เช่น ข้อกำหนดที่ว่าข้าราชการต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งการ โดยชอบเป็นต้น”

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาจากการบิดเบือนคำสอนของผู้มีเจตนาไม่ดี”มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ไม่ว่าจะเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ต่างก็มีความห่วงใยต่อการตั้งมั่นของพระพุทธศาสนาและต้องการจะเห็นนักการเมืองได้แสดงบทบาทในการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีด้านการปกป้องพระพุทธศาสนาด้วยการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาจากการบิดเบือนคำสอนของผู้มีเจตนาไม่ดีเพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนายิ่งๆขึ้นไป ด้วยเหตุนี้ผลการวิจัยประเด็นนี้จึงอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ **ชุดา จิตพิทักษ์** ได้กล่าวไว้ว่า “การแสดงบทบาทหรือการกระทำต่อกัน หรือปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) เป็นผลเนื่องมาจากการกระทำอย่างมีแบบแผน โดยผ่านการเรียนรู้มาก่อนว่าในสถานการณ์เช่นใด ตนควรจะต้องประพฤติปฏิบัติอย่างใด ในลักษณะนี้ บทบาทก็คือ ความคาดหวัง (Expectation) ที่บุคคลอื่นคาดไว้ว่าบุคคลในตำแหน่งหนึ่งควรจะกระทำ หรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งทางสังคมตามที่บุคคลนั้นดำรงอยู่เสมอ”

5.2.2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1) เพศ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ความห่วงใยต่อการดำรงมั่นของพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่ทุกคนกังวลและต้องการให้ผู้ที่มีศักยภาพในทางการเมืองและสังคมได้เข้ามาปกก้องคุ้มครองดูแล จึงส่งผลให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาไชยสยาม ปญฺญาคโม (มาหลี)** ได้วิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อหลักจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีทัศนคติต่อหลักจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

2) อายุ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ความห่วงใยต่อการดำรงมั่นของพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่ทุกคนกังวลและต้องการให้ผู้ที่มีศักยภาพในทางการเมืองและสังคมได้เข้ามาปกก้องคุ้มครองดูแล จึงส่งผลให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาไชยสยาม ปญฺญาคโม (มาหลี)** ได้วิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อหลักจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อหลักจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

3) สถานภาพ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ความห่วงใยต่อการดำรงมั่นของพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่ทุกคนกังวลและต้องการให้ผู้ที่มีศักยภาพในทางการเมืองและสังคมได้เข้ามาปกก้องคุ้มครองดูแล จึงส่งผลให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ **สงวนศรี วิรัชชัย** ได้อธิบายไว้ว่า “บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Enacted Role) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อยู่

ในตำแหน่งได้ปฏิบัติหรือแสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดของเจ้าตัวผู้อยู่ในตำแหน่ง แต่ก็อาจมีกรณีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมการคาดหวังต่อผู้อื่นทั้งๆ ที่บทบาทนั้นไม่ตรงกับบทบาทตามความคิดของตนก็ได้”

4) **สาขาวิชา** ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ความห่วงใยต่อการดำรงมั่นของพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่ทุกคนกังวลและต้องการให้ผู้ที่มีศักยภาพในทางการเมืองและสังคมได้เข้ามาปกก้องคุ้มครองดูแล จึงส่งผลให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ **สงวนศรี วิรัชชัย** ได้อธิบายไว้ว่า “บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ (Perceived Role) หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งโดยธรรมชาติการรับรู้นั้นคนเราจะมีการเลือกที่จะรับรู้ และอาจมีการรับรู้ที่ผิดพลาดไปจากความเป็นจริงได้ด้วย อิทธิพลจากประสบการณ์และสถานการณ์หลาย ๆ อย่าง ดังนั้นเมื่อผู้อยู่ในตำแหน่งปฏิบัติบทบาทโดยแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ผู้ที่ได้พบเห็นอาจรับรู้พฤติกรรมหรือบทบาทนั้นในทางที่แตกต่างกันไป และอาจแตกต่างไปจากบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่งด้วย”

5.3 ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ผู้วิจัยนำเสนอโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Finding) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้ว สามารถสรุปผลโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ จากผลการวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมทั้งสามด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติธรรม, 2) ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา,และ 3) ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นนักการเมืองทั้งหลายควรปรับปรุงแก้ไขในส่วนนี้ด้วยการตระหนักว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีความความคาดหวังต่อบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองในระดับมากที่สุด และพัฒนาบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อที่จะลดความคาดหวังนักศึกษาระดับ

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ให้อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ต่อไป

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านการปฏิบัติธรรม ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปฏิบัติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นนักการเมืองทั้งหลายควรปรับปรุงแก้ไขในส่วนนี้ด้วยการตระหนักว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีความความคาดหวังต่อบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองในระดับมากที่สุด และพัฒนาบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อที่จะลดความคาดหวังนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ให้อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 5 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการเอาใจใส่สงเคราะห์ประชาชน”มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นนักการเมืองทั้งหลายควรปรับปรุงแก้ไขในการเอาใจใส่สงเคราะห์ประชาชนด้วยการตระหนักว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีความความคาดหวังต่อบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองในการเอาใจใส่สงเคราะห์ประชาชนในระดับมากที่สุด และพัฒนาบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อที่จะลดความคาดหวังนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ให้อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อ 3 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการปฏิบัติกรรมฐาน”มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นนักการเมืองทั้งหลายควรปรับปรุงแก้ไขในในการปฏิบัติกรรมฐานด้วยการตระหนักว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีความความคาดหวังต่อบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองในระดับมากที่สุด และพัฒนาบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อที่จะลดความคาดหวังนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ให้อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ต่อไป

2) ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา พบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นนักการเมืองทั้งหลายควรปรับปรุงแก้ไขในส่วนนี้ด้วยการตระหนักว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีความความคาดหวังต่อบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองในระดับมากที่สุด และพัฒนาบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อที่จะลดความ

คาดหวังนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ให้อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 7 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นนักการเมืองทั้งหลายควรปรับปรุงแก้ไขในส่วนนี้ด้วยการตระหนักว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีความความคาดหวังต่อบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองในระดับมากที่สุด และพัฒนาบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อที่จะลดความคาดหวังนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ให้อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 6 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมทำนุบำรุงรักษาปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ”มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้นนักการเมืองทั้งหลายควรปรับปรุงแก้ไขในส่วนนี้ด้วยการตระหนักว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีความความคาดหวังต่อบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองในระดับมากที่สุด และพัฒนาบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อที่จะลดความคาดหวังนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ให้อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ต่อไป

3) ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา พบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นนักการเมืองทั้งหลายควรปรับปรุงแก้ไขในส่วนนี้ด้วยการตระหนักว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีความความคาดหวังต่อบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองในระดับมากที่สุด และพัฒนาบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อที่จะลดความคาดหวังนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ให้อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการออกกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใดอันเป็นการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา” มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นนักการเมืองทั้งหลายควรปรับปรุงแก้ไขในส่วนนี้ด้วยการตระหนักว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีความความคาดหวังต่อบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองในระดับมากที่สุด และพัฒนาบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อที่จะลดความคาดหวังนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ให้อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาจากการบิดเบือนคำสอนของผู้มีเจตนาไม่ดี”มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น นักการเมืองทั้งหลายควรปรับปรุงแก้ไขบทบาทในการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาจากการบิดเบือนคำสอนของผู้มีเจตนาไม่ดี ด้วยการตระหนักว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีความความคาดหวังต่อบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองในระดับมากที่สุด และพัฒนาบทบาทการเป็นพุทธศาสนิกชนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อที่จะลดความคาดหวังนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ให้อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด ต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

การวิจัย ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีข้อจำกัดบางประการที่ไม่สามารถจะวิจัยให้ครอบคลุมทุกเนื้อหาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อเนื่องจากวิจัยเรื่องนี้ ดังนี้

1) ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดกว่าทุกด้าน ดังนั้นควรวิจัย “บทบาทของนักการเมืองในการปกป้องพระพุทธศาสนา”

2) ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ในข้อที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการออกกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใดอันเป็นการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา”มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดกว่าทุกข้อในแต่ละด้าน ดังนั้นควรวิจัย “ปัญหาและอปสรรคที่มีผลกระทบต่อบทบาทของนักการเมืองในการออกกฎหมายหรือกฎระเบียบเพื่อปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา”

3) ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ในข้อที่ว่า “บทบาทของนักการเมืองในการปฏิบัติกรรมฐาน”มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดกว่าทุกข้อในแต่ละด้าน ดังนั้นควรวิจัย “รูปแบบการปฏิบัติกรรมฐานที่เหมาะสมกับนักการเมือง”

บรรณานุกรม

1.ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

กัลยา วานิชย์บัญชา, **สถิติสำหรับงานวิจัย,**กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติคณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2548,

งามพิศ สัตย์สงวน, **สังคมและวัฒนธรรม**,พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

จุมพล หนิมพานิช, **มนุษย์กับสังคม**, นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2540.

จำนง อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ, **สังคมวิทยา**, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.

ชุดา จิตพิทักษ์, **สังคมวิทยาและวัฒนธรรมไทย**, พิมพ์ครั้งที่ 2, สงขลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2528.

ทิตยา สุวรรณกูฎ, **สังคมวิทยา**, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

_____, **ความคาดหวังบทบาทของพัฒนากรคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2540.

ณรงค์ เส็งประชา, **มนุษย์กับสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2538.

เดโช สวนานนท์, **จิตวิทยาสังคม,** กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2518.

บุญชม ศรีสะอาด, **การวิจัยเบื้องต้น**, พิมพ์ครั้งที่ 6, กรุงเทพมหานคร : สุวีริยสาส์น, 2543,

ประภาส ศิลปรัศมี, **บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล**,กรุงเทพมหานคร : กรมการพัฒนาชุมชน, 2529,

ประมวล รัตนวงศ์, **จิตวิทยาเบื้องต้น**, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2519.

ปรานี หมอนทอง, “ทิศทางการพึ่งตนเองในสังคมที่กำลังเปลี่ยนไป”, **วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต,** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

ปรัชญา เวสารัชช์, **พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของการเมืองไทย,** พิมพ์ครั้งที่ 4, นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.

พัชรี วรกวิน.**จิตวิทยาสังคม**,กรุงเทพมหานคร : สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด,2522.

พัทยา สายหู, **กลไกของสังคม**, กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ไพฑูรย์ เจริญพันธ์วงค์,**พฤติกรรมองค์การและการบริหาร**, กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2535.

ไพบูลย์ ช่างเรียน, **การปกครองมหานคร**, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2516.

ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**, พิมพ์ครั้งที่ 6, กรุงเทพมหานคร : บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, 2546.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี,**พฤติกรรมองค์การ**, กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมสารจำกัด,2548.

รัชนก โสภาพิศ ,**การวางแผนและพัฒนาการตลาด**, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

ศรีนิตย์ บุญทอง,**ลักษณะความคาดหวัง**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา,2531.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ, **จิตวิทยาสังคม**, กรุงเทพมหานคร : ชัยศิริการพิมพ์,2522.

สงวนศรี วิรัชชัย, **จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : ศึกษาพรการพิมพ์, 2537.

สุชา จันทร์เอม, **จิตวิทยาทั่วไป,** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2539.

สุนทร ทองคง, **ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน**, นครสวรรค์ : ม.ป.ท., 2527.

สุนีย์ ธีรดากร, **ประสบการณ์เดิมกับความคาดหวัง**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2525.

สุพัตรา สุภาพ, **สังคมวิทยา**, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2522,

สุรางค์ จันทน์เอม, **จิตวิทยาสังคม**, กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, 2542.

สุรีย์ กาญจนวงศ์, **จิตวิทยาการจูงใจเพื่อการบริหาร: ความคิดพื้นฐานและความต้องการพื้นฐานของมนุษย์**, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล,2541.

เสนาะ ติเยาว์,**วิธีการจูงใจบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ,** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2534.

โสภา ชูพิกุลชัย และคณะ, **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา และงานยุติธรรม 2540**, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.

อรุณ รักธรรม, **พฤติกรรมองค์การ**, กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2526.

2) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

กรรณิกา ประภาวะดิลก. “ความคาดหวังของประชาชนต่อนักการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่”. **สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 2550.

จาตุรงค์ สุวรรณน้อย, “นักการเมืองที่พึงประสงค์ในทัศนคติของข้าราชการกรมสรรพสามิต”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548.

จิราภรณ์ พีรทรัพย์.นักการเมืองท้องถิ่นที่ดีในทัศนคติข้าราชการกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.2544.

ชาตรี จันทร์พิทักษ์. คุณสมบัติของนักการเมืองที่ดีในทัศนคติของข้าราชการทหารบกในหน่วยกำลังรบของกองพลในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2544.

จำเนียนน้อย สิงหะรักษ์, “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมทางการเมืองในเขตอำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร”, **สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2551.

ชาญกิจ ประสพสมบัติ, “ความคาดหวังของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลต้นเปา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่”,**สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัย,2550,

ชุติมา คูหาทอง, “การรับรู้และการปฏิบัติตามบทบาทงานอนามัยแม่และเด็กและงานวางแผนครอบครัวแม่ตัวอย่างที่อบรมแล้วในจังหวัดขอนแก่น”, **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.

ไชยสยาม ปญฺญาคโม (มาหลี), พระมหา.“ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อหลักจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร-มหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2551.

นงเยาว์ ปิฎกรัชต์, “บทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้าน ศึกษาเฉพาะจังหวัดสงขลา”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา, 2535.

ทิพย์อำพร คำศรี, “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมนักการเมืองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลนาไม้ไผ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, **สารนิพนธ์-ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2551.

สมบัติ เสาว์แก้ว, “บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบริหารและจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็ก : ศึกษากรณีจังหวัดมหาสารคาม”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2536.

สิริยา โสธน. นักการเมืองที่ดีในทัศนะของผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.2546.

3) วารสารและเอกสารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

สถิตินักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2554,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

4) เว็บไซต์

คลังความรู้/ความรู้ทั่วไป/ประเทศไทยกับพระพุทธศาสนา.เข้าถึงได้ที่ http://www.phutthathum.com/

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต),พระพุทธศาสนาในประเทศไทยสมัยปัจจุบัน,เข้าถึงได้จาก http://www.dhammathai.org/thailand/contemporary.php/

พระพุทธศาสนา : กระบวนทัศน์ในแก้ปัญหาวิกฤติการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม. เข้าถึงได้ที่ http://www.watsamrong.com/tamma3.htm.

ภัยของพุทธศาสนา,เข้าถึงได้ที่ http://www.oknation.net/blog/ra/2011/10/14/entry-1,วันศุกร์ ที่ 14 ตุลาคม 2554.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, **นักการเมือง**,เข้าถึงได้จาก http://th.wikipedia.org/wiki/

ลิขิต ธีรเวคิน,ศ.ดร.,คุณสมบัติสำคัญของนักการเมืองที่ดี, http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9490000061572/ 10 พฤษภาคม 2549.

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสมุทรปราการ,พุทธศาสนิกชนที่ดี,เข้าถึงได้จาก http://spk.onab.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=505:2010-02-10-03-08-15&catid=79:2009-08-21-06-41-57&Itemid=150/10 กุมภาพันธ์ 2010.

หน้าที่ของพุทธศาสนิกชน,เข้าถึงได้จาก http://www.kammatthana.com/D_189.htm/ 24 มกราคม 2547.

http://www.rec.mbu.ac.th/index.php?option=com_content&view=category&id=41&Itemid=73.

http://www.gs.mbu.ac.th/index.php/2013-07-31-11-23-09/2013-07-31-11-24-40

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ง
ผลสรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1) ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์

วุฒิการศึกษา	น.บ.,รป.ม.,ปร.ด.(วัฒนธรรมศาสตร์)
	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
	วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2) พระครูปลัดทองใบ สุปภาโส

วุฒิการศึกษา	ศน.บ.,ศน.ม.(รัฐศาสตร์การปกครอง)
	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ
	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3) นางสาวจุรี สายจันเจียม

วุฒิการศึกษา	ศน.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง)
	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต
	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริง โดยใส่เครื่องหมาย ✓ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะปกปิดเป็นความลับ แต่จะนำไปวิเคราะห์ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมืองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบทบาทบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

สำหรับผู้วิจัย

เลขที่แบบสอบถาม..... 1 2 3 ☐☐☐

1. เพศ 4

( ) 1 ชาย ( ) 2 หญิง ☐

2. อายุ

( ) 1 ไม่เกิน 30 ปี ( ) 2 31-40 ปี 5

( ) 3 41 ปีขึ้นไป ☐

3. สถานภาพ 6

( ) 1 บรรพชิต ( ) 2 คฤหัสถ์ ☐

4.สาขาวิชา 7

( ) 1 สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา ☐

( ) 2 สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

( ) 3 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

5 มีค่าเท่ากับ ความคาดหวังมากที่สุด
4 มีค่าเท่ากับ ความคาดหวังมาก
3 มีค่าเท่ากับ ความคาดหวังปานกลาง
2 มีค่าเท่ากับ ความคาดหวังน้อย
1 มีค่าเท่ากับ ความคาดหวังน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคาดหวัง					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	1) ด้านการปฏิบัติธรรม						
1	บทบาทของนักการเมืองในการประพฤติรักษาศีล ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 8
2	บทบาทของนักการเมืองในการเป็นผู้นำชักชวนรักษาศีล ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 9
3	บทบาทของนักการเมืองในการปฏิบัติกรรมฐาน ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 10
4	บทบาทของนักการเมืองในการวางตนเป็นกันเองเสมอต้นเสมอปลาย ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 11
5	บทบาทของนักการเมืองในการเอาใจใส่สงเคราะห์ประชาชน ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 12
6	บทบาทของนักการเมืองในการเอาใจใส่สงเคราะห์วัดและความเป็นอยู่ของพระสงฆ์ ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 13

7	บทบาทของนักการเมืองในการดำรงตนด้วยความพอดีพอเพียง ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 14
2) ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา							
1	บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมการศึกษาของพระสงฆ์ ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 15
2	บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมพระสงฆ์ในการเผยแผ่ธรรม ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 16
3	บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 17
4	บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมการปฏิบัติธรรม ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 18
5	บทบาทในการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 19
6	บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมทำนุบำรุงรักษาปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ ท่านมีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับใด?						☐ 20
7	บทบาทของนักการเมืองในการส่งเสริมการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 21

3) ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา							
1	บทบาทของนักการเมืองในการสอดส่องดูแลสิ่งต่างๆที่จะภัยแก่พระพุทธศาสนา ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 22
2	บทบาทของนักการเมืองในการออกกฎหมายหรือกฎระเบียบอื่นใดอันเป็นการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนา ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 23
3	บทบาทของนักการเมืองในการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาจากการบิดเบือนคำสอนของผู้มีเจตนาไม่ดี ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 24
4	บทบาทของนักการเมืองในการปกป้องคุ้มครองพระสงฆ์ ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 25
5	บทบาทของนักการเมืองในการปกป้องคุ้มครองฆราวาสผู้ปฏิบัติธรรมท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 26
6	บทบาทของนักการเมืองในการคุ้มครองป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์จากวัด ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 27
7	บทบาทของนักการเมืองในการปกป้องคุ้มครองทรัพย์สินของวัด ท่านมีความคาดหวังอยู่ในระดับใด?						☐ 28

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

1) ด้านการปฏิบัติธรรม

.....
.....
.....

2) ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา

.....
.....
.....

3) ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา

.....
.....
.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ
มนต์ศิริ ชวลิตนิธิกุล
นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

เรื่อง ความคาดหวังที่มีต่อบทบาทพุทธศาสนิกชนที่ดีของนักการเมือง ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน ($\sum R$)	$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่2	คนที่ 3			
1) ด้านการปฏิบัติธรรม						
1	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2) ด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา						
1	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3) ด้านการปกป้องพระพุทธศาสนา						
1	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้

R E L I A B I L I T Y A N A L Y S I S - S C A L E (A L P H A)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	100.0667	201.0109	.8210	.9113
A2	100.2123	205.2690	.6714	.9153
A3	100.1043	202.7108	.7107	.9103
A4	100.7600	204. 1090	.6008	.9114
A5	100.0617	202.4010	.6927	.9122
A6	100.1611	202.4092	.6914	.9111
A7	100.0353	202. 1020	.6750	.9142
B1	100.2093	203.2885	.6386	.9143
B2	100.2667	206.2023	.5314	.9130
B3	100.2203	207.0126	.5451	.9122
B4	100.2346	208.0125	.5714	.9126
B5	100.2013	205.0176	.5481	.9131
B6	100. 2067	205.7713	.5016	.9136
B7	100. 2137	210.5057	.3130	.9157
C1	100.6000	206. 1300	.3892	.9160
C2	100.3620	205.7135	.6499	.9116
C3	100.3621	205.7502	.6109	.9132
C4	101. 2033	214.8713	2514	.9103
C5	100.4667	201.4139	.6581	.9133
C6	100.5200	203. 1328	.6052	.9120
C7	100.3620	202.5101	.5854	.9124

Reliability Coefficients

N of Cases = 30 N of Items = 21 Alpha =.91

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายมนต์ศิริ ชวลิตนิธิกุล
วัน เดือน ปี เกิด	3 พฤษภาคม 2515
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	144/1-2 ถนนราชการดำเนิน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	ศศ.บ.(การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
การประกอบอาชีพ	ธุรกิจส่วนตัว